A VISEGRÁDI FELLEGVÁR ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

VISEGRÁDI
FELLEGVÁR
ÓVODA

OM azonosító: 032893

TARTALOMJEGYZÉK

1. A MI ÓVODÁNK 6

1.1. ÓVODÁNK ADATAI 7
1.2. INTÉZMÉNYÜNK KÜLDETÉSE 8
1.3. ALAPELVEINK 8
1.4. SPECIÁLIS CÉLJAINK 9
1.5. GYERMEKKÉPÜNK 9
1.6. ÓVODAKÉPÜNK 10
1.7. PEDAGÓGUSKÉPÜNK 11

2. ÓVODAI PROGRAMUNK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI 12

2.1. AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI 12
2.2. TÁRGYI FELTÉTELEK 13

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 15

3.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA 15
3.1.1. Táplálkozási szokások 17
3.1.2. Higiénés szokások 17
3.1.3. Pihenés – alvás szokásai 18
3.1.4. Testedzés, testmozgás 18
3.1.5. Balesetek megelőzésére nevelés és elsősegélynyújtás 18
3.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS 19
3.2.1. Befogadás-beilleszkedés 21
3.2.2. Migráns gyermek fogadása 23
3.3. ÉRTELMI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE 24
3.4. AZ ANYANYELVI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE 26

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI 28

4.1. JÁTÉK 28
4.2. VERSELÉS, MESÉLÉS 30
4.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC 33
4.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA 36
4.5. MOZGÁS 39
4.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE MATEMATIKAI TAPASZTALATSZERZÉSSEL 41
4.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK 45
4.8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS 48

5. ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYOK 50

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE 52

6.1. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK 52

7. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE 55

7.1. ÓVODÁN BELÜLI KAPCSOLATOK 55
7.2. AZ ÓVODA KÜLSŐ KAPCSOLATAI 58

8. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 65

8.1. A GYERMEK JELLEMZŐI 65
8.2. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE 67

9. INKLUZÍV PEDAGÓGIA/ KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE 69

9.1. INKLUZÍV NEVELÉS 69
9.2. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE 70
9.2.1. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek 70
9.2.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek 71
9.3. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG, AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÉRVÉNYESÍTÉSE 77

10. A GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK 79

11. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI 82

12. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK 83

13. UNGANRNDEUTSCHE NATIONALITÄTEN-ERZIEHUNG 84

UNSER KINDERGARTEN 85

PROFIL UNSERES KINDERGARTENS 86
PROFIL UNSERES ERZIEHERTEAMS 86

ZIELE UND GRUNDPRINZIPIEN DER UNGARNDEUTSCHEN NATIONALITÄTEN-ERZIEHUNG 87

AUFGABEN DER UNGARNDEUTSCHEN NATIONALITÄTEN-KINDERGARTENERZIEHUNG 89

HERAUSBILDUNG DER GESUNDEN LEBENSWEISE 89
EMOTIONALE-, MORALISCHE- UND WERTORIENTIERTE GEMEINSCHAFTSERZIEHUNG 90
DIE FÖRDERUNG UND ENTWICKLUNG DER INTELLEKTUELLEN UND SPRACHLICHEN FÄHIGKEITEN 90

ORGANISATION DES ALLTAGS IM UNGARNDEUTSCHEN KINDERGARTEN 92

PERSONELLE VORAUSSETZUNGEN 92
RÄUMLICHE UND MATERIELLE VORAUSSETZUNGEN 92
ORGANISATIONSRAHMEN 93
TRADITIONEN UND FESTLICHKEITEN 94

AKTIVITÄTEN IM KINDERGARTEN 96

SPIEL 97
GEDICHTE UND MÄRCHEN, GESCHICHTEN 98
SINGEN, MUSIK HÖREN, MUSIZIEREN, KINDERSPIELE - UND TÄNZE 99
ZEICHNEN, MALEN, MUSTERN, BASTELN - HANDARBEIT 101
KÖRPERBEWEGUNG 102
AKTIVES KENNENLERNEN DES DIREKTEN UMFELDES 102
AKTIVITÄTEN MIT ARBEITSCHARAKTER 103
LERNPROZESS INNERHALB DER AKTIVITÄTEN 104

ERFOLGSKRITERIEN, ZU ERWARTENDER ENTWICKLUNGS-STAND NACH DER UNGARNDEUTSCHEN ERZIEHUNGSZEIT IM KINDERGARTEN 106

BEZIEHUNGEN DES KINDERGARTENS 108

INNERE KONTAKTE 108
ÄUßERE KONTAKTE 109

LITERATUR 111

14. MELLÉKLETEK 112

14.1. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉSÜNK MAGYAR NYELVEN 112

Jogszabályi háttér

Alaptörvény

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és annak módosításai

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011 évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól

1997. tv. XXXI. A gyermekek védelméről és jogairól szóló törvény és annak a 2015. évi LXIII. törvénnyel történt módosítása

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról.

Rendeletek

363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról 1. melléklet a 77/2025 (IV.15.) Kormány rendelethez

229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról

401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról.

277/1997. (XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve

Óvoda működését meghatározó dokumentum

Az óvoda Alapító Okirata: 4096-5/2023

Az átdolgozott programot készítették 2025-ben:

Papp Éva	igazgató német nemzetiségi óvodapedagógus
Muckstadt Eszter	igazgató-helyettes német nemzetiségi óvodapedagógus
Herrné Láng Noémi	német nemzetiségi óvodapedagógus
Kőhalmi Ágnes	német nemzetiségi óvodapedagógus
Schandlné Herr Margit	óvodapedagógus
Szalai Dóra	óvodapedagógus

"Hogy elérd a felleget:
fogom a kezed.
Ha mered, elengeded."

1. A MI ÓVODÁNK

A páratlan természeti szépségekkel rendelkező Visegrád a fővárostól 42 km-re északra, a Duna jobb partján, Nagymarossal szemben fekszik. Óvodánk Visegrád központjában, a város Fő utcájában található. Számos történelmi és természeti szépséggel körülvéve, melyeket igyekszünk minél többször (séták, kirándulások és különböző programok alkalmával) kihasználni. A történelem sokszínű változatos képe tárul elénk, hiszen itt láthatjuk kövekben fennmaradt emlékeit: Salamon torony, Fellegvár, Mátyás király világhírű palotája, s nem mehetünk el szó nélkül természeti szépségei mellett sem. E csodálatos környezetben a Fő utcában található a mi óvodánk. Gyermekléptékű óvodai világunkban minden tevékenységünket átszövi környezetünk hatása. Értékközvetítő és teremtő pedagógiával mintát adunk arra, hogyan lehet a gyermek cselekvőkész, fogékony, problémaérzékeny a valóságos természeti és humán környezetében.

Az óvoda épületét egy, a 30-as években épült családi házból alakították át, amely 2024. tavaszán új óvodaépülettel bővült. Az új szárny egy csoportszobának, emeletén nevelői irodának, valamint fejlesztő helyiségeknek ad helyet. Óvodánkra jellemző a családias jelleg, amely nemcsak az intézmény épületében mutatkozik meg, hanem a felnőttek és a gyermekek egymáshoz fűződő jó viszonyában is. Tágas, füvel borított kertünk központi része óvodai életünknek. Nemcsak mozgásos tevékenységek főtere, hanem óvodai rendezvényeink pl.: anyák napja, ovibúcsú, zeneiskolások koncertje…stb. helyszíne is. A kerti játékeszközök változatosak és sokféle mozgásra adnak lehetőséget. A sok növény, gyümölcsfa, komposztáló segítik nevelési céljaink megvalósítását. E tevékenységek pedig remek lehetőséget biztosítanak a pozitív környezettudatos magatartás kialakítására.

Intézményünk 1981 óta kétnyelvű német nemzetiségi óvodaként működik. Környezetünk is tükrözi a nemzetiségi arculatot, a nemzetiség kultúráját, szokásait, hagyományait. Csoportjaink összetételénél törekszünk az osztatlan csoportok kialakítására.

1.1. Óvodánk adatai

Az óvoda neve: Visegrádi Fellegvár Óvoda

Az óvoda OM azonosítója: 032893

Az óvoda címe: 2025 Visegrád Fő utca 18.

Az óvoda telefonszáma: +36 26 398 130

+36 70 645 5446

Az óvoda honlapja: https://www.fellegvarovoda.hu/

E-mail: fellegvarovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója: Visegrád Város Önkormányzata

2025 Visegrád, Fő utca 81.

Alapító okirat száma: 134-2/2016

Az óvoda alapítványa: Fellegvár Óvoda Alapítvány

Az Alapítvány weboldala: https://www.fellegvarovoda.hu/alapitvany

Az Alapítvány számlaszáma: 64700038-16577585

Alapítvány adószáma: 18282852-1-13

1.2. Intézményünk küldetése

Meghatározó számunkra a gyermekközpontú, szeretetteljes, derűs, biztonságot nyújtó légkör kialakítása. Óvodai nevelésünk fontos része a nemzetiségi nyelv, kultúra megőrzése, a hagyományok és szokások ápolása és továbbörökítése. Óvodánkban olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetes.

Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a gyermekek a való világ csodáival. Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.

Kiemelt helyen szerepel nevelőmunkánkban, kihasználva természeti környezetünk adottságait, a felszabadult, élményt nyújtó mozgás. Nevelési célunk a családokkal való szoros együttműködés, a családok segítése, erősítése, támogatása a gyermeknevelésben. Mindennapjainkat meghatározza az emberi értékek közvetítése, a közösségi élet szabályainak formálása, a kultúra átadása, a mindennapi életben való helytállásra nevelés.

1.3. Alapelveink

- A gyermek érdeke mindenek felett áll.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés kell, hogy övezze.
- A gyermekek egyéni értékeinek pozitív irányú megközelítése
- A német nemzetiségi nevelés érdekében óvodánk nyitott a külvilágra.
- Óvodánk inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenység a teljes nevelési időben érvényesül.

1.4. Speciális céljaink

- A kétnyelvű nemzetiségi identitástudat megalapozása, a nemzetiségi tárgyi és szellemi kultúra ápolása és a nemzetiségi hagyományok megőrzése által, a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével.
- Törekszünk olyan sokoldalú óvodai kapcsolatrendszer biztosítására, amely kiemelten kezeli a nemzetiségi kapcsolatok alakítását, ápolását.
- Célunk, hogy a gyermekek a spontán és a tervezett nyelvi szituációkban utánzásra alapozva, állandó tevékenykedés közben hallják és használják a nemzetiség nyelvét.
- Innovációra kész, a magas szintű elvárásoknak is megfelelni képes intézményként szeretnénk működni, melyre Visegrád Város Önkormányzata - mint fenntartó - büszkeséggel tekinthet, és amely intézmény a közeljövőben képes versenyképessé válni szűkebb és tágabb környezetében.

1.5. Gyermekképünk

„A gyermek, akit szeretnek, és átölelnek,
megtanulja, hogy szeretetet érezzen
és vigyen a világba."

A gyermek egy fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiségének szabad kibontakozásához a személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó, és ennek következtében óvodai nevelésünk gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az esetlegesen meglévő hátrányai csökkentésére törekszünk. A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek;
- a beilleszkedési, tanulási, és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek;
- a kiemelten tehetséges gyermekek, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

Az óvodás gyermekre jellemző:

- Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás és a pihenés.
- Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés és az elfogadás.
- Elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék.
- Jellemző rá a fokozott kíváncsiság, érdeklődés, nyitottság és az utánzás iránti vágy.
- Vonzódik a természethez, az állatokhoz, a növényekhez, a zenéhez, meséhez és az alkotó tevékenységekhez, ezáltal tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Az óvodáskor végére olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akikre jellemző:

- ✓ az összerendezett, harmonikus mozgás;
- ✓ nyitott érdeklődés;
- ✓ differenciált érzékelés és észlelés;
- ✓ a kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottság;
- ✓ a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás és feladattudat;
- ✓ együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

1.6. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Óvodánkra jellemző a családias jelleg, amely nemcsak az intézmény épületében mutatkozik meg, hanem a felnőttek és a gyermekek egymáshoz fűződő jó viszonyában is. Csoportjaink összetételénél törekszünk az osztatlan csoportok kialakítására. Az óvodának óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciója van, amelyek által a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba, a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermek nemcsak öröm forrása, hanem az a valaki, akihez alkalmazkodnunk kell, aki körül csöndes, egyenletes, nyugodt, biztonságot adó légkört, rendszeres életmódot kell kialakítanunk.

Bár az alkalmazkodás kölcsönös, az első lépéseket nekünk kell megtenni. Olyan körülményeket igyekszünk biztosítani, amelyek megkönnyítik az alkalmazkodást.

Fontosnak tartjuk még, megteremteni a szabad mozgás, tevékenykedés, önállóság, kezdeményezés, a játszás és munkálkodás legjobb lehetőségeit. Célunk, hogy minden gyermek számára az adott életszakaszban megtaláljuk a számára leginkább megfelelő, optimális fejlődési feltételeket, megismerjék szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetüket, olyan tapasztalatokat szerezzenek, melyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz nélkülözhetetlenek.

A német nyelv intézményes keretek közötti elsajátításának alapja egy kellemes, nyelvbarát harmonikus csoportlégkör. A gyermekek kommunikáció és játék utáni vágya, valamint törekvésük arra, hogy kapcsolatokat létesítsenek olyan feltételek, melyek óvodánkban alapvetőek. Óvodánk a nyelvi nevelés színtere, a kommunikáció, az aktivitás, a kezdeményezés és a csoportmunkák helye.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek óvodai nevelésében támogatjuk a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

1.7. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógus, akire humanizmus, tolerancia, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együttérző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező, feltétel nélküli gyermekszeretet jellemző. Minden értékeset, jót, elismerésre méltót visszajelez, dicsér, ezzel is erősítve a gyermekek, a családok értékrendjének alakulását. Tetteiben legyen érezhető a hitelesség, a tapintat és az empátia. Személyes példájával járuljon hozzá, hogy a gyermekek természetes módon fogadják el az óvodai közösségben különbözőségeket. Céljaink, feladataink eredményes megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk, hogy óvodapedagógusainknak legyen igénye az önművelésre, szaktudásuknak bővítésére. Törekszünk arra, hogy az együttdolgozó óvónők tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva tevékenykedni. A közösségi élet, az egészséges életmód és a gondozás kialakításában szükséges a dajkák bevonása is. Óvodapedagógusaink törekednek a szülőkkel való együttműködésre a program céljainak megvalósítása érdekében. A gyermekek érdekében vállalják a szülők tapintatos meggyőzését, ízlésformálását. Az óvónő és a dajka személye minta a nevelésben.

2. ÓVODAI PROGRAMUNK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

2.1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellként szolgál az óvodás gyermeknek. A német nemzetiségi nevelés célkitűzéseit nemzetiségi és megfelelő szintű nyelvismerettel rendelkező óvodapedagógusok valósítják meg. Az integrált nevelés megvalósítását, a gyermekek hatékony fejlesztését speciálisan képzett szakemberek bevonásával végezzük (logopédus, gyógypedagógus).

A nevelést közvetlenül segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka) szintén fontos résztvevői nevelő munkánknak, akik kommunikációjukkal, viselkedésükkel mintául is szolgálnak a gyermekek életében. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkája összehangolt legyen, óvodai nevelésünk eredményessége érdekében.

A minél magasabb szintű, hatékonyabb pedagógiai munka érdekében a továbbképzéseken való részvétel, az önképzés kiemelt helyen szerepel intézményünk életében.

Dolgozói létszám adatok

Dolgozók	Létszám adatok
Óvodapedagógusok száma	7
Dajkák száma	3
Pedagógiai asszisztens	1
Fejlesztő pedagógus /megbízással/	1
Logopédus /Pedagógiai Szakszolgálati alkalmazásban	1
Pszichológus /megbízással/	1
Külső segítők	3 (gyermekorvos, védőnő, fogorvos)

Nevelőtestületünk képzettségi mutatói

Képzés iránya	Képzésben részt vettek száma
Főiskolát végzett óvodapedagógusok száma	7
Német nemzetiségi óvodapedagógus	4
Szakképzett dajkák száma	3
Pedagógiai asszisztens	1

2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara és berendezése adta lehetőségeket úgy alakítjuk, hogy a lehető legjobban szolgálják a gyermekek nevelését, fejlődését, fejlesztését és biztonságát. Óvodai életünk színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek, lehetővé teszik mozgás – és játékigényük kielégítését. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színek, formák és természetes anyagok vegyék körül.

A csoportszobák felszereltsége és a játék ellátottsága megfelelő. (Folyamatosan fejlesztjük anyagi lehetőségeinkhez mérten.) A szakmai eszközöknek a beszerzése nagyrészt költségvetési keretből történik, de feltétlenül említésre méltó a Fellegvár Óvoda Alapítványának, a Német Nemzetiségi Önkormányzatnak és a szülőknek a támogatása, valamint pályázati lehetőségeket is igyekszünk kihasználni.

Az udvar teljes felújítása 2022 tavaszán zajlott, az épület bővítése, az új tornaszoba megépítése 2025-ben fejeződött be. Az új mozgásfejlesztő játékok mellett, a kert rendezésére, új homokozók és azok árnyékolásának megvalósítására, valamint új gyepszőnyeg telepítésére is sor került. E beruházásoknak köszönhetően, az óvoda udvara tökéletes helyszínéül szolgál a mozgás, a játék és az egészséges életmód tevékenységeihez. A játszóudvar és a kert árnyékos, füves területeivel, mozgásfejlesztő játékaival elegendő mozgásteret biztosít gyermekeinknek.

Magyar és német nyelvű szakkönyv ellátottságunk megfelelő, a kétnyelvű nevelést, kommunikációs készség fejlesztését szolgáló játékok és eszközök folyamatosan bővülnek. A különböző képességfejlesztési területek eszközeinek beszerzése tervszerű és folyamatos. Elvünk az, hogy inkább kevesebb, de minőségi eszközök, anyagok beszerzésére törekedjünk.

Helység funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszobák	3+1	foglalkozásokhoz és játékhoz szükséges eszközökkel
Tornaszoba	1	
Logopédiai fejlesztő	1	
Vezetői iroda	1	
Nevelői szoba	1	
Játék és egyéb tároló helyiségek	2	biztosított
Teakonyha	1	eszközeink részben cserére szorulnak
Játszó udvar	1	új mozgásfejlesztő játékokkal

Foglalkoztató szobáink és helyiségeink berendezése sajátosan igazodik pedagógiai programunk cél és feladatrendszeréhez. A többnyire mobilizálható bútorok lehetőséget teremtenek a kis és nagy terek szükség szerinti kialakítására. A rendelkezésünkre álló egyéb - a játékos tanulást is segítő eszközeink és felszereléseink - megfelelő színvonalú munkánk fontos feltételei.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

"A test egészségének megóvására
nincs jobb szer a vidám léleknél"
/Anne Bronte/

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi-lelki és szociális fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, melynek terén az ***óvodai nevelés feladata:***

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges derűs, kiegyensúlyozott és biztonságos környezet biztosítása.
- A gyermek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszere és a művészet eszközeinek (múzeumlátogatás és múzeumpedagógiai foglalkozások, zenehallgatás-koncert, kiállítás) alkalmazása.
- A gyermekek életvezetési készségeinek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve-, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok, valamint a diabétesz és fokozott allergiás betegséggel élő gyermek ellátása.

Az óvodai egészségnevelés háttere a család, ezért is tartjuk fontosnak a velük való együttműködést, hiszen a gyermekek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt.

Törekszünk arra, hogy:

- Az általunk kialakítandó szokások megfeleljenek a gyermekek életkori-, testi-, szellemi- és lelki sajátosságainak.
- Fokozatosan ismerjék meg óvodásaink az egészséges életmód szokásait, szabályait.
- A szokások kialakításában, a rögzítésben biztosítsuk a gyakorlási lehetőségeket.
- Fejlesszük az elsajátításhoz szükséges készségeket.
- A gyermekek számára folyamatos legyen a segítségnyújtás, szükség szerint pedig a korrekció.
- Sok dicsérettel rögzítsük a helyes viselkedést.
- Pozitív példát mutassunk a gyermekeknek.
- A szokás kialakításához társuljon pozitív érzelem.
- Mindezek közben jusson sikerélményekhez a gyermek.

<u>Az óvodapedagógusok feladatai:</u>

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- Az egészséges életmód alakítása.
- A higiéniai szokások kialakítása.
- A testi-lelki egészség védelme.
- Együttműködés a családokkal, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek vonatkozásában.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Az életkornak megfelelő módon történő baleset megelőzési ismeretek közvetítése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

3.1.1. Táplálkozási szokások

- A gyermekek igényeinek megfelelően, napirendhez igazodó étkezéseket biztosítunk.
- A nap folyamán mindig megfelelő mennyiségű folyadék áll a gyermekek rendelkezésére.
- Szülők bevonásával biztosítjuk a napi gyümölcsfogyasztást.
- A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az új ízek megismerésére, az étel elfogyasztására.
- Kulturált étkezési szokások kialakítására törekszünk:
  - nyugodt körülmények biztosításával;
  - esztétikus, alkalomhoz illő terítékkel;
  - helyes evőeszköz használatra ösztönzéssel;
  - példamutatással az étkezés közbeni helyes viselkedésre.
- Az étkezés előkészületeinél kezdetben a segédkezésre, majd egyre több önálló munkavégzésre (önkiszolgálás) ösztönözzük a gyerekeket.
- A betegségeket igyekszünk egészséges ételek, italok és kiegészítő élelmiszerek fogyasztásával (pl. fogszuvasodás, cukorbetegség stb.) megelőzni.

3.1.2. Higiénés szokások

A személyi higiénés nevelés magában foglalja a test tisztán tartását, a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását és a legintimebb higiénés tevékenységet is, a WC-használatát és a WC-papír használatát.

- Figyelmet fordítunk környezetünk higiéniájára is az allergén anyagok kiszűrésével, felületek tisztántartásával, portalanításával, fertőtlenítésével. Téli időszakban aromaterápiával biztosítjuk az egészséges levegőt.
- A betegségek megelőzéséhez, egészségünk megőrzéséhez tartozó szokásokat szabályokat alakítunk ki (köhögés, tüsszentés, orrfújás technikája stb.).
- Ösztönözzük a szülőket, hogy gyermekeiket az időjárásnak megfelelő, réteges ruházatba öltöztessék.

3.1.3. Pihenés – alvás szokásai

Az óvodás gyermekek egészséges fejlődéséhez szükség van a pihenésre. A nyugodt légkört minden csoport saját szokásai alapján teremti meg, tiszteletben tartva az otthonról hozott alvási szokásokat.

- A gyermekek saját ágyon, saját takaróval, rendszeresen mosott párna- ill. takaróhuzattal, tiszta lepedőn töltik a csendes pihenőt.
- Életkorhoz igazodó, rugalmas pihenési időt biztosítunk.
- Lehetőség van a megszokott „alvókákkal" való pihenésre.

3.1.4. Testedzés, testmozgás

A mozgás mindennapjaink szerves része. Befolyásolja testi-lelki egyensúlyunkat, hatással van teljesítőképességünkre, örömet okoz és elősegíti szervezetünk helyes működését, karbantartását. A gyermekek mozgásigénye életkori sajátosságaiknak megfelelően rendkívül nagy, ezért minden alkalmat megragadva lehetőséget biztosítunk a mozgásra, akár a szabad játékidőben, testnevelés foglalkozásokon vagy a rendszeresen szervezett kirándulások alkalmával.

Fontosnak tartjuk, hogy:

- megőrizzük a gyermekek természetes mozgáskedvét;
- a gyermekkor mozgásfejlődési jellemzőit mindig szem előtt tartsuk;
- ingergazdag környezetben, sokoldalú és megfelelő intenzitású fejlesztést kapjanak óvodásaink, amennyiben az időjárás megengedi, az óvoda játszókertjének maximális kihasználásával;
- lehetőség szerint minden nap biztosítsuk a levegőn történő szabad mozgást.

3.1.5. Balesetek megelőzésére nevelés és elsősegélynyújtás

Az egészségvédelem mellett a váratlan események, balesetek megelőzésére is figyelmet kell fordítanunk. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságukból eredően nincs veszélyérzetük, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire. A gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről történő gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Célunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme. Feladatunk egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ismétlése és a feltételek biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végére:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, mosnak fogat.
- ✓ Zsebkendőt önállóan használják.
- ✓ Önállóan eldöntik mennyi ételt fogyasztanak, esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- ✓ Önállóan öltöznek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ✓ Környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- ✓ Ismerik a környezettudatos szokásokat.
- ✓ Ismerik a környezetvédelemhez, a környezet megóvásához kapcsolódó szokásokat.
- ✓ Az sajátos nevelési igényű gyermekek próbálkoznak az önállósággal, testápolás, étkezés és öltözködésben egyaránt.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy:

- ➢ A gyermeket már az óvodába lépéskor pozitív érzelmi hatások érjék.
- ➢ Szeretetteljes, biztonságos, derűs óvodai légkör biztosítása, amelyben a gyermeket már az óvodába lépés pillanatában pozitív hatások érik a német nyelvvel való ismerkedés során.
- ➢ Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemezze.
- ➢ Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- ➢ Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A közösségi normák és szabályok megalapozása a nevelőmunka kulcskérdése. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. Minden óvodai csoportnak vannak saját hagyományai, szokásai, jelképrendszere, amelyek sajátos egyéni színezetet biztosítanak, s mélyítik az összetartozás érzését. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladata:

- A közösen végzett tevékenységekkel, a bátorító neveléssel a szocializáció elősegítése.
- A helyes erkölcsi magatartás kiemelésével, pozitív erkölcsi értékek hangsúlyozása.
- A gyermekekkel a szűkebb és tágabb környezetük megismertetése. (Fellegvár, Királyi palota, Salamontorony, Bertényi Miklós Fűvészkert, orvosi rendelő, posta, könyvtár, fogorvosi rendelő, zöldség-gyümölcs bolt, templomok, temető, Hajóállomás, Önkormányzat stb.).
- A gyermekek figyelmének felhívása a természeti értékek megőrzésének fontosságára.
- A hazaszeretet erősítése nemzeti ünnepünk (március 15.) megünneplésével.
- Egymás értékeinek elismerése nyílt, érdeklődő, pozitív kommunikációval, hiteles magatartással.
- Nyugodt, szeretetteljes, bizalmi légkör megteremtésével a konfliktushelyzetek megelőzése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális segítése szakemberek segítségével.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végére:

- ✓ Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozza a gyermek nyilvánosságra.
- ✓ Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása.
- ✓ Kialakulnak szociális érzelmei, - mint az együttműködés, együttérzés, segítőkészség, bizalom, bánat, fájdalom, örömérzet átélése, megélése. Szavak nélkül is érti környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ✓ Éretté válik az iskolakezdéshez, jól szocializálható más közösségbe is.
- ✓ Fejlődnek erkölcsi érzelmei, mint – igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség.
- ✓ Igénye van a szépre, felismeri környezetében, munkáiban. Képes művészi élmény befogadására.
- ✓ Elfogadó, empatikus társaival.
- ✓ Szívesen együttműködik társaival.
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermekek különbözőségeit elfogadja, empátiával fordul feléjük.

3.2.1. Befogadás-beilleszkedés

- ➢ A befogadás-beilleszkedés időszaka, az első „benyomások", meghatározóak a gyermek életében, óvodához fűződő pozitív érzelmi viszonyában. Fontos, hogy a gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt olyan biztonságérzetet szerezzen, amely pozitívan határozza meg az óvodával és az intézményben dolgozókkal való kapcsolatát.
- ➢ Minden helyzetben elengedhetetlen az együttműködés, összehangolódás a családokkal, de talán ebben az időszakban a legfontosabb megbízni egymásban és segíteni egymást. Az őszinteség, a bizalom a szülő-óvodapedagógus között elengedhetetlen, hiszen az óvodai nevelés a családi nevelésre épül.
- ➢ Az óvodás gyermek viselkedését, különböző megnyilvánulásait nagymértékben befolyásolja, hogy milyen volt eddigi fejlődése, milyen nevelési hatások érték az óvodába kerülés időszakáig. Ezért fontos a gyermek élettörténetének, a nevelési körülményeinek megismerése.

A befogadás-beszoktatás folyamata, elveink:

- Javasoljuk a fokozatosságot az óvodában töltött időre vonatkozóan, természetesen a gyermek igényeihez alkalmazkodva, ez alól a bölcsődéből érkező gyermekek sem kivételek, hiszen a környezet, a társak és a felnőttek számukra is ismeretlenek. Bízunk benne, hogy az elválást közös erővel tudjuk segíteni, a legtöbb gyermek az esetleges kezdeti nehézségek után jól érzi magát a közösségben, élvezi majd a kortársak társaságát, jót tesz neki az új tapasztalat.
- Támogatjuk az anyás/szülős beszoktatást, mely során a gyermek az édesanyjával vagy más családtaggal érkezik, vele marad, és minden tevékenységben közösen vesznek részt. Fontos, hogy mindvégig ugyanaz a személy segítse a leendő óvodás beszoktatását. Bármennyire is nehéz az anya vagy a családtag részéről az elválás, magatartásuk sugározzon nyugalmat, biztonságot, szeretetet.
- Beszoktatás idejére nézve kiemelten fontos a rendszeresség elve, hogy folyamatosan jöjjenek lehetőleg az óvodába. Kérjük a szülőktől, hogy tevékenyen vegyenek részt a gyermekkel közösen az óvodai környezet felfedezésében.
- A Köznevelési törvény lehetővé teszi, hogy szabad férőhely esetén év közben is biztosítsuk a beiratkozás lehetőségét. Abban az esetben, ha a gyermek a harmadik életévét fél éven belül tölti be, felvétele minden esetben egyéni elbírálás alá esik, amelyben az igazgató dönt.

Célunk:

- A gyermekek számára megkönnyíteni a szülőtől való elválást.
- Olyan módszerek, eljárások alkalmazása, amelyek segítik a gyermekek alkalmazkodását az óvodai környezethez .

Az óvodapedagógus feladata:

- A türelmes, gyengéd, körültekintő magatartás.
- A befogadás menetének egyeztetése a szülőkkel.
- Biztosítsák, hogy a gyermekek a szülővel együtt, fokozatosan ismerkedhessen meg az óvodával, a csoport napirendjével, szokásaival.
- Mindig a gyerek igényeit szem előtt tartva válasszák meg a kapcsolatteremtés módját, a megfelelő közeledést (pl.: melyik gyermek igényli a közvetlen kapcsolatot, kinél célravezetőbb a passzív várakozás, stb.).
- A dajkákkal közösen készítsék elő az új gyerekek fogadását is, a csoport szokás- és szabályrendszere alapján.

- ✧ Csoportjukban biztosítsanak minden gyermek számára lehetőséget az otthonról hozott, megnyugtató, kedvenc tárgyak behozatalára.

A befogadás időszakában megfigyeljük, hogy:

- ➢ a gyermek miként szokta meg az új környezetet;
- ➢ hogyan reagált a szülőtől való elválásra;
- ➢ magára talált-e a játékban;
- ➢ hogyan alakult a kapcsolata az óvodapedagógusokkal, a nevelést közvetlenül segítőkkel ;
- ➢ hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába;

- ➢ mi okozott számára örömet vagy nehézséget;
- ➢ hogyan reagált a sok gyerekre.

A megfigyeléseinket a szokott módon, a gyermekek egyéni személyiséglapján írásban rögzítjük.

3.2.2. Migráns gyermek fogadása

Migráns gyermek az aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelv:

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést. A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben keressük.

A migráns gyerekek interkulturális neveléséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- ✧ Felkészülés a gyermekek fogadására , kapcsolatfelvétel a szülőkkel.
- ✧ A gyermek kultúrájával, nemzetiségével kapcsolatos információk összegyűjtése.
- ✧ Az érkező gyermek empátiás fogadása.

Az óvodapedagógus legfontosabb feladata:

- ✧ A kezdeti időszakban a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése.
- ✧ Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása.
- ✧ A más kultúrákról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása (játék, mese, vers, ének, zene, tánc).
- ✧ A migráns gyermek segítése a magyar nyelv elsajátításában, melynek a leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.
- ✧ Egymás kultúrájának, anyanyelvének megismertetése.

3.3. Értelmi képességek fejlesztése

Az értelmi nevelés egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése által valósul meg. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetről. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete. Feldolgozott témáink folyamatosan változnak, bővülnek, ezzel is egyéni arculatot adva a csoportoknak. Rendszeresen visszatérnek azok a témák, melyek az évszakok és az ünnepek köré csoportosulnak. A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előrehaladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek. Maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

Fő alapelvünk: a gyermekek számára cselekvésbe ágyazottan, közvetlen tapasztalatszerzéssel, problémamegoldó tevékenységek során kínáljunk ismeretszerzési lehetőségeket.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, akarat, gondolkodás).
- ✧ A gyermek számára a környezet tevékeny megismerésének biztosítása.
- ✧ A szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre elegendő alkalom, idő, hely, eszköz megteremtése.
- ✧ Minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzés megvalósítása.
- ✧ A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás formálása, alakítása.
- ✧ Óvodai életünkbe olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozzák szokás- és normarendszerüket.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végére:

- ✓ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- ✓ Különbséget tud tenni évszakok között, ismeri az évszakok jellemzőit.
- ✓ Felismeri az időrendiséget, okozati viszonyokat, a napszakok tevékenységeit.
- ✓ Ismer hagyományokat, a nemzeti, német nemzetiségi értékek egyes elemeit.
- ✓ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- ✓ Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ Felismeri a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- ✓ Megold alapvető problémahelyzeteket, felismer tapasztalati összefüggéseket, levon következtetéseket.
- ✓ Érti és helyesen alkalmazza az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket, tapasztalatait, ismereteit a játéktevékenységekben tudja alkalmazni.

3.4. Az anyanyelvi képességek fejlesztése

"Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel és szabály közvetítéssel - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van" (Alapprogram)

Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda, amely a nemzetiség és a magyar nyelv fejlesztését egyaránt szolgálja. Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, alapja és kísérője a nevelési feladatok megvalósításának, minden tevékenységi formának. Minden egyes tevékenység a nap folyamán más-más lehetőséget nyújt a nyelvi kultúra fejlesztésére. A nyelv a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretét, megbecsülését,,szeretetére nevelését alapvető célunknak tekintjük.

Óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A gyermek azokban a helyzetekben képes felszabadultan kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre, ahol módja van az élmények és cselekvések nyelvi kifejezésére. A beszédfejlődés természetes színtere a játék ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek.
A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodai életünkben az anyanyelvi nevelés három szintéren valósul meg:

- spontán helyzetekben és tevékenységekben;
- az irodalmi nevelés során;
- az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben.

<u>Az óvodapedagógus feladata:</u>

- A gyermek életkorának, nyelvi fejlettségének és érdeklődésének megfelelő beszédhelyzetek teremtése és beszédkedvének felkeltése.

- ✧ Változatos élményekkel (mese, vers, bábozás, séta, játék), kifejező hanghordozásával a választékos szókincs, az érzelmeket megjelenítő viselkedés fejlesztése.
- ✧ Anyanyelvi játékok alkalmazása.
- ✧ Helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció formáinak alakítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ Beszéde jól érthető, kifejező.
- ✓ Élményeit összefüggően, mások számára is érthető módon képes elmondani.
- ✓ Környezetében megfelelően kommunikál.
- ✓ Beszédkészsége, beszédkedve erősödik, kialakul beszédfegyelme.
- ✓ Szűkebb és tágabb környezetében bátran bekapcsolódik a beszélgetésekbe.
- ✓ Beszéd közben a metakommunikáció eszközeit adekvátan használja.

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

4.1. Játék

"A játékról gyakran úgy beszélünk,
mint valami megkönnyebbülésről a komoly tanulás után,
pedig a gyerekek számára a játék komoly tanulás."
(Fred Rogers)

A játék a 3-7 éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenység. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást. Általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, kipróbálhatja, feldolgozhatja, gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt ért élményeket. A kétnyelvű nevelésben kiemelkedő szerepe van a játéknak, mely lehetőséget kínál a nyelvi ismeretek önkéntes reprodukálásához. A napi játékszituációkban megjelenő lehetőségeket kihasználva, képeskönyvet lapozgatva, kedvező feltételeket biztosítunk a német nyelv gyakorlásához, mintát nyújtva az utánzás általi nyelvelsajátításhoz.

Játék közben fejlődnek a gyermek testi (pl.: érzékelés, észlelés, finommotoros, nagymotoros, szem-kéz koordináció, egyensúly), kognitív (pl.: kíváncsiság, felfedezés, tapasztalatgyűjtés, képzelőerő, találékonyság, gondolkodás és problémamegoldás, tanulás), szociális és érzelmi (pl.: interperszonális kapcsolatok, részvétel-együttműködés, odafigyelés, beszélgetés, megbeszélés, önkifejezés, magabiztosság, biztonságérzet, elégedettség) készségei, képességei. Kétnyelvű nevelésünkben a játék azért is fontos, mert a tervezett játékszituációk sok lehetőséget rejtenek magukban a nyelvi ismeretek alkalmazására. A játék a tanulás speciális formája. A játékfajták segítenek a nyelvi és nemzetiségi nevelés megvalósításában.

A játék jellemzői:

- **A játék komolysága:** a gyermek olyan mélyen éli át a játékot, hogy szinte azonosul az abban előforduló szerepekkel, tevékenységekkel, szabályokkal.
- **Játéktudat:** Bár a valóság és a képzeleti kép keveredik a gyermek játékában, mégis a gyermek tudatában a kettő külön él.
- **Utánzás:** a gyermek számára valamilyen felfogható újnak a különböző szintű megismétlése történik. A fejlődés során az utánzás tárgya, intenzitása, jelentősége és szerepe változik.

- **Sajátosan céltudatos tevékenység:** a játék célja mindig a gyermek belső feszültségéből, közvetlen indíttatásából ered, nem pedig valamiféle külső cél vezérli.
- A gyermek a játékban önmaga **képes kielégíteni mozgás – aktivitás szükségletét**: szabadon cselekszik, saját tempója szerint tevékenykedik, olyan mozdulatokat végez, amelyek számára igényként jelentkeznek, és azok megformálását örömérzés kíséri.

Célunk:

- Megéreztetni a gyerekekkel a játék varázsát, azt a képességet, amellyel a valóságot tükrözni és átalakítani tudják.
- Az általános készségfejlesztés mellett a személyiség kibontakoztatása, a gátlások feloldása, a gyermek gondolkodó- cselekvő emberré formálása.

Szabad játék :

- Az óvodai nevelés legfőbb eszköze, a gyermek alapvető tevékenysége.
- A gyermek szabadon választ a játék minden jellemzőjét illetően.
- Az óvodapedagógus biztosítja a feltételeket és ha szükséges, továbblendíti a játékot.

Kezdeményezett játék:

- Az óvodapedagógus részéről tudatosan, tervszerűen előkészített tevékenység.
- A gyermek részéről önkéntes, szabadon választott örömforrás.

Az óvodapedagógus feladata:

1. A játék feltételeinek biztosítása
   - A csoport szokásrendszerére épülő nyugodt, derűs légkör.
   - Megfelelő hely a csoportszoba ésszerű berendezésével (játszósarkok, kuckók).
   - Elegendő és biztonságos játékeszköz.
   - Elegendő, összefüggő játékidő.
   - Biztonságos játékhoz szükséges szabályok megismertetése és betartatása.

2. Játékirányítás
   - Tudatos közvetett vagy közvetlen jelenlét.
   - Szituációtól függően játéksegítő módszer választása (beavatkozás, közbelépés, szabályozás, átterelés, bekapcsolódás).
   - Önállóság erősítése a problémahelyzetek kezelése során (beavatkozás csak indokolt esetben).

- ✧ Modellnyújtó és szükség esetén kezdeményező szerep, az egyéni sajátosságok figyelembevételével (ötletadás).

3. A játéktevékenységekben rejlő fejlesztési és élményfeldolgozási lehetőségek kihasználása
   - ✧ A beszédkészség fejlesztése szituációs játékokkal magyar és német nyelven.
   - ✧ Cselekedtető és gondolkodtató játék tevékenységek biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ✓ Kialakul az együttjátszás igénye.
- ✓ Egymás játékát kiegészítik, segítik, képesek közösen gondolkodni, saját akaratukat érvényesíteni.
- ✓ Kitartóan, hosszú ideig képes egy témában játszani.
- ✓ Ismert meséket dramatizál.
- ✓ Élvezi a játékszabályokat, képes a normákat betartani, saját szabályokat létrehozni.
- ✓ Egymás akaratát figyelembe veszik.
- ✓ A játékban adódó probléma helyzetek megoldására vállalkozik.
- ✓ Játékában dominánsan jelentkezik a szimbolikus szerepjáték.

4.2. Verselés, mesélés

"A mese kimondhatóvá teszi a kimondhatatlant"
(Bruno Bettelheim)

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese a gyermek számára életközeg. Lelki táplálék, amely életre szóló nyomot hagy benne. Általa tudattalanul érnek el a gyermekhez örökérvényű igazságok, tanulságok. Szimbólumaikban, mintázatukban, modellértékű főhőseikben lehetőséget hordoznak arra, hogy helyzetükkel azonosulhasson, és tőlük megoldási sémákat tanulhasson. A mesehallgatói kettős tudat egyfajta gyógyító állapot számára, melyben aktivizálódik képzelete, és segítséget kap belső feszültségeinek feldolgozásához. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme, amely a csoportokban adott szokások és rítusok szerint történik, mely segíti a gyermekeket a ráhangolódásra és a mese befogadására.

A mese, a vers. a bábozás és a dramatizálás a nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a hangzók helyes ejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A kétnyelvű nevelés leghatásosabb módszere és eszköze a gyermekirodalom.
A kiválasztott irodalmi anyagban jelentős szerepet kapnak a magyar és a német, valamint más népek kultúráiból válogatott klasszikus és a kortárs irodalmi művek, német nyelvű egyszerű mesék, amelyeken keresztül megismertetjük a gyermekeket a magyar és német nyelv gazdagságával, szófordulataival, ezáltal bővül szókincsük, az ismétlődő mondatmodellek rögzülnek, változatos kifejezésekkel ismerkednek meg. A nemzetiségi kultúrkincsből és a német nép kultúrájából válogatott irodalmi alkotások közvetítésével, tudatos felhasználásával a gyermekek számára a német nyelv elsajátításának lehetőségeit tesszük komplexebbé, továbbá identitástudatuk alakulását segítjük elő.

Célunk:

- ✧ Olvasóvá nevelés a mindennapos meséléssel, mondókázással, verseléssel.
- ✧ Nyelvi képességek fejlesztése, önkifejezés segítése az irodalom eszközei által.
- ✧ A gyermek érzelmi biztonságának, mentális higiénéjének megalapozása.
- ✧ Bensőséges pedagógus-gyermek viszony kialakítása a mesélővel való személyes kapcsolattartással.
- ✧ Művészeti alkotások befogadására, élményként -, valamint a művészetek által a gyermekek alkotó tevékenységre való nevelése.

A fejlesztés tartalma, anyaga:

A felhasznált irodalmi anyagok tudatos, igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásával érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a hagyományos értékek megtartását. Az életkornak megfelelő formák: mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok, régi és új folklór hagyományokból válogatva:

- ➢ *Verselés anyaga*: népi mondókák, rigmusok, játékos versek, klasszikus - és kortárs magyar költők játékos, mozgáselményhez köthető versei, lírai versei.
- ➢ *Mesélés anyaga:* népmesék (többségében), műmesék. Életkornak megfelelő sorrendben bevezetve: állatmesék, láncmesék, novellisztikus mesék, tündérmesék, tréfás mesék, folytatásos meseregények, klasszikus és kortárs gyermekirodalmi alkotások, magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei.
- ➢ Bábozás, dramatizálás ismert és kitalált történetek alapján.
- ➢ Szólások, közmondások, találós kérdések.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. A könyvek megszerettetése érdekében leporellókat, színes képeskönyveket lapozgathatnak, elhozhatják otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A mese, vers illusztrálásához csak olyan eszközöket használunk, amelyek elősegítik képzeleti képek előhívását és a meséhez, vershez való erős érzelmi kötődés kialakulását. Évente 3-4 alkalommal bábművészek, bábszínházak is ellátogatnak óvodánkba.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A gyerekek ösztönös, spontán kezdeményezéseinek támogatása.
- ✧ A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- ✧ A gyermekek életkorának megfelelő értékes, ízléses irodalmi anyag közvetítése.
- ✧ A gyerekekkel együtt saját képeskönyv és mesekönyv készítése.
- ✧ A szülők alkalomszerű bevonása a hagyományok ápolásába (Népmese napja).
- ✧ Könyvtár- színház látogatások szervezése.
- ✧ A mesék feldolgozásához megfelelő feltételek biztosítása (eszköz, élmény, légkör).
- ✧ Szülők segítése a gyerekek otthoni fejlesztésében a megfelelő irodalmi anyag kiválasztásával.
- ✧ A hagyományőrző mesei elemek mindennapokba történő beépítésére törekvés.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ Szívesen ismételgeti a tanult verseket, rigmusokat.
- ✓ Szereti, igényli a meséket.
- ✓ Kedvenc meséit elmeséli, elbábozza, dramatizálja.
- ✓ Tud meséket, történeteket kitalálni, és megjeleníteni.
- ✓ Szívesen lapozgat ismeretterjesztő, és irodalmi könyveket, tud a képekről mesélni.
- ✓ Értékeli a könyveket, megfelelően bánik velük, vigyáz rájuk.
- ✓ Szívesen mesél, bábozik, dramatizál a maguk szórakoztatásár.
- ✓ Ismeri a népmese jellegzetes motívumait.
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermek is türelemmel, kitartással hallgassa a mesét, verset, legyen részese a dramatizálásnak.

4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

"A zene az életnek
olyan szükséglete, mint
a levegő. Sokan csak
akkor veszik észre, ha
már nagyon hiányzik!"
(Kodály Zoltán)

A zenei nevelés az óvodában elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyermekre. Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát. Hatására a gyermek szeret énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgat zenét. Zenei anyagunk többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző- állami, egyházi, jeles-ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben.

A tevékenység célja:

- ✧ A közös éneklés, közös énekes játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-és néptáncok, népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
A magyar és német nemzetiségi hagyományok megismerését, továbbélését segítik a népi játékok és táncok, melyeket az aktuális témákhoz illeszkedően választunk ki. A német nemzetiség zenei kincseiből válogatott, mondóka-, dalanyag, zene, népi játékok, táncok segítik a gyermekeket a német nyelv elsajátításában. A német nemzetiségi nevelés feladatainak megvalósítását szolgálják a változatos módon szervezett énekes játékok, zenehallgatás. A sokféle énekes játék gazdag tárházat kínál a gyermekek számára német nyelvű szókincsük bővítéséhez.

A zenén keresztül szorosabb érzelmi kapcsolat alakul ki a német nyelv iránt. A zenehallgatások során találkoznak a német kultúrára jellemző hagyományos és modern zenei alkotásokkal.
Az ének-zene átszövi mindennapjainkat. Kapcsolódhat játékhelyzetekhez, kezdeményezhetik a gyermekek, vagy az óvodapedagógus.
Bizonyos helyzetekhez szokásszerűen fűződik egy-egy az alkalomhoz illő dal vagy vers, amely a gyermek számára jelzésértékű (pl.: rendrakás, ételosztás, sütés, öltözés, mese stb.). Ennek köszönhetően az énekszó bevonja a gyermeket az óvónő tevékenységébe.
A gyermekek folyamatosan zenei élményhez jutnak a nap folyamán, az aktuális témának, alkalomnak megfelelően mindkét nyelven. Az ünnepi készülődést énekléssel, zenéléssel tesszük meghittebbé. Programunk részét képezi a tavasszal megrendezésre kerülő hangverseny a zeneiskola közreműködésével.
Megismertetjük a gyermekeket a helyi gyűjtésű régi magyar-német hagyományőrző gyermekdalokkal, játékokkal, táncokkal.
A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat jelent a gyermeknek. A hangszerek használata, beleértve az Orff hangszereket is, a zenei készség fejlesztésben nagy szerepet játszanak. Nemcsak ének-zenei foglalkozáson használjuk, hanem más tevékenységek alkalmával is (pl.: mesélés, verselés alkalmával, a gyermekek motiválására).
Az óvodai zenei nevelésünkben a néptáncot, illetve a gyermektáncot is segítségül hívjuk. Itt is megismerkedhetnek a gyermekek a magyar és német nemzetiségi népszokásokkal, népi játékokkal és a kezdetleges tánclépésekkel.
Fontosnak tartjuk, hogy a zenehallgatás anyagát az óvónő igényes válogatása jellemezze. Az anyagot népdalok, más nemzetek, etnikai kisebbségek zenéi, kortárs zenék és műdalok alkotják, alkalmanként élő előadásmódban, hangszerkísérettel.
Az ének-zene fejlesztő hatása az ölbéli játékok által fontos szerepet játszik az érzelmi kötődés kialakulásában. Az éneklés segítséget nyújt a gyermekekkel való ismerkedés során a személyes kapcsolat kialakításában. A zenei élmény serkenti a gyermek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, megalapozza zenei anyanyelvének kialakulását.

Célunk:

- ✧ A gyermek zenei képességeinek (éneklési-, ritmikai-, hallási képességek) játékkal és játékos módszerekkel történő fejlesztése, amely az iskolai neveléshez is alapot ad.
- ✧ A gyermek zenehallgatóvá nevelése.
- ✧ Rendszeres óvónői énekléssel a gyermekek éneklési kedvének erősítése.

A fejlesztés tartalma, anyaga:

- Magyar, illetve más népek gyermekjátékdalai, népdalai, műdalai, mondókái.
- Néptáncok, népi játékok.
- Komponált műzene, klasszikus műzene.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az életkorhoz, az adott csoport érdeklődéséhez megfelelő zenei anyag összeválogatása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyerekek igénye szerint a spontán éneklés, körjátékozás feltételeinek biztosítása, a magasabb és mélyebb hangok felismerése.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A halk és hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása.
- Dallamok, különböző hangszínek felismertetése (zörejek, hangszerek hangja).
- Néhány hangszer hangjának felismertetése.
- Az egyenletes lüktetés és dalritmus megkülönböztetése és összekapcsolása.
- Dallambújtatás.
- A repertoár állandó bővítése mindkét nyelven.
- A zenei anyag felhasználásával a gyerekek anyanyelvi képességeinek fejlesztése.
- A fejlesztés menetébe új eszközök bevonása.
- A gyerekekkel közösen hangszerek készítése.
- A gyermekek egyéni és páros tánclépésekkel való megismertetése.
- Klasszikus zenéből és hangszerjátékból kis "zenei tarsoly" összeállítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ A gyermek szívesen énekel, játszik énekes játékokat.
- ✓ Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ✓ Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat.
- ✓ Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ✓ Biztosan tud 6-8 mondókát, legalább 10 dalt, énekes játékot.
- ✓ Egyszerű táncos mozgások elemeit ismeri, (dobbantás, koppantás, páros forgás kilépés stb.) alkalmazza.
- ✓ Tud tisztán visszaénekelni dallammotívumokat.
- ✓ Szívesen és jól visszatapsol szavakat, mondókákat egyenletes ritmusban.

- ✓ Képes különbséget tenni a hangmagasság, hangerő, ritmus hangszín beszéd és beszédhangok között.
- ✓ Érzékeny a természet és a környezet hangjaira.
- ✓ Szívesen énekel, mondókázik, zenél szabad játék és tervezett tevékenység során is.
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermek kapcsolódjon be a zenei tevékenységekbe, szívesen játszon énekes játékot, ezáltal fejlődjenek nyelvi képességei.

4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„A tükröt arra használjuk,
hogy az arcunkat nézzük,
a művészetet pedig arra,
hogy a lelkünket lássuk!"
(Georg Bernard Show)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, mely során képzelete formálódik, élmény-és fantáziavilága színesedik. A gyermekek német nyelven is megismerik az egyes tevékenységekhez használt eszközök nevét, formáját, színét. Változatos tevékenységek felkínálásával, sokféle technika alkalmazása során ismerkednek meg a német nemzetiségi, nyelvi sajátosságokkal.

Célunk:

- ✧ Az ábrázolási tevékenységek során a gyermekek élményeiket tapasztalataikat és fantáziavilágukat képi, szabad, kreatív módon juttassák kifejezésre.
- ✧ Tér-, forma-, szín világuk gazdagodjon.
- ✧ A hagyományokkal, szokásokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés során esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük tovább formálódjon.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket és lehetőség szerint természetes anyagokat, terméseket biztosít.

Az alkotó tevékenység eszközeihez a gyermekek mindig szabadon hozzáférhetnek, kérés nélkül használhatják azokat. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását. Továbbá a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését, mint például a gyermek tér-, forma- és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítását.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka során a gyermeknek lehetősége nyílik érzelmeinek, hangulatának kifejezésére, melyben tükröződik kreativitása, egyénisége. Az alkotó tevékenység során fejlődik esztétikai érzéke, formálódik ízlése, gazdagodik képzelete, élmény és fantáziavilága.
Ez az a tevékenység, ahol a gyermek szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását és megismerkedhet új anyagokkal, tevékenységek eszközeivel, de más alkotást segítő eszközökkel is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó és a természetes anyagok széles választéka. Az óvodai csoportszobák folyosóin ún. "minigalériát" alakítunk ki, ahová kihelyezzük a gyermekek alkotásait. Olyan légkört biztosítunk, hogy a gyerekek szívesen beszéljenek az alkotásaikról, kifejezzék örömüket a saját és társaik által létrehozott produktumokról. A művészeti tevékenység ösztönzi a kreativitást, a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom- és nagymotoros mozgásokat és intellektuális képességek fejlődését.

A tevékenység célja:

- A gyermek élmény- és fantázia világának képi, szabad önkifejezése, tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- A tevékenység feltételeinek megteremtése (tárgyi és hangulati anyagok, eszközök, motiváció).
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- Új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.
- A vizuális tevékenység iránti kedv felkeltése.
- Az ábrázoló képességek fejlesztése (ábrázoló és konstrukciós képesség, képi gondolkodás).
- Vizuális nyelv megteremtése (képi, plasztikai kifejező nyelv).

- ✧ Környezeti- és esztétikai ismeretek közvetítése.
- ✧ Kezdeményező, kreatív magatartás támogatása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

1. **A gyermek ismeri:**
   - ✓ a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközeit, technikáit;
   - ✓ a tevékenység csoportban elfogadott szokás-, és szabályrendszerét;
   - ✓ a tevékenység eszközeinek rendeltetésszerű használatát és gondozását, ceruzafogása megfelelő, szem-kéz kordinációja összehangolt.

2. **A gyermek képes:**
   - ✓ egyéni módon megjeleníteni élményeit, tapasztalatait, elképzeléseit;
   - ✓ részletező, formagazdag, színeket egyéni módon alkalmazó képalkotásra;
   - ✓ egyéni, részletező plasztikai alkotás létrehozására;
   - ✓ közös téralakításra, építésre;
   - ✓ beszélgetni saját és társai "mini galériában" elhelyezett alkotásairól ;
   - ✓ önállóan és csoportosan játékokat, ajándékokat, kellékeket készíteni;
   - ✓ emberábrázolásra, a mozgást rajzaiban érzékeltetni, térben jelenségszerűen ábrázolni;
   - ✓ gondozni és vigyázni az alkotáshoz szükséges eszközeikre;
   - ✓ a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére;
   - ✓ A sajátos nevelési igényű gyermek vegyen részt az alkotásban, munkájában alkalmazza a megismert technikákat.

3. **A gyermek attitűdjére jellemző:**
   - ✓ alkotásaihoz ragaszkodik, örül az egyénileg és a közösen elkészített kompozícióinak;
   - ✓ szívesen alkot, szívesen működik együtt téralakításban, építésben;
   - ✓ rácsodálkozik a környezetükben felfedezett tárgyakra, ruhákra, épületekre, szép alkotásokra;
   - ✓ örömmel beszélget alkotásairól, szívesen megfogalmazza értékítéleteit;
   - ✓ szívesen dolgozik a különböző, érdekes technikákkal;
   - ✓ gyönyörködni tud saját és mások alkotásában.

4.5. Mozgás

"A sport nemcsak testnevelés,
hanem a léleknek is az egyik
legerőteljesebb nevelőeszköze."
(Szent-Györgyi Albert)

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, legalapvetőbb szükséglete. Sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A mozgás a testnevelés tevékenységen túl, jelen van a szabad játékban, a különböző nevelési területeken.
A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszköze.
A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a gyermekek idegrendszeri érésére, erő -és az állóképességük fejlődésére, amelyek befolyásolják szervezetük egészséges fejlődését. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.
Óvodai életünk mindennapjait úgy szervezzük meg, hogy a gyermekek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit szervezetük és idegrendszerük igényel. Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha az veszélyt jelent saját magára, vagy társára. Az óvodapedagógus mintaadó magatartásával hozzájárul ahhoz, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához és az öröm forrása legyen. Programunk sokrétűen elégíti ki a gyermekek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendeződését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. Nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, mondókás, énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén. Figyelemmel kísérjük a gyermekek mozgás fejlődését, az elért fejlődési szintnek megfelelően segítjük, fejlesztjük mozgásukat.
Óvodánk megfelelően felszerelt sport-és tornaszerekkel, amelyek lehetőséget biztosítanak az óvodai mozgástevékenységek minél változatosabb megvalósítására. Kiscsoportban a csoportszobát, míg középső- és nagycsoportban a városi sportcsarnokot használjuk heti rendszerességgel.
Az óvoda épületéhez tartozik egy felső udvar és egy füves kert is. A felső udvar kiválóan alkalmas a tavaszi, őszi időszakban testnevelés foglalkozások lebonyolítására vagy egyéb, mozgással járó tevékenység megvalósítására.

A füves kert minősített játékai napi szinten biztosítanak lehetőséget a különböző nagymozgások gyakorlására, fejlesztésére és az irányított mozgásos tevékenységekhez.

A foglalkozások során megragadjuk a testi, értelmi képességeket és a személyiség egészét fejlesztő mozgás nemzetiségi nyelvi fejlesztést szolgáló lehetőségeit.

Óvodánk számos intézményen kívüli mozgás lehetőséget is biztosít a gyermekek számára:

- A természeti adottságainkat kihasználva rendszeresen kirándulásokat, biciklis túrákat szervezünk.
- A nagycsoportosokkal szervezett úszásoktatáson veszünk részt a szomszédos település tanuszodájában.
- Óvodánk bekapcsolódott a Bozsik programba is, így rendszeresen kapunk mozgásfejlesztő eszközöket.
- Téli időszakban a helyi lehetőségeket kihasználva szánkózunk a Nagyvillám sípálya közelében.

Célunk:

- A gyermek természetes-, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- Szem-kéz-láb koordináció, az egyensúlyérzék, finommotorika, a gyermek akarati tulajdonságainak fejlesztése.
- A mozgás által a gyermek komplex személyiségfejlődésének támogatása (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek mozgás kedvének, a mozgás szeretetének megőrzése.
- A mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése
- Koordinációs képességek, a testtudat fejlesztése (testkép, testfogalom, testséma).
- A mindennapi, levegőn történő szabad mozgás biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:.

- ✓ A gyermek mozgáskedve, mozgásigénye életvitele részévé válik.
- ✓ Kialakul testsémája.

- ✓ Ismeri az irányokat, téri helyzetekben tud tájékozódni.
- ✓ Kialakul oldalisága.
- ✓ Tudja mozgását irányítani és helyzetben tartani, tempóját szabályozni.
- ✓ Finommotorikájának fejlettsége révén felkészült az írás tanulására.
- ✓ Érzékelésének-, észlelésének fejlettsége révén kialakul alaklátási-, formaállandósági észlelése.
- ✓ Önfegyelme, figyelme erősödik.
- ✓ Egészséges versenyszellem alakul ki benne.
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermek nehézségeinek mértékében vegyen részt a mozgásban, mozgásos fejlesztő foglalkozásokban.

4.6. A külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatszerzéssel

„ A természet varázsát ontja bőven.
A fűben, a virágban és a kőben…"
(W. Shakespeare)

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezeti témáinkat az évszakok váltakozása, ünnepeink kínálják. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Fontos, hogy a környezeti nevelés helyi sajátosságokra épüljön. Természet adta lehetőségünk, hogy lakóhelyünkön minden megtalálható, ami egy óvodás gyermek számára érdekes lehet, tapasztalatszerzésre alkalmas. Hegyek, erdők veszik körül, forrástól folyóig változatos vizes élőhelyekkel rendelkezünk, és bármerre tekintünk, műemlékeken akad meg a szemünk.

A gyakori természetjárás, kirándulás alkalmat jelent értékeink felfedezésére. Megtanulják tisztelni a természetet, megismerik és megszeretik településünk csodáit.

Gyarapodnak ismereteik a világról és segíti őket annak megértésében, hogy ők hogyan illeszkednek a világba.

Itt bővülnek leginkább ismereteik és fejlődik nagy- és finommotoros készségük. A szűkebb és tágabb lakókörnyezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyerekeknek számára. A kinti környezetet a csoportszoba kiterjesztésének tekintjük, ahol a tevékenységeket éppen olyan körültekintéssel kell megtervezni, mint odabent.

A gyermekeket körülvevő természeti, társadalmi környezet sokszínű lehetőséget biztosít a német kisebbség kultúrájához, hagyományaihoz való kötődés elősegítéséhez, valamint az aktív-, passzív német szókincs bővítéséhez.

Célunk:

- ✧ A gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetése, megszerettetése.
- ✧ A természeti- és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása.
- ✧ A helyi sajátosságok felhasználásával az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása.
- ✧ A környezettudatos életvitel kialakítása (az energiával, vízzel, árammal való takarékoskodás).
- ✧ Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátíttatása, amely meghatározó a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez.

A külső világ tevékeny megismerése magába foglalja:

- ➢ a természet, a társadalom ismeretét;
- ➢ környezetvédő szemlélet kialakítását;
- ➢ matematikai tartalmú tapasztalatszerzést.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Elegendő alkalom, idő, hely, érdekes anyagok és eszközök biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- ✧ Minden érzékszervre ható, sokoldalú, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- ✧ A gyermek felfedezéseit jól megtervezett tevékenységekkel segítse.

- ✧ A gyermek önálló véleményalkotásának támogatása, döntési képességeinek fejlesztése a környezet alakításában.
- ✧ A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás formálása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása (szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem).
- ✧ A település adta lehetőségek kihasználása, kirándulások szervezése.
- ✧ Az óvodai életbe olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás- és normarendszerüket.
- ✧ Hagyományaink szerint témahét keretén belül emlékezzen meg a „Természet ünnepeiről" (Állatok-, Víz-, Föld-, Madarak- és fák napja).
- ✧ Személyes érdeklődésével, magatartásával, nyitottságával a gyermek számára követendő mintát nyújtson.
- ✧ A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ Ismeri közvetlen környezetét, és abban biztonságban érzi magát.
- ✓ Be tud mutatkozni, szülei nevét, foglalkozását ismeri, lakcímét meg tudja mondani.
- ✓ Ismeri a környezetében élő állatokat, növényeket, hozzá kapcsolódó fogalmakat.
- ✓ Ismeri lakóhelye nevezetességeit, birtokában van a múzeumlátogatás magatartási szokásainak.
- ✓ A helyi hagyományokat és néphagyományokat ismeri.
- ✓ Kialakul igénye a mesterséges- és természeti környezet megóvására.
- ✓ Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- ✓ Ismeri a közlekedési eszközöket.
- ✓ Ismeri a környezetük fontosabb intézményeinek rendeltetését.
- ✓ A tárgyak, jelenségek közötti egyszerű összefüggéseket felismeri.
- ✓ A testrészeket felsorolja, igényes tisztaságára.
- ✓ Felismeri a napszakokat.
- ✓ Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket.
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermek ismerje környezetét a sokoldalú érzékeltetésnek köszönhetően és biztonságosan tájékozódjon benne.

A gyermek legkedvesebb időtöltése a játék, ami sokféle formában történik és számtalan lehetőséget biztosít a matematikai tapasztalatok megszerzésére.

Matematikai nevelésünk hozzájárul a gyermekek személyiségének alakulásához, képesség fejlesztéshez, alapot biztosítva az élethosszig tartó tanuláshoz.

A környezet megismerése során a gyermekek által szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelentéssel bírnak és egyben a gyermekek gondolkodását is fejlesztik.

Az élő és élettelen valóság megismerő folyamatában felfedezhetők azok formai- és mennyiségi sajátosságai is. A gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szereznek.

Célunk:

- ✧ Környezetünk mennyiségi-, formai-, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.
- ✧ A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- ✧ Az elemi ok - okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- ✧ A logikus gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A játék élményével történő megismerő- és problémamegoldó tevékenységek.
- ✧ A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- ✧ Gazdag környezet biztosítása a valóság formáival, mennyiségi-, téri viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzés.
- ✧ A gyermekeket matematika iránti kíváncsiságának felkeltése.
- ✧ Konstruktivitást igénylő feladatok, problémahelyzetek teremtése.
- ✧ Matematikai fogalmak megismertetése.
- ✧ Az elemi okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkodás megalapozása.
- ✧ Az egyéni megismerő képességek, a problémamegoldó gondolkodás fejlődésének elősegítése.
- ✧ A megértéshez szükséges képességek fejlesztése: az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- ✧ Logikai ítélőképesség, a konstruáló képességek fejlesztése, a kreativitás, a szabad alkotás lehetősége.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ A gyermek képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, sorba rendezésére.
- ✓ Érti és jól használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat (pl.: hosszabb, rövidebb stb.).
- ✓ Hosszúságot, halmazt, mennyiséget tud mérni, párosítani.
- ✓ Elő tud állítani elrendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- ✓ Felismeri a környezetében lévő matematikai összefüggéseket, matematikai fogalmai alapszinten kialakultak.
- ✓ Észleli az őt körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.
- ✓ Képes mennyiségeket, anyagokat különböző szempontok szerint összehasonlítani.
- ✓ Tud halmazokat képezni és összehasonlítani tulajdonságaik szerint.
- ✓ Képes halmazok szétválogatására, részhalmazokra bontani.
- ✓ A halmazok elemeit sorba tudja rendezni, becsléssel, párosítással, másolással összemérni.
- ✓ Képes mennyiségek összemérésére (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség).
- ✓ Tud 10-ig cselekvéssel, látható, hallható, tapintható mennyiségeket létrehozni, meg tudja állapítani a mennyiségek számszerűségét érzékelés alapján.
- ✓ Helyesen használja a tő- és sorszámneveket.
- ✓ Tevékenységeket végez tükörrel (szimmetria).
- ✓ Térben tud tájékozódni, helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat saját személye és a tárgyak vonatkozásában.

4.7. Munka jellegű tevékenységek

"Mi lehet jobb annál, mint szeretni,
amit csinálunk, és tudni,
hogy annak értéke is van?"
(Catherine Graham)

A munka a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, a céltudatosságnak, az önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója, ugyanakkor fejleszti a gyermekek mozgás és kontaktusteremtő készségét, számtalan ismeretet közvetít és szocializál.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenységének jellemzői:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.
- A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját- és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
Fontos a példamutatás, az igényesség, az, hogy jó kedvvel végezzük munkánkat, és dicsérjük a gyermekeket. Az óvodai munka a szervezett tanulás előfutára, amelyben a teljesítmény szerepe meghatározó. Az addig vezető út pontos szabályait be kell tartani az eredmény érdekében, nem lehet abbahagyni félúton, mert akkor nem jön létre a produktum.

Gyermeki tevékenységek:

1. Saját maguk ellátásával kapcsolatos tevékenységek:
    - Az öltözködésnél ruhadarabok fel- és lehúzása, gombolás, kötés stb.
    - A mosdóban önálló kézmosás, WC használat, a helyiség tisztaságára ügyelve.
    - Önkiszolgálással az edények, evőeszközök szétosztása.
    - Egyéni szükségleteknek megfelelően étel szedése, folyadék töltése.
2. A közösségért végzett tevékenységek:
    - A csoportszoba bútorainak, berendezési tárgyainak átrendezése a különböző tevékenységekhez.
    - Esetenként a helyiségek felsöprése.
    - Az udvar rendjének megőrzése.

3. Egyéb tevékenységek:
   - Kerti és csoportszobán belüli növényápolás, élősarok gondozása.
   - Esetenkénti megbízatások teljesítése.

Célunk:

- A gyerekek mindennapi munkálkodás közben egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jussanak, az őket körülvevő tárgyi világról, speciális ismereteket szerezzenek környezetükről.
- Gyermekeink a munkát éppúgy, mint a játékot, könnyedén, örömmel végezzék.
- Szívesen azonosuljanak a munka céljával, élvezzék az elért eredményeket.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása, kommunikációs készség fejlesztése.
- A munkaeszközök használatának megtanítása, konkrét-, reális-, a gyermek egyéni képességeihez igazodó fejlesztő értékelés nyújtása.
- A közösen végzett munkafolyamatok során a baráti kapcsolatok erősítése, az egymást segítő kapcsolatok alakítása.
- Kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük fejlesztése.
- Gyerekek önállóságának, magabiztosságának erősítése.
- A gyermekek pozitív megerősítéssel történő értékelése, a kitartás, felelősség és a közösségért végzett munka örömének érdekében.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ Önként, örömmel segít más gyermeknek, felnőttnek.
- ✓ Ismeri az eszközök használatával járó veszélyeket.
- ✓ Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai.
- ✓ Munkavégzésében önálló, igényes.
- ✓ Más gyermekkel képes együttműködni.
- ✓ Óvja az eszközöket.
- ✓ Gondozza és óvja a környezetében lévő növényeket.
- ✓ Szívesen vállal egyéni megbízást.
- ✓ Szeret meglepetést készíteni.

- ✓ Munka jellegű tevékenységeit a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemezi.
- ✓ Képes -életkori szinten- saját személyével kapcsolatos feladatok ellátására.

4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

"Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és
a világmindenség megismerésének igénye,
csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni."
(Maria Montessori)

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos-, spontán- és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti- és időkeretekben valósul meg. A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, főként önkéntelen figyelmére és meglévő tapasztalataira irányítjuk a megismerést, a gondolkodás fejlesztésének folyamatát. A megismerési folyamat közben, ahol a gyermek előzetes élményeire, ismereteire, tapasztalataira építünk, a próbálgatás, a tévedés lehetősége (és feloldása) viszi előre a gyermeket a helyzetmegoldásban,

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Munkánk során törekszünk az IKT eszközök változatos, az aktuális témához kapcsolódó használatára. Olyan légkör megteremtésére törekszünk, amelyben a gyermek minél természetesebben, szorongások nélkül és érdeklődéssel végezheti tevékenységét.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ➢ Az utánzásos minta, modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- ➢ A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- ➢ A játékos, cselekvéses tanulás.
- ➢ A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- ➢ Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.

- A gyakorlati problémamegoldás.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Célunk:

- A gyermekek képességei fejlődjenek, tapasztalataik bővüljenek.
- A gyermekek tudásvágyának felkeltése és kielégítése a kíváncsiságára, utánzási kedvére építve.
- A tanulási folyamat során fejlődjenek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, megfigyelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

Az óvodapedagógus feladata:

- Tanulási alkalmak teremtése.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- Minél több érzékszervre ható tevékenység szervezése: látás, hallás, mozgás, és a verbális kommunikáció stb. együttesen szolgálják a tanulást.
- Az éppen aktuális játéktémáknak megfelelő játék feltételek megteremtése (élmény, eszköz, hely, idő, tér).
- Élmények biztosítása óvodánk szűkebb és tágabb környezetének lehetőségeit kihasználva (Salamontorony, Királyi palota, gyógyszertár, bolt, zöldséges üzlet, fodrászat, posta, könyvtár, cukrászda, iskola).

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ Tud önállóan konkrét elemi ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- ✓ Feladat tudata kialakult.
- ✓ Ismeri saját értékeit.
- ✓ Önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- ✓ Önálló megfigyeléseket végez, felismeri a jelenségeket és azok változásait.
- ✓ Képes konkrét összefüggések, ok-okozati viszonyok felismerésére.
- ✓ Többféle megoldás keresésére törekszik.
- ✓ Szándékos figyelmének tartalma eléri a 25-30 percet.
- ✓ Képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- ✓ A mese és a valóság elemeit elkülöníti.

5. ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYOK

Óvodai tevékenységeinket játékosan, élményekre alapozva szervezzük. Ünnepeink, hagyományaink színesítik életünket, formálják gyermeki közösségünket. A rendszeresen, évről-évre visszatérő, ismétlődő programok alkotják óvodánk hagyományrendszerét. A magyarországi német kulturális hagyományok ápolásában fontos szerepet töltenek be nemzetiségi projektheteink, melyek megszervezésére ősszel és tavasszal, évi 2 alkalommal kerül sor. A német nemzetiségi nevelésben megjelenő, hagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó szokások feleleventésével, ápolásával a nemzetiségi hovatartozást igyekszünk erősíteni, ezen ünnepek gyermekközelivé tétele elsődleges célunk.

Ünnepeink, jeles napjaink az évszakok bontásában:

Ősz:

- Népmese napja
- Hálaadás a jó termésért/ Erntedankfest (szőlő préselés, alma szüret, Apfeltag)
- Látogatás a helyi- és a Dunabogdányi Helytörténeti Múzeumba, a dunabogdányi Nemzetiségi Tanösvény bejárása
- Zene világnapja (október 1.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Őszi nemzetiségi-hét (I.)
- Márton nap/ Martinstag - (lámpás felvonulás, forgószínpad)

Tél:

- Adventi hétfők/ adventi közös gyertyagyújtás
- Barbarazweig (cseresznye, szilva faág hajtatása)
- Mikulás
- Adventi barkácsdélután és vásár
- Óvodai közös karácsony
- Nagycsoportosok karácsonyi ünnepe
- Idősek karácsonya
- Nemzetiségek napja (12.18.)
- Egészséghét
- Farsang (farsangi bál, Farsang farka)

Tavasz:

- Március 15-i nemzeti ünnep
- Tavaszi nemzetiségi hét (tavasz kereső-akadályverseny, "forgószínpad")
- Víz világnapja (március 22.)
- Húsvét (húsvéti, tavaszi sváb szokások, játékok)
- Költészet napja (április 11.)
- Föld napja (április 22.)
- TrachtTag
- Anyák napja
- Madarak és fák napja (május 10.)

Nyár:

- Sommerfest (sváb étel készítése, körjátékok, mondókák, barkácsolás)
- Ovibúcsú

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

6.1. Szervezeti és időkeretek

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, tervezésével, szervezésével.

A napirend igazodik a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára. A napirend igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi a csoportok szokásait és igényeit.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. Törekszünk a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztostására.

Gyermekeink egészséges fejlődéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, a gyermek életkorának és érdeklődésének megfelelő időtartamú és tartalmú tevékenységformák megtervezésével. Jó idő esetén a játék nagy részét a szabad levegőn élvezhetik a gyermekek. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez igazodó- lehetőség szerint külön térben szervezett- iskola-előkésztő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Javasolt napirend

Óvodai napirendünket a csoport gyermekeinek életkori sajátosságaihoz, igényeihez és a nap tevékenységeihez igazítva rugalmasan kezeljük.

Tevékenységek					
6:00 – 8:00 Gyerekek érkezése, fogadása összevont csoportban					
ideje:	**Kiscsoport**	**ideje:**	**Középső csoport**	**ideje:**	**Nagycsoport**
8:00 - 10:30	folyamatos reggelizés, választható tevékenységek, mozgásfejlesztés	8:00 - 10:45	folyamatos reggelizés, választható és párhuzamos tevékenységek, mozgásfejlesztés	8:00 - 11:00	folyamatos reggelizés, választható és párhuzamos tevékenységek, mozgásfejlesztés
10:30 - 11:45	játék a szabad levegőn	10:45 - 12:00	játék a szabad levegőn	11:00 – 12:15	játék a szabad levegőn
11:45 - 12:45	tisztálkodás, ebéd	12:00 - 13:00	tisztálkodás, ebéd	12:15 – 13:15	tisztálkodás, ebéd
12:45 - 15:10	tisztálkodás, pihenés	13:00 – 15:00	tisztálkodás, pihenés	13:15 – 14:50	tisztálkodás, pihenés
15:10 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék	15:00 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék	14:50 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék
16:00 – 17:00 Szabad játék összevont csoportban					

Heti rend

A hetirendben a napirendhez hasonlóan vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra. Heteinket adott téma köré, az évszakoknak és az ünnepeknek megfelelően szervezzük, melyeket komplex módon valósítunk meg:

- Az óvodai élet tevékenységi formáiban a magyar és a német nyelv használata érvényesül. Hetente két hangsúlyosabb német napot szervezünk. A német nyelvet rugalmasan, a gyermekek életkorához, fejlettségéhez mérten használjuk a mindennapokban. Olyan nyelvi hátteret teremtünk csoportjainkban, amelyben az óvónő a nyelvi modell.

- A hetirendünk életkornak megfelelően biztosítja a tervezett és rendszeres testmozgást. Heti egy alkalommal, minden korosztály számára szervezett testnevelés foglalkozást tartunk. Ezek mellett a mindennapjainkban számos mozgásos tevékenység biztosítja a gyermekek kiegyensúlyozott mozgásfejlődését (kirándulás, biciklizés, mozgásos játékok, szánkózás stb.).
- Nagycsoportosainknak úszásoktatást szervezünk a dunabogdányi Tanuszodába.
- Lehetőséget biztosítunk az egyházak részére is a hitoktatásra.

7. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

7.1. Óvodán belüli kapcsolatok

Az óvoda dolgozóinak kapcsolata

A nevelőtestület minden tagja közösen hat a gyermekekre, ezért igyekszünk egységes nevelői attitűdöt képviselni. A szülők és a gyerekek az óvodáról, mint a nevelők együtteséről alkotnak véleményt. A munkatársak egymással való kapcsolatára jellemző, hogy kellő figyelemmel, megbecsüléssel, jóindulattal fordulnak egymás felé. Munkakapcsolatuk őszinte szeretetteljes viszony. Érdeklődnek egymás munkája és eredményei iránt, megosztják saját tapasztalataikat egymással. Nyitottan fogadják a nevelőtársak pozitív, ill. negatív véleményét, észrevételeit. A szakmai vitákat a tolerancia és tárgyszerűség jellemzi. Egyéb szakmai kapcsolatokban az értékek tisztelete, a fejlődés iránti fogékonyság és a pedagógus hivatás iránti elkötelezettség dominál. Tiszteletben tartják egymás magánéletét, világnézeti- és politikai meggyőződését.

Az óvoda minden dolgozója hatással van a gyerekekre, így a dajkákkal való kapcsolat is a gyermekek és a szülők szemében mintája lehet a társadalmi érintkezésnek.

Óvodapedagógus – gyermek kapcsolat

A kulcsszó a jó pedagógus - gyermek viszonyban, a hozzáértően elfogadó magatartás, amely megadja az egyén számára lehetséges, optimális fejlődés esélyét. Kivételes, meleg, barátságos légkör szükséges ahhoz, hogy a gyermek szorongások nélkül vállalni tudja önmagát, értékeivel és gyengeségeivel együtt.

A pedagógus feladata a megfelelő légkör megteremtése, melynek eszközei:

- Differenciált, egyéni bánásmód, a másság elfogadása.
- Türelmes kivárás.
- Megfelelő időben történő, tapintatos segítségnyújtás.
- A gyermeki jelzésekre való érzékenység.
- Személyes, bizalmas barátság, ami nem cinkosság.
- Az elfogadható viselkedés határainak pontos kijelölése.

Gyermek - gyermek kapcsolat

A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, szociális környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. Három éves kor körül kezdenek már egymáshoz közeledni, barátkozni. Élménytöbbletet jelent az együttesség, a társakkal folytatott közös játék, mely egyre inkább szükséglet és lehetőség számukra. A lassan bontakozó együttes játék folyamán kezdenek a gyerekek barátkozni és összedolgozni, közben formálódik közösségi magatartásuk, létrejönnek közösségi szokásaik, alakulnak társas kapcsolataik. Fokozatosan megértik és elfogadják a másik szerepével járó szabályokat is. A konfliktusok, kudarcok hasznosak, mivel a problémával szembesülés, a megoldások keresése közben fejlődik a gyermekek akarata, kitartása. Tanulják az alkalmazkodást.

Feladatunk:

- ✧ tapintatosan és folyamatosan megfigyelni, majd megérteni az együtt játszó gyermekek viselkedését. Fejleszteni, segíteni az egymáshoz közeledők tevékenységét.

Együttműködés a családokkal

Az óvoda a családi nevelésre épül. A gyerekek különböző családokból, eltérő anyagi- és szociális környezetből érkeznek. Meg kell ismernünk a családokat és a gyerekeket, hogy a hatékony nevelés érdekében a szülőkkel mellérendelt partneri viszonyban tudjunk együttműködni.
Ennek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, az előítéletektől mentes közeledés.

Célunk:

- ✧ A két nevelési területet (óvoda - család) minél inkább összhangba hozni, megtartva azok sajátosságait.

Ezért az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A családokkal való kapcsolattartásban a megszokott formákon kívül oldottabb alkalmakat is keresni, hogy mind a gyerekekkel, mind a szülőkkel való viszony erősödjön, elmélyüljön, gazdagabb együttműködésre törekszünk.

A szülőt megnyerni és elveszíteni a gyerekeken keresztül lehet. Mi a szülők mindegyikét megnyerni szeretnénk, mert ez a feltétele a nevelésben való jó együttműködésünknek.

Arra törekszünk, hogy a velünk kapcsolatba lépő családok a beiratkozás pillanatától segítséget kapjanak óvodapedagógusainktól.

A nyílt és bizalmon alapuló kommunikáció kiépítése időigényes feladat. Fontos, hogy a pedagógusok kezdettől fogva rendszeresen kommunikáljanak, kapcsolatban álljanak a családokkal.

Körültekintően szervezzük meg a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely az információk áramlását, s szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését hivatott szolgálni.

Az együttműködés formái:

- Beiratkozás
- Óvodakezdés- Anyás beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat)
- Napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- "Nyitott kapu" - leendő óvodások részére
- "Ovi majális" - családi nap
- Szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Óvodai ünnepélyek, rendezvények
- Munkadélután
- Különféle kommunikációs csatornák (faliújság, facebook csoport, e-mail, egyéb online felület)
- Partneri igény elégedettségének mérése

<u>Az óvodapedagógus feladata:</u>

- A családra jellemző főbb tudnivalók megismerése (a gyermekek családban elfoglalt helye, a család nevelési célkitűzései).
- A családok egyéni igényeinek, sajátosságainak, szokásainak figyelembevétele.
- A kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítségnyújtás legmegfelelőbb módjának megtalálása minden egyes családdal kapcsolatban.
- Fokozott figyelemmel kísérje a hátrányos helyzetű- és veszélyeztetett környezetből érkező gyermekek fejlődését. Reális tájékoztassa a szülőket.

- ✧ Tegye lehetővé, hogy a szülő gyermekéről és az óvodában történő eseményekről minden információt időben megkapjon.
- ✧ Példa adása a szülőknek.
- ✧ Az óvoda rendjének, feladatainak, elvárásainak szülőkkel való megismertetése.
- ✧ Közös programok, ünnepek szervezése a szülőkkel együttműködve.
- ✧ A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- ✧ Az egyéni fejlődés megfigyelési naplók pontos vezetése.

7.2. Az óvoda külső kapcsolatai

Fenntartó:

Visegrád Város Önkormányzatának Képviselő testülete az alapítói jog gyakorlója, az intézmény irányító és felügyeleti szerve. Fenntartónkkal igyekszünk olyan tartalmi kapcsolatot kialakítani és ápolni, amely jól működő együttműködést biztosít óvodai céljaink eléréséhez és ennek köszönhetően a szükséges anyagi és erkölcsi feltételeket biztosítja feladatainak ellátásához.

Az együttműködés formái:

- ➢ Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- ➢ Éves munkaterv, beszámoló elfogadása, értékelése.
- ➢ Testületi üléseken való részvétel.
- ➢ Óvodai rendezvényeken való részvétel.

Az igazgató feladata:

- ✧ Az óvoda szakmai munkájának bemutatása
- ✧ Az aktuálisan felmerülő szülői igényekről, elvárásokról, valamint az esetlegesen felmerülő problémákról a fenntartó tájékoztatása.
- ✧ Az óvoda rendezvényeire a fenntartó képviselőinek meghívása (fontosnak tartjuk, hogy a fenntartó ismerje intézményünk munkáját).

Óvoda – Iskola

Városunkban egy általános iskola és egy alapítványi iskola működik. Az Április Lajos Általános Iskolával jó kapcsolatot ápolunk hosszú idő óta. Szoros együttműködés kialakítására törekszünk, a gyermekek zavartalan iskolakezdésének érdekében. Fontosnak tartjuk, hogy az iskola vezetősége, a leendő tanítók minél teljesebb képet kapjanak az óvoda mindennapi életéről, nevelési céljáról, feladatairól, és a gyerekekről. Kapcsolatunkban érvényesül a kölcsönös nyitottság, a bizalom, egymás munkájának megbecsülése, megismerése.
A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak megismeréséhez, megértéséhez. Legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy a gyermekek pozitív élmények útján ismerkedjenek meg az iskolával, ezzel is megkönnyítve az iskolai életük megkezdését. A két intézmény számos helyi rendezvényen és programon közösen, egymással karöltve vesz részt, ezek az alkalmak is tovább erősítik együttműködésünket.

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös látogatások, értekezletek, továbbképzések.
- Szakmai megbeszélések, tapasztalatcserék.
- Közös szülői értekezlet nagycsoportban a tanítók részvételével.
- Ismerkedés az iskolával, a nagycsoportosok látogatása az iskolában.
- Az első osztályosok látogatása ősszel.
- A gyermekek iskolai beilleszkedésének figyelemmel kísérése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Együttműködés a családdal, szükség esetén fejlesztő szakemberekkel. szakszolgálattal a gyermek iskolába lépésének harmonikus megvalósítása érdekében.
- A szülők tájékoztatása a gyermekük fejlettség szerinti iskolakezdési lehetőségeiről.
- A gyermekek fokozatos alkalmassá tétele, felkészítése az iskolai életbe való bekapcsolódásra, a tanulás megkezdésére.

Óvoda – Egészségügyi szervek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Óvodáskorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, felelősségünk nagy ezen a területen.

Óvodánkban hangsúlyos szerepet játszanak az egészségmegőrzésére tett törekvéseink, tevékenységeink. Számos partnerrel állunk kapcsolatban.

Partnereink:

- védőnő
- gyermekorvos
- fogorvos

Az együttműködés formái:

- Évente fogászati szűrés.
- Rendszeres és rendkívüli védőnői látogatás.
- Szűrővizsgálatok.
- Óvodakezdés előtt minden gyermek orvosi vizsgálata, törzskönyv szerint.
- Középső és nagycsoportosok általános orvosi vizsgálata (látás, hallás, lúdtalp, gerinc vizsgálata az orvosi rendelőben, a szülő jelenlétében).

Az igazgató feladata:

- Tervezett vizsgálatok, látogatások, szűrések megszervezése, időpontok egyeztetése.
- Kapcsolattartás az érintett partnerekkel.
- Tájékoztatás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Konstruktív együttműködés a partnerekkel.
- Gyermekek érzelmi felkészítése.

Német Nemzetiségi Önkormányzat

Rendszeres és szoros együttműködést ápolunk Visegrád Város Német Nemzetiségi Önkormányzatával. Számos közös program és rendezvény „fémjelzi" partnerségünket. A nemzetiség nyelvén folyó nevelés iránti igényt a települési önkormányzat évente köteles felmérni az érintett első óvodai nevelési évre, a beiratkozni szándékozók körében az érdekelt települési nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzat bevonásával.

A beiratkozással egy időben a szülő nyilatkozik a gyermek nemzetiségi nyelv oktatási igényéről. A települési önkormányzat mellett, jelentős támogatást és segítséget nyújt az óvoda nemzetiségi feladatainak ellátásában, programjainak megvalósításában.

Az együttműködés formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- A Pedagógiai programról véleményt nyilvánít a Nemzetiségi Önkormányzat.
- A német nemzetiségi nevelés éves programját és beszámolóját véleményezi.
- Módszertani eszközök, szakkönyvek beszerzésének támogatása.
- Közös ünnepségeken való részvétel.

Az igazgató, a német nemzetiségi munkaközösség vezetőjének feladata:

- kapcsolattartás;
- közös programok szervezése;
- munkatervek, beszámolók készítése.

Szentendrei Pedagógiai Szakszolgálat

A Pedagógiai Szakszolgálat segíti a szülő és a pedagógus nevelő munkáját és az óvoda nevelési feladatainak ellátását:

- logopédiai ellátás
- nevelési tanácsadás
- tanulási képességet vizsgáló szakértői tevékenység
- gyógypedagógiai tanácsadás

Kapcsolatunkra jellemző, hogy törekszünk az aktuális problémák időbeni megoldására, szükség szerint megfelelő segítség igénybevételével.

Az együttműködés formái:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése.
- A beszédhibás gyermekek folyamatos kiszűrése.
- Beszédhibák javítása a logopédia speciális módszereivel.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Segítség kérése szükség esetén.
- ✧ Szakember véleményének kérése a gyermekek aktuális fizikai állapotáról és szomatikus-, értelmi fejlettségéről.
- ✧ Rendszeres kapcsolattartás a szakemberekkel (pl.: logopédus).
- ✧ A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak feltárása.
- ✧ A sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez a szakember segítségének igénybevétele az adott területen.

Közművelődési intézmények

A település közművelődési intézményeivel is élő kapcsolatot ápolunk (múzeum, könyvtár, művelődési ház). A nevelési év során több alkalommal ellátogatunk ezekbe az intézményekbe, részt veszünk szervezett programjaikon. A kapcsolat elsődleges célja, hogy a nevelési feladataink megvalósítását minél színesebb és igényesebb programok keretében valósítsuk meg.

Az együttműködés formái:

- ➢ Közös programok és rendezvények szervezése, azokon való részvétel.
- ➢ Rendszeres és időszakos látogatások.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A gyermek érzelmi felkészítése a közművelődési intézmények látogatására.
- ✧ A gyermekek kulturális magatartásának fejlesztése.
- ✧ Szemléletformálás, értékközvetítés.
- ✧ Segítségadás a családoknak szabadidejük hasznos megszervezéséhez, eltöltéséhez.

Gyermekjóléti Szolgálat

A közoktatási törvény, valamint a gyermekvédelmi törvény előírása szerint, az óvoda feladata a gyermek testi-, értelmi-, érzelmi- és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése. Kapcsolatunk a Gyermekjóléti szolgálattal ezt a célt szolgálja.

A kapcsolattartás, a gyermekvédelmi feladatok koordinálása az óvoda gyermekvédelmi felelősének közvetítésével történik. Módját és formáját a gyermekek veszélyeztetettségi foka határozza meg. Felkérésre részt vesz a gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélésein.
A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységekért az intézmény vezetője felel.

Együttműködés formái:

- Esetmegbeszélések.
- Előadások.
- Jelzőrendszeri találkozók.

Az óvodapedagógus feladata:

- Jelzési kötelezettségének eleget tesz, amennyiben a gyermek fejlődésében, környezetében negatív változást tapasztal.
- Kapcsolatot tart az érintett családdal.
- Pontos, rendszeres feljegyzést készít a gyermekről.
- A vezető útján köteles az illetékes gyermekjóléti szolgálatot értesíteni, ha a gyermek veszélyhelyzetbe kerül.

Fellegvár Óvoda Alapítvány

Az alapítvánnyal szoros, jó kapcsolatban állunk. Segítségük, támogatásuk elengedhetetlen az óvoda működésében, programjaink megvalósításában.

Az igazgató feladata:

- Kapcsolattartás.
- Programok, rendezvények esetén egyeztetés.

Szülői munkaközösség

A nevelési programunk egyik alappillére a család, ezért igényeljük a szülők aktív véleménynyilvánítását minden, gyermeket érintő esetben. Az intézmény munkáját, működését érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkeznek.

A szülői közösséget egyetértési jog illet meg minden, számukra anyagi teherrel járó feladatelhatározásban, a kirándulások szervezésében.

Az SZMK dönt saját szervezeti és működési rendjéről, tisztségviselőinek megválasztásáról. A szülőket a munkaközösségek választmányi tagjai képviselik az óvodában. A szülők képviselőivel az igazgató és a csoport óvónői tartanak kapcsolatot.

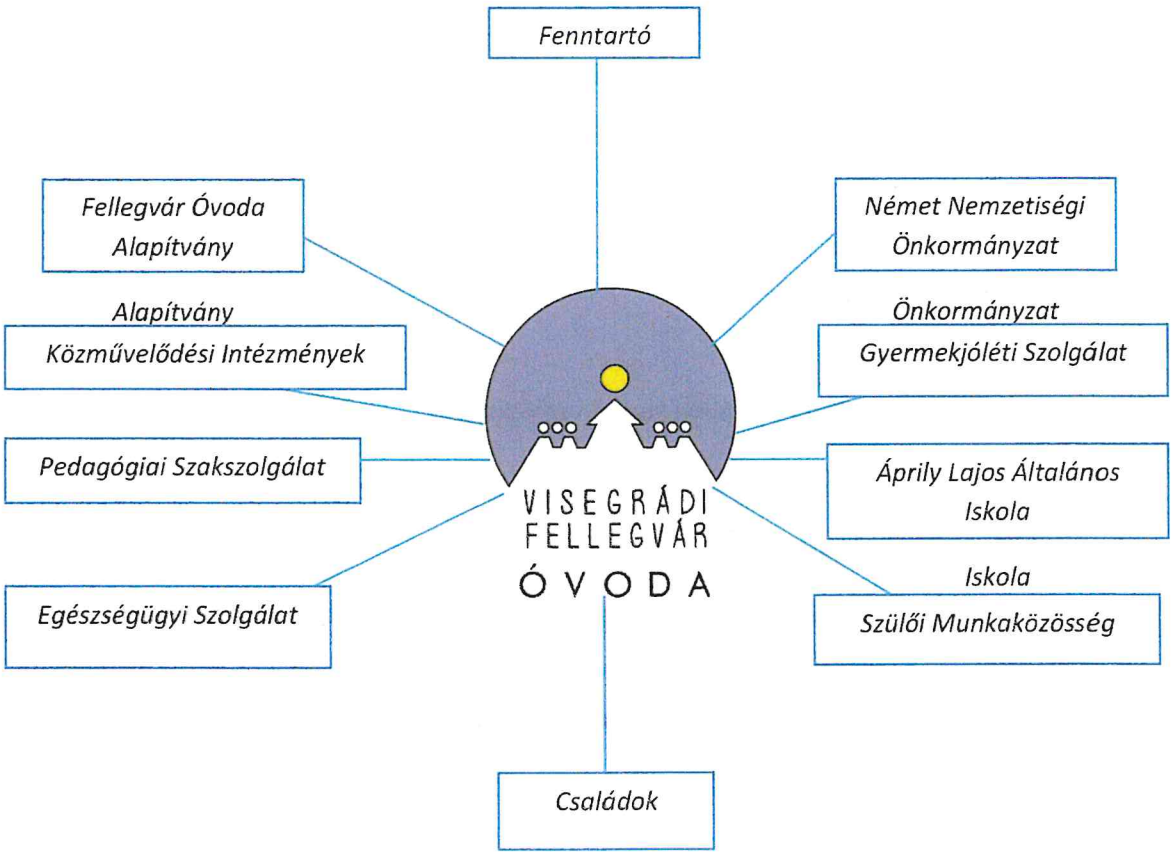
Az együttműködés formái:

- Ünnepek, illetve egyéb rendezvények megszervezésébe szülők bevonása.
- A szülőkkel való szoros, napi kapcsolattartás, a családok bevonása az óvodai nevelés eredményesebbé tétele érdekében.
- Rendkívüli szülői értekezletek lehetőségei.
- Szülői elégedettség mérése.
- Munkadélutánok.

Az igazgató feladata:

- Megbeszélések szervezése, egyeztetése.
- Tájékoztatás.

A Visegrádi Fellegvár Óvoda külső kapcsolati ábrája:

8. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

8.1. A gyermek jellemzői

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamatának eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az óvodáskor végén elkezdődik a gyermek óvodásból iskolássá váló szocializálódása.

Az iskolaérettség egy fejlődési folyamat eredménye. Azokat a képességeket foglalja magában, amelyek a gyermek beiskolázhatósága szempontjából alapvetőek. Fontos azonban, hogy az egyes területek fejlettsége nem egyszerre éri el az iskolaérettség szintjét. A képességeket talán a fa ágaihoz hasonlóan lehet a legszemléletesebben elképzelni: minden ág különböző hosszúságú, különböző növekedési tempóval, és ahogy nincs két egyforma fa, úgy nincs két egyforma gyerek sem.

Ahogy a felnőttek, úgy a gyerekek között is különbségek vannak kitartás, türelem, kézügyesség, beszédkészség vagy akár a társas kapcsolatok teremtésének képessége terén. Egy-egy képességben való hiányosság vagy tökéletlenség még nem jelent iskolaéretlenséget.

Testi fejlettség

- ✓ A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai.
- ✓ Megkezdődik a fogváltás. Ez az idegrendszer megfelelő érettségéről nyújt tájékoztatást.
- ✓ Testi szükségletei kielégítését késleltetni és irányítani képes (evés, ivás, wc használat).
- ✓ Egyértelműen eldönthető a gyermek jobb- vagy balkezessége.
- ✓ A gyermek mozgása összerendezett: tehát pl. nem okoz neki gondot a lábujjhegyen-, sarkon- vagy külső talpélen járás, a páros vagy fél lábon ugrálás vagy a fej emelgetése hason- vagy háton fekvés közben. Ezen mozgások pontatlan, hibás kivitelezése szintén idegrendszeri éretlenségre utal.
- ✓ A gyermek finommozgása is összerendezett: képes a váll-, a csukló-, az ujjak független mozgatására. Ügyesen fogja a ceruzát, tud cipőt kötni, jól használ olyan eszközöket, mint pl. az olló, vagy az evőeszközök.
- ✓ Jó az egyensúlyérzéke: pótkerék nélkül biciklizik, egyedül hajtja a hintát.

Értelmi képességek fejlettsége

- ✓ A gyermeknek megfelelő tisztaságúak a beszédhangjai, folyamatosan, gazdag szókinccsel, a nyelvtani szabályok használatával fejezi ki magát.
- ✓ Figyelme tartós. Az iskolába készülő gyermek legalább 20 percig leköthető rajzolással, feladatlappal. A gyermeknek feladatvégzése során nincs már szüksége állandó külső kontrollra, figyelmeztetésre.
- ✓ Emlékezetére a befogadás, a tanultak későbbi felidézésének képessége jellemző. Tehát rövid- és hosszú távon is emlékszik mind a látott-, mind pedig a szóban közölt információkra. Nem okoz neki gondot versek, rövid mesék megtanulása és elmondása.
- ✓ Gondolkodásában elvontabb: felismeri a rész-egész viszonyát, képes a lényeg kiemelésére, összefüggések meglátására, következtetések levonására, ítéletalkotásra.
- ✓ Biztos az alak-háttér megkülönböztetésében, el tud vonatkoztatni a zavaró körülményektől és ki tudja választani a számára fontos információt.
- ✓ Ismeri a saját testét, biztonsággal tájékozódik rajta: tisztában van testrészei nevével és helyével.
- ✓ Jól tájékozódik a térben és a síkban, tisztában van az irányokkal. Képes soralkotásra, sorminta folytatására.
- ✓ Tízes számkörben eszközzel biztonságosan számol. Ismeri a kisebb-nagyobb, több-kevesebb fogalmát.
- ✓ Széleskörű ismerettel rendelkezik az őt körülvevő világról. Ismeri a személyes adatait: családtagjai nevét, lakóhelyét. Tisztában van az évszakok, a napok, és napszakok nevével, azok váltakozásával.
- ✓ Egyéni képességének megfelelően szívesen és aktívan, tevékenységhez kötötten használja német nyelvi ismereteit.
- ✓ Különbséget tesz a nyelvhasználatban (német, magyar), de természetesnek veszi a két nyelv jelenlétét, és az aktuális helyzetekhez kötődő nyelvválasztást.

Pszichikus és szociális fejlettség

- ✓ A gyermek várja az iskolát, készül rá, és ez a játékában, tevékenységében is megjelenik.
- ✓ Érzelmileg kiegyensúlyozott.
- ✓ Alkalmazkodik a szabályokhoz. Ezzel együtt nő a fegyelmezettsége, majd a figyelme is.

- ✓ Képes megfelelő kapcsolatok kialakítására mind felnőttekkel, mind gyerekekkel. Igénye van arra, hogy közösségben legyen, és hogy oda be tudjon illeszkedni. Vannak barátai, és képes a közösség szabályaihoz igazodni.
- ✓ Együttműködik és kitartó a feladatok elvégzésében: nem hagyja őket félbe. Kialakult a feladattudata. Megérti, hogy bizonyos feladatokat akkor is el kell végeznie, ha nincs hozzá kedve, fáradt vagy szívesebben játszana.
- ✓ Önfegyelemmel rendelkezik, szükségleteit képes késleltetni: nem akar mindent azonnal, tud várni. Vagy például mozgási igényét legalább olyan mértékben képes kordában tartani, hogy ez a feladathelyzetekre és a fegyelmezettségre ne legyen negatív hatással.
- ✓ Szembe tud nézni azzal, hogy valami nem sikerül rögtön. Nem veszíti el a kedvét, ha valamit ki kell javítania. Mer és akar újra és újra hozzáfogni egy-egy feladathoz. Nem esik kétségbe, ha nem az övé a legszebb rajz vagy a legtökéletesebb munka.
- ✓ Elfogadja a felnőtt irányítását, szót fogad neki. Képes rá, hogy a felnőtt által kijelölt tevékenységet előbbre valónak tekintse minden más tevékenységnél. Ugyanakkor bizalommal fordul a felnőtt felé, és segítséget kér, ha arra van szüksége.
- ✓ A gyermeket pozitív érzelmi viszony köti a nemzetiség hagyományaihoz és kultúrájához.

Az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi- és szociális fejlődésének elősegítése.

8.2. Az óvodás gyermek fejlődésének nyomonkövetése

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése

A gyermekekről egyéni fejlődés nyomon követési dokumentumot vezetünk, amelyben folyamatosan rögzítjük fejlődésüket az óvodába lépéstől egészen az iskola kezdésig. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki, a kötelező dokumentumban az iskola-előkésztő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermek értelmi-, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét évi két alkalommal rögzítjük (bemenet - kimenet).

A gyermeket nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisét, valamint a testi-, szociális-, érzelmi-, erkölcsi- és értelmi fejlődésével kapcsolatos tapasztalatokat képességekre, készségekre részleteiben lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően. Módszerünk a megfigyelés, a gyermekek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérései rendszert is alkalmazhatunk.

Az eredmények alapján fejlesztési területeket jelölünk meg és egyéni fejlesztési tervet készítünk. A csoport- és intézményi szintű eredmények meghatározzák az óvoda kiemelt feladatait.

Pedagógiai feladat megoldani a hátránykompenzálást, felzárkóztatást, a tehetségek megtalálását és kibontakoztatását.

A megfigyelési és mérési eredmények fontosságát abban látjuk, hogy a gyermekek fejlődéséhez szükséges képességterületek feltárása megtörténjen, a gyermekek időben megkapják a szükséges segítséget, ezzel további fejlődési lehetőséget biztosítva számukra.

Pedagógiai Programunkban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan felülvizsgálja.

9. INKLUZÍV PEDAGÓGIA/ KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

„A gyermek olyan,
mint egy pillangó a szélben.
Néhány magasabbra tud repülni,
mint mások, de mindegyik
aA legjobb tudása szerint repül.
Miért is hasonlítanád össze őket?
Mindegyik más.
Mindegyik különleges.
Mindegyik gyönyörű."

9.1. Inkluzív nevelés

Az inklúzió pedagógiai szempontból az integráció magasabb fokaként értelmezhető. Nem csupán a sérültek és épek közösen végzett nevelését, hanem az adott közösségbe történő teljes befogadását, optimális fejlesztését jelenti. Az intézmény vezetése és a teljes nevelőtestülete támogatja a folyamatot, azonosul az integráció gondolatával.
Az inkluzív óvodában a pedagógusok elfogadják és alkalmazkodni tudnak a gyermekek különböző személyiségjegyeihez, fejlődési üteméhez.
Az inklúzió során a gyermekek és a nehézséggel küzdő gyermekek együttnevelésén, fejlesztésén túl az érintett gyermeket szociálisan is befogadja az intézmény gyermek- és felnőtt közössége. A sajátos nevelési igény teljes mértékű kiszolgálását jelentő törekvés, s ennek megfelelően elkerülhetetlenül szükséges az egyéni differenciálás alkalmazása.
A differenciálás ebben az esetben azt jelenti, hogy az egyes gyermekek számára egyéni célokat kell kitűzni. Az ismereteket eltérő módszerekkel és mennyiségben kell számukra elérhetővé tenni. A differenciáló szándék hátterében tehát az a törekvés húzódik meg, hogy minden gyermek a neki megfelelő egyéni nevelésben, fejlesztésben részesüljön optimális fejlődése érdekében.

Célunk:

- ✧ Az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával, intézményünk biztonságot nyújtó, természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hova tartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől.
- ✧ A differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával alapozódjanak meg az életben való eligazodást segítő alapkészségek.
- ✧ A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak az előre lépésükhöz szükséges képességekhez, ismeretekhez.
- ✧ Az együttnevelés célja a teljes integráció.

9.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Intézményünkben vállaljuk a sajátos nevelési igényű (SNI), beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN), valamint hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű és tehetséges gyermeknek az integrációját.

9.2.1. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek

Hátrányos helyzet/ halmozottan hátrányos helyzet fogalma:

„Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította;

E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek."

Ezen gyermekek hátrányos helyzetének enyhítését pedagógiai tevékenységekkel (pl. önművelés igényének kialakítása, tolerancia, elfogadás, segítőkészség, tanácsadás, praktikus ismeretek átadása, javaslatok a szabadidő tartalmas eltöltésére, mintaadás a családi életre és egészséges életmódra nevelésben) segítjük.

Célunk:

- ✧ Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- ✧ Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- ✧ A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével.
- ✧ Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

- ✧ A HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegregációmentességet.
- ✧ Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- ✧ Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

9.2.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül SNI-nek."
A BTMN gyermekeink a szakértői bizottság véleménye alapján fejlesztő ellátásban részesülnek.

2. Sajátos nevelési igényű gyermekek

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi-, érzékszervi- (látási, hallási), értelmi- vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.
A nevelés hatására fejlődik alkalmazkodó készségük, akarat erejük, az önállóságra törekvésük, érzelmi életük, együttműködési készségük.
A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat szervezünk.

Célunk:

- ✧ A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése a többi óvodással együtt azonos óvodai csoportban történik, a programban meghatározott elvek és célok szerint, biztosítva részükre a speciális fejlesztés lehetőségét.
- ✧ A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül zajlik.
- ✧ A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelünk.
- ✧ Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez.
- ✧ Interperszonális kapcsolatok alakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.
- ✧ A napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sérültek felzárkóztatását segítik elő.
- ✧ Olyan komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények figyelembevétele, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját.
- ✧ A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.
- ✧ Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.
- ✧ Fejlesztő tevékenységek megszervezése (mozgásterápia, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képesség fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság, szokások elsajátításának gyakoroltatása).

3. Kiemelten tehetséges gyermek

Tehetség fogalma:

„Tehetségesnek azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén."

Az óvodás gyermekek vonatkozásában tehetségígéretekről, tehetségcsírákról beszélhetünk.

Az óvodás korú gyermekek esetében a személyiség megismerésének alapvető eszköze a megfigyelés, annak mindkét típusa, a mindennapi tevékenységek során történő spontán, és az egy adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés.

Az a gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással, intellektuális, művészi, vagy pszichomotoros képességgel rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A tehetséges gyermekek számára lényeges a lehetőségek megteremtése, a differenciált nevelés, motiválás, pozitív megerősítés, jutalmazás, külön feladatokkal való ellátás.

Célunk:

- ✧ A megfigyelés alapján optimális fejlesztés, önmagukhoz mérten tehetségük kibontakoztatása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a tehetségígéretek minél korábban felfedezhetők, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított.
- ✧ Felismerés esetén a szülők tájékoztatása, és az óvodán kívüli alternatív lehetőségek ismertetése számukra

A tehetséges gyermekek fejlesztését elsősorban a gyermekek közti különbözőségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással valósítjuk meg.

Óvodánk az Alapító Okirata szerint a következő nehézséggel küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekeket tudja fogadni:

- enyhe értelmi fogyatékos;
- beszédfogyatékos;
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (tanulási-, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermek.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek (tanulásban akadályozott):

Célunk:

- A társakkal történő együttműködést, a spontán tanulást, a kommunikáció fejlődését segítse, a számtalan élmény és minta, melyet a kortárs kapcsolatokban megél.

Az óvodapedagógus feladata:

- Gyógypedagógiai segítséggel együtt gondoskodjon arról, hogy a gyermek a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel a tanulmányait elkezdheti.

A beszédfogyatékos gyermek:

Célunk

- Az anyanyelvi nevelés-, a mozgás-, a kommunikáció-, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozza meg a tanulási zavarok megelőzését.

Az óvodapedagógus feladata:

- Működjék együtt a logopédussal, a szülővel.
- A beszélő környezet legyen minta a gyermek számára. Sokat meséljen, énekeljen, bábozzon.

Egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavar) küzdő gyermek:

Célunk:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése. A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése. Alapvető kognitív készségek, képességek alakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok korrekciója és kompenzálása szakmai módszerek alkalmazásával.
- ✧ A szülővel együttműködve a „különbözőség" korai felismerése, diagnosztizáltatása (amennyiben a probléma az óvodában realizálódik).
- ✧ A teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- ✧ Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.
- ✧ Egyénre szabott, egyéni ütemben történő fejlesztés kidolgozása, komplex kezelése biztosítása a gyermek fejlődése érdekében a megfelelő szakember bevonásával.
- ✧ A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése.
- ✧ A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Mindennapi fejlesztő munkánk irányai, meghatározása

Nevelő- és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- ➢ A tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül.
- ➢ Az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül.
- ➢ A logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rendezésen, válogatáson és csoportosításon keresztül.
- ➢ A kimondott szót rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül.

Speciális fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- ➢ a testi fejlődést nagy- és kismozgásokon keresztül;
- ➢ a társas és érzelmi fejlődést viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, megegyezésen, az anyagok megbecsülésén és a közös munkán keresztül;
- ➢ a kognitív fejlődést problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül;

- az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori-, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl ***törekszünk:***
  - az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására;
  - az önismeret fejlesztésére;
  - attitűdök, normák kialakítására.
- speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segíteni az egyre pontosabb észlelést, fejleszteni a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíteni a verbális- és nonverbális kommunikáció kialakulását.

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.
A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- elég időt kapjanak környezetük felfedezésére;
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére;
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat;
- alkalmat kapjanak a választásra az egyes foglalkozások közül;
- helyet kapjanak munkáik kiállítására.

A speciális fejlesztés az alábbiakra épít:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek mintaként tekintik és érzelmileg kötődnek ép kortársaikhoz. Ez részükre spontán létrejövő húzóerőt jelent. Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata.
- Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességre építünk. Ezzel a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg.
- A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése.

Tárgyi feltételeink:

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai - néhány speciális eszköz, és az épület akadálymentesítésének kivételével – részben megfelelnek a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételeknek.

Az egyéni fejlesztés színterei:

- Logopédiai foglalkoztató szoba (ideiglenesen megoldva).

Kapcsolataink:

- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Budapesti Tagintézménye, 1. sz. Szakértői Bizottság.
- Pest Megyei Pedagógiai szakszolgálat Szentendrei Tagintézménye.
- Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ.
- Dunakanyari Család- és Gyermekjóléti Intézmény.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén:

- ✓ A sajátos nevelési igénynek megfelelő egyéni foglalkozás eredményeként, a speciális iskolai életre alkalmassá válik a gyermek.

9.3. Az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód érvényesítése

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Biztosítjuk már az óvodánkba való beiratkozáskor is az esélyegyenlőséget, a megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelést a HH és HHH gyermekek részére, a szegregáció mentességet, egyéni bánásmód elvének érvényesülését.

Egyéni, differenciált készség és képességfejlesztés történik egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését nyomon követve, együttműködve az óvodán kívüli szervezetekkel, szülőkkel.

Céljaink:

- ✧ Az alap pedagógiai céljainkkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot érjék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.
- ✧ Megfelelő érzelmi biztonság nyújtása.
- ✧ A sérülés változatosságának-, az egyéni teherbíró képesség-, a speciális nevelési szükségletek figyelembe vétele.
- ✧ A harmonikus személyiségfejlesztés, a testi-, szociális-, értelmi érettség kialakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Felismerés, azonosítás, diagnosztizálás.
- ✧ Szülők tájékoztatása, bevonása.
- ✧ Megfelelő szakember megkeresése / szakvizsgálat kezdeményezése.
- ✧ Az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése / egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás.
- ✧ A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

10. A GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról és ennek 2003. évi LXI. módosítása és a ***végrehajtásához kapcsolódó jogszabályok határozzák meg:***

- Minden gyermeket érintő döntésben „ a gyermekek mindenek felett álló érdekeit" kell figyelembe venni, azt más érdekek nem előzhetik meg.
- A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell: fajra, nemre, vallásra, származásra való tekintettel.
- Személyes adatokat kezelni csak meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatni kell.
- A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti. A gyerekeknek joga van, hogy a nevelési intézményben biztonságban és egészséges környezetben nevelődjön.
- A gyerekeket védeni kell fizikai-, lelki erőszakkal szemben.
- Sajátos nevelést igénylő gyermekkel való kiemelt foglalkozás minden óvodapedagógus kötelessége.

Célunk:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Elveink:

- Mindenek előtt a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorulók körében.
- Szoros kapcsolatot alakítunk ki a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.

Figyelembe vesszük:

- A német nemzetiséghez tartozó gyermekek kultúráját.
- A sajátos nevelést igénylő gyermekekkel kapcsolatos alapelveinket.
- A differenciált fejlesztés lehetőségeit a hátrányos helyzetű gyermekek számára.

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint: Az óvodapedagógusok szintje, ahol az óvónőknek elsőként adódik alkalmuk:

- a gyermekek és a szülők jelzéseinek fogadására;
- a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felfedezére;
- az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő differenciált és egyéni fejlesztésre.

2. szint: Gyermekvédelmi felelős szintje:

- ahol a pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése zajlik. A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a tanácsadásra (szociális támogatás, étkezési támogatás stb.), a hátrányos- vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a kapcsolattartásra.

4. *szint:* Igazgató szintje:

- irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát;
- A gyermekek mindenek felett álló érdekeit érvényesíti, és az érvényesítést ellenőrzi;
- akinek feladata, határozottan felvenni a kapcsolatot az illetékes gyermekvédelmi- és családsegítő szervezetekkel.

Az igazgató feladatai:

- ✧ Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- ✧ Évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét.
- ✧ A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt és a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek jelzi a problémát.
- ✧ Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

Kapcsolatfelvétel- kapcsolattartás:

- Pedagógiai Szakszolgálattal.
- Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival. (abban az esetben, ha az óvoda a felmerülő problémákra nem tud megoldást találni), kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✧ Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és járását.
- ✧ Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- ✧ A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kéri.
- ✧ A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít).
- ✧ A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása.

11. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI

Az óvoda működését meghatározó dokumentumok:

- Alapító Okirat
- SZMSZ
- Házirend

Az óvoda hosszú és középtávú terveit tartalmazó dokumentumok:

- Pedagógiai program
- Partneri igényekre alapozott intézkedési tervek

Az óvoda rövidtávú terveit tartalmazó dokumentumok:

- Éves munkatervek, beszámolók
- Csoportnaplók
- OVIKRÉTA rendszer

12. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról - rendeletben meghatározott nevelési, oktatási intézmények kötelező (minimum) eszközök és felszerelések teljes körű beszerzésére folyamatosan sor kerül.

A beszerzések során előnyben részesülő eszközök és felszerelések:

- A kötelező eszköz és felszerelés jegyzéknek való megfelelés.
- Egyéni fejlesztést szolgáló eszközök.
- Program specifikus berendezési tárgyak.

13. UNGANRNDEUTSCHE NATIONALITÄTEN-ERZIEHUNG

„Kleine Kinder brauchen Wurzeln,
großen soll man Flügel schenken"
(Goethe)

Wurzeln bekommen die Kinder in erster Linie von den Eltern, der Familie, aber auch die Kindergartenerziehung spielt dabei eine große Rolle.

Nur dann können Flügel wachsen, wenn diese Wurzeln einen starken sicheren Boden haben, sich tief eingraben und verankern können.

Im Kindergartenalter sind Kinder besonders für die Herausbildung sprachlicher Kompetenzen aufnahmefähig. Hier entwickeln sich Muttersprache und weitere erlebte und gehörte Sprachfähigkeiten, kulturelle Wurzeln.

Im Kindergarten erleben und beleben wir gemeinsam Momente der Nationalitäten-Kultur, die Traditionen und die Gewohnheiten und vererben sie der aufwachsenden Generation. Die Feste und Traditionen bereichern unser Kindergartenleben, gestalten unsere Gemeinschaft. Die regelmäßigen, sich jedes Jahr wiederholende Nationalitätenprojekte sind die Grundlage für unser sprachliches und kulturelles Nationalitäten-Erziehungskonzept. Diese Tage sind für die Kinder nicht nur besondere Erlebnisse, sie sind richtungsweisend und orientierend für spätere unbekannte Momente, Ereignisse und Begegnungen im Alltag ihres Lebens.

UNSER KINDERGARTEN

„Wer die Vergangenheit liebt,
der liebt eigentlich das Leben!"

Die ersten Ansiedler-Familien kamen vor etwa 300 Jahren aus der Umgebung von Ulm in Bayern und aus Österreich. Es waren einfache, aber gebildete Menschen. Sie hatten Erfahrungen in den Bereichen Bergbau, Forst- und Viehwirtschaft, Feld- und Weinanbau mitgebracht. Über den Donaufluss ankommend, wurden sie in sogenannte „Schach-Grundstücke" verteilt, fanden hier Voraussetzungen für einen Neuanfang ihrer Fähigkeiten entsprechend. Die günstigen geologischen Bedingungen ermöglichten einen gezielten Obst- und Weinanbau. Das große Waldgebiet bot viel Holz, es waren viele Handwerker, die sich mit Möbelbau beschäftigen konnten. Später durfte man sich auch mit der Jägerei befassen. Man fand Steine, die zum Aufbau der vielfältigen Steinbruch-Fabriken um Visegrád genutzt wurden.

Im Laufe der Jahrhunderte entwickelten sich eigene Dialekte, eine eigenständige Traditions- und Liedkultur. Die Visegrader Deutschen verband vor allem die Abstammung, die deutsche Sprache, die Traditionen und die gemeinsame Religion miteinander. Heutzutage sprechen nur noch einige ältere Menschen. Angehörige der Mittelschicht die Heimatsprache bzw. Dialekt. So lebt die ungarndeutsche Kultur in erster Linie in den charakteristischen Speisen der Schwaben und in der besonderen Musikkultur weiter.

In unserem Kindergarten wurde 1981 die zweisprachige deutsche Nationalitäten-Erziehung eingeführt. So wird seitdem neben der ungarischen Spracherziehung auch die deutsche Sprache vermittelt, Kinder mit Gewohnheiten, Traditionen und der Kultur, die noch bis heute in der ungarndeutschen Gemeinde existieren, bekannt gemacht.

Primäres Ziel unseres Kindergartens ist:

- ✧ Freude am Erlernen der deutschen Sprache zu vermitteln.
- ✧ Den deutschen Sprachgebrauch zu fördern.
- ✧ Weiterhin sollen Traditionen, Gewohnheiten, Bräuche und Sitten, kulturelle Gegenstände, dem individuellen Entwicklungsstand und dem Alter der Kinder entsprechend erlebt, bekannt gemacht und weitergegeben werden.

Profil unseres Kindergartens

In unserem Kindergarten sind Vergangenheit und Gegenwart miteinander verbunden. Unser Kindergarten ist von zahlreichen historisch abwechslungsreichen Denkwürdigkeiten und mit besonders schöner und ungewöhnlicher Naturlandschaft umgeben.

Die Pflege der ungarndeutschen Traditionen und Festkultur spiegelt sich im „Schwaben-Fenster" und in den einzelnen Gruppen angelegten „Schwaben-Regalen" wider, die mit alten wertvollen Gegenständen der Vergangenheit gestaltet sind. Sie bedeuten aber auch Gegenwart, da wir diese Werte den Kindern neu vermitteln, eins der wichtigsten Aufgaben unserer ungarndeutschen Erziehung. Traditionen spielen eine wichtige Rolle in unserer Kindergartenmentalität, wir sind aber auch offen für moderne Pädagogik und Methodik, dessen Werte wir voll akzeptieren, auf denen wir unsere pädagogische Arbeit- und Kindergartengemeinschaft aufbauen!

Profil unseres Erzieherteams

Unsere Kindergärtnerinnen kennen und pflegen die ungarndeutschen Traditionen und die Kultur. Wir sind bemüht das ungarische Bildungsgrundprogramm mit seinem Nationalitätenerziehungsgesetz umfangreich zu kennen und auch umzusetzen. Die in diesen Gesetzen verankerten Prinzipien und Ziele sind für uns richtungsweisend. In jedem Moment des Kindergartenalltags steht das Kind mit seinen Bedürfnissen im Mittelpunkt. Alle Mittel, die für die jeweiligen Aktivitäten, dem jeweiligen Alter des Kindes entsprechen, sind anspruchsvoll ausgewählt. Wir organisieren verschiedene Aktivitäten, die sich aufeinander aufbauen, inhaltlich und methodisch fachgerecht sind, auch in deutscher Sprache. Wir sind bemüht, jede Gelegenheit für den Gebrauch der deutschen Sprache zu nutzen, z.B. auch bei der täglichen Körperkultur, mit Redewendungen, Versen und Reimen.

ZIELE UND GRUNDPRINZIPIEN DER UNGARNDEUTSCHEN NATIONALITÄTEN-ERZIEHUNG

Vorrangiges Ziel ist uns:

- ✧ Das Interesse an der Nationalitäten-Sprache und Kultur zu wecken.
- ✧ De Grundlage für eine positive emotionale Einstellung zur Nationalität schaffen.
- ✧ Das Bekanntmachen und Vermitteln, Aneignen der Kultur und Sprache der Minderheit, unter Berücksichtigung der altersbedingten Besonderheiten und dem individuellen Entwicklungsstand des Kindes.
- ✧ Erschließen, bewusste Pflege und Weitergabe der Traditionen, Bedingungen für das Erleben schaffen.
- ✧ Die Herausbildung und Vertiefung des ungarndeutschen Identitätsbewusstseins.

Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder

- ✓ Durch den regelmäßigen Gebrauch der Sprache im Alltag die deutsche Sprache soweit verstehen und benutzen können, dass ihnen ein erfolgreicher Schulstart in der ungarndeutschen Nationalitäten Grundschule ermöglicht wird.

Aufgaben zur Verwirklichung der Ziele

- ✧ Wir sind bemüht eine solche Atmosphäre (emotionales sicheres Umfeld) zu schaffen, in der die Kinder eine positive Einstellung, Bindung zur Sprache finden.
- ✧ Wir sichern für eine nachahmende Sprachaneignung, sich ständig wiederholende erlebnisreiche spielerische Kommunikationssituationen.
- ✧ Die Nationalitätensprache vermitteln wir mit Themen aus dem alltäglichen engeren und erweiterten Umfeld der Kinder. Die Themen präsentieren wir mit verschiedenen Methoden komplex, sichern dadurch die Erweiterung des Wortschatzes gleichzeitig in aktiver und passiver Form.
- ✧ Wir schaffen Möglichkeiten, damit die Kinder in vielfältigen Alltags-, Spiel- und Kommunikationssituationen beide Sprachen benutzen.

- ✧ Wir beginnen die Kinder mit den Grundlagen der Sprache vertraut zu machen, um danach ineinandergreifend die Sprachmöglichkeiten zu erweitern und zu vertiefen, ermöglichen damit den Kindern eine sichere Grundlage zur Anwendung der Sprache in späteren Lebensabschnitten. Dabei nutzen wir ideenreiche Vermittlungs- und Erlebnisformen.

AUFGABEN DER UNGARNDEUTSCHEN NATIONALITÄTEN-KINDERGARTENERZIEHUNG

Herausbildung der gesunden Lebensweise

Die Erziehung zu einer gesunden Lebensweise, das Bedürfnis für eine gesunde Lebensführung spielt in diesem Lebensalter eine besondere Rolle. Es ist unsere Aufgabe innerhalb der Nationalitätenerziehung in jedem alltäglichen Einzelbereich die Aktivitäten und Benutzungsgegenstände auch in deutscher Sprache komplex zu vermitteln, somit den aktiven und passiven Wortschatz zu fördern. Mit dem Eintritt in den Kindergarten wird jedes Kind in jeder Aktivität wie: Körperpflege - mit Zähne putzen, Verpflegung und An- und Auskleiden mit der richtigen Anwendung von Sprachsegmenten konfrontiert.

- **Beim Einnehmen von Speisen** lernen die Kinder die Begriffe für Geschirr, Besteck, Tischutensilien, auch die Namen von Gemüse, Obst und Speisen, aber auch Verhaltensweisen sprachlich kennen.
- Wir benutzen die grundlegenden **Höflichkeitsformen**: „Guten Appetit!"..."Danke schön!".
- Sie verstehen einfache **Anweisungen**: „Hol den Teller!"..."Komm frühstücken!".
- Bei der täglichen **Gymnastik** lernen sie einfache Aufforderungen: „Setzt euch!"... „Steht auf!"... „Hüpft wie der Hase!".
- Bei Bewegungs- und Kinderspielen, beim Kindertanz wählen sie auch aus dem Nationalitäten-Kulturgut aus.
- Bei der **Körperpflege** lernen sie die Utensilien beim Namen zu nennen, einfache Anweisungen zu verstehen: „Geh in den Waschraum!"... „Wasch dir die Hände!".
- Wir benutzen einfache Höflichkeitsformen: „Ich möchte bitte Zahnpaste"... „Trockne bitte deine Hände ab!".
- Beim **An- und Auskleiden** üben wir die Körperteile, die Namen der Kleidungsstücke, wir wiederholen bekannte Lieder, Reime und Verse.
- In der **Mittagsruhe** hören die Kinder verschiedene Schlaflieder.

Emotionale-, moralische- und wertorientierte Gemeinschaftserziehung

Für Kindergartenkinder ist es charakteristisch, dass ihre Verhaltensweisen vom Gefühl her gesteuert sind. Daher ist es wichtig, dass das Kind vom ersten Kindergartentag an, mit vielen positiven Eindrücken empfangen wird, das bezieht sich auch auf die Begegnung mit der zweiten Sprache. Die familiäre, ruhige, ausgeglichene Gruppenatmosphäre, die akzeptierende, ermutigende, unterstützende liebevolle Attitüde der Kindergärtnerinnen, ihre hochwertigen fachlichen Kompetenzen bilden eine positive emotionale Bindung für das Kind, vermitteln ein solches Sicherheitsgefühl, das zu selbstvergessenen Aktivitäten und Spiel anregt.

Für die Sozialisation sind gemeinsame Erlebnisse, Aktivitäten von besonderer Wichtigkeit. Dafür bieten sich die Feiern und Feste in unserem Nationalitäten-Programm an (die ungarndeutschen Wochen im Herbst und Frühjahr, der Fasching, der TrachtTag usw.).

Im Prozess der Nationalitäten-Erziehung sind die Herausbildung von gemeinsamen Gewohnheiten und Traditionen von besonderer Bedeutung, sie verstärken den Zusammenhalt der einzelnen Gruppen und zu den anderen Gruppen, aber auch die positive emotionale Bindung an die Minderheit. Die gemeinsamen Vorbereitungen und das gemeinsame Feiern fördern gleichzeitig im großen Maße die Kommunikationsfähigkeit und Sozialisierung der Kinder.

Eine wichtige Aufgabe der Nationalitäten-Erziehung ist die Erhaltung und Weitergabe der auf Volksgewohnheiten basierenden Volkstraditionen. Deswegen bauen wir bewusst und stufenweise im Kindergartenkind die Bindungen und Beziehungen zu den Werten der ungarndeutschen Nationalität, zum Abstammungsland, zu den hier lebenden Ungarn und anderen Nationalitäten auf.

Die Förderung und Entwicklung der intellektuellen und sprachlichen Fähigkeiten

Die Förderung der Nationalitäten-Sprache ist eine Aufgabe, die in allen Aktivitäten verwirklicht werden soll. Die Entwicklung der Sprache und Kommunikation wird in allen Situationen von der Sprachkompetenz, dem richtigen Sprachmuster- und der Kommunikationskultur der Erzieherinnen und allen Mitgliedern des Kindergartenteams geprägt.

Der fehlerfreie natürliche Sprachgebrauch der ungarischen und auch der deutschen Nationalitätensprache, deren positiven emotionalen Wertschätzungen, aber auch das Zuhören können, unterstützt den liebevollen Umgang mit der Sprache bei den Kindern. Er regt die Kinder zur Kommunikation an, fordert Fragen und auch Antworten heraus.

Unsere Nationalitäten-Kindergartenerziehung orientiert sich an den Interessen und der Neugier der Kinder, als besondere Charakteristik dieser Altersgruppe. Wir berücksichtigen dabei die vorhandenen Erfahrungen, Erlebnisse und Kenntnisse der Kinder. Mit darauf aufbauenden neuen Aktivitäten erlebt das Kind Neues aus dem natürlichen und gesellschaftlichen Umfeld, aus der Nationalitäten-Kultur.

Weitere Aufgaben der intellektuellen Entwicklung der Kinder: die Förderung der geistigen Fähigkeiten, der kreativen Fertigkeiten, die Systematisierung und Vermehrung von spontanen Erfahrungen, und erworbenen Kenntnissen, das Zurechtfinden, die Orientierung in verschiedenen Situationen, das Üben auch in der Nationalitätensprache.

Sprachförderung, Bereiche der Wortschatzerweiterung

- Sich vorstellen: Wohnort, Familienmitglieder, Beziehungen innerhalb der Familie.
- Aufforderungen, Höflichkeitsformen, Dankesformulierungen.
- Einfache Hinweise, Bitten, Ausdrücke zu den einzelnen Aktivitäten im gesamten Kindergartenalltag.
- Wortschatz zu den einzelnen Themen: Obst. Speisen, Tiere, Farben, Sinnesorgane, Körperteile, Kleidungsstücke.
- Begriffe von Dingen und Mitteln: Spielzeug, Einrichtungsgegenstände, Bastelwerkzeug und Material, Sportgeräte, Musikinstrumente, Verkehrsmittel.
- Verben für Grundbewegungen, Tätigkeiten.
- Jahreszeiten, Wettererscheinungen, Zeitbegriffe und deren Veränderung.
- Begriffe zum Festtagskreis.
- Mathematische Begriffe: Zahlen, Gegensätze, Verhältnisse, Richtungen.
- Auch im örtlichen Dialekt: Gebrauchsgegenstände, Kleidungsstücke, Speisen.

ORGANISATION DES ALLTAGS IM UNGARNDEUTSCHEN KINDERGARTEN

Personelle Voraussetzungen

In unserem Kindergarten sind vier ausgebildete ungarndeutsche Nationalitäten-Kindergärtnerinnen für die Ausführung der ungarndeutschen Nationalitäten-Erziehung verantwortlich.

Bildungsindex unseres Erzieherteams:

Ausbildungsform	**Ausbildungsgrad**
Hochschulabschluss Kindergärtnerin	7
Hochschulabschluss: Ungarndeutsche Nationalitäten-Kindergärtnerin	4
Hilfskraft mit fachspezifischer Ausbildung	3
Pädagogische Assistentin	1

Räumliche und Materielle Voraussetzungen

Das Profil unseres Kindergartens erscheint schon im Eingangsbereich auf den Korridoren in Form des „Schwaben-Fensters" und in den Gruppenzimmern mit „Nationalitäts-Regalen". Hier sind Dinge und Mittel zu finden, die die frühere Vergangenheit zitieren. Diese Sammlungen sind zum größten Teil mit Hilfe der Eltern und Großeltern Zustande gekommen.

Wir haben eine große deutschsprachige Fachbuchsammlung, die wir ständig erweitern. Aber auch spezielle Bücher und Anschaungsmaterialien, Spiele und andere Hilfsmittel zur ungarndeutschen Spracherziehung sind in großer Menge vorhanden, die wir ständig ergänzen, erneuern, auffrischen (Kamishibai – Theater mit den dazugehörenden Puppen und Märchen, Bilderbücher, Musik-CD usw.). Einfache Mittel, Memory-, Gesellschaftsspiele, verschiedene dramaturgische Puppen, Kopfschmuck, Requisiten fertigen auch die Erzieherinnen selbst, natürlich auch für die ungarische Spracherziehung.

Zu besonderen Anlässen, wie Vorführungen, Auftritten, Festtagen tragen die Kinder und Erzieherinnen unsere Kindergarten-Volkstrachtkleidung.

Organisationsrahmen

Prinzipiell sind uns innerhalb der ungarndeutschen Erziehungsarbeit bei der Organisation der einzelnen Aktivitäten Beständigkeit, Planmäßigkeit, Flexibilität, Freiwilligkeit und Wiederholungsmöglichkeit von hoher Bedeutung. Ein gut geplanter Tagesablauf trägt im großen Maße bei der Herausbildung von Gewohnheiten und Ritualen bei, unterstützt die Bedingungen der gesunden Entwicklung der Kinder. Die meiste Zeit sichern wir der Hauptaktivität im Kindergartenalter, dem Spiel – immer bemüht einen harmonischen Ausgleich für die einzelnen Aktivitäten zu finden. In unserem Kindergartenalltag sind die ungarische sowie die deutsche Sprache gleichberechtigt präsent. Die deutsche Sprache benutzen wir täglich flexibel, dem Alter und dem Entwicklungsstand des jeweiligen Kindes entsprechend. In unserem Wochenplan organisieren wir zwei Tage, wo die deutsche Sprache vorrangig behandelt wird.

Empfohlener Tagesablauf:

Der Tagesablauf jeder einzelnen Gruppe wird flexibel der Alterszusammensetzung der Gruppe angepasst.

Aktivitäten					
6:00 – 8:00 Ankommen der Kinder in einer Bereitschaftsgruppe					
Zeit:	**Jüngere Gruppe**	**Zeit:**	**Mittlere Gruppe**	**Zeit:**	**Vorschulkinder**
8:00 - 10:30	gleitendes Frühstück, selbstgewählte Aktivitäten, tägliche Gymnastik	8:00 - 10:45	gleitendes Frühstück, selbstgewählte Aktivitäten, parallel Angebote, tägliche Gymnastik	8:00 - 11:00	gleitendes Frühstück, selbstgewählte Aktivitäten, parallel Angebote, tägliche Gymnastik
10:30 - 11:45	Spiel im Freien	10:45 - 12:00	Spiel im Freien	11:00 - 12:15	Spiel im Freien
11:45 - 12:45	Körperpflege, Mittagessen	12:00 - 13:00	Körperpflege, Mittagessen	12:15 - 13:15	Körperpflege, Mittagessen
12:45 - 15:10	Körperpflege, Mittagsruhe	13:00 - 15:00	Körperpflege, Mittagsruhe	13:15 - 14:50	Körperpflege, Mittagsruhe
15:10 - 16:00	Körperpflege, Brotzeit, Spiel	15:00 - 16:00	Körperpflege, Brotzeit, Spiel	14:50 - 16:00	Körperpflege, Brotzeit, Spiel
16:00 – 17:00 Freies Spiel in der Bereitschaftsgruppe					

Traditionen und Festlichkeiten

Wir sind bemüht die Traditionen und Festlichkeiten, die die ungarndeutsche Erziehung vorrangig bestimmen, durch viele Erlebnisse und Eigeninitiative den Kindern so nahe und verständlich zu vermitteln, dass sie zum Identitätsbewusstsein beitragen können.

Herbst:

- Erntedankfest – Danksagung für eine erfolgreiche Ernte (Wein pressen, Apfellese, Apfel-Tag)
- Besuch des lokalen und dunabogdányi Heimatmuseums, Ausflug in den dunabogdányi Nationalpark – Lehrpfad erkunden
- Tag der Tiere (4. Oktober)
- Herbst-Nationalitäten-Woche (I.)
- Martinstag - (Laternenumzug, Stationen-Spiel)

Winter:

- Adventskalender
- Barbarazweig (Kirsch bzw. Pflaumenbaumaustrieb)
- Nikolaus
- Weihnachten (gemeinsames Anzünden der Kerzen im Adventskranz, Bastelnachmittage, Weihnachtsmarkt)
- Weihnachten für ältere Menschen
- Tag der Nationalitäten (18. Dezember)
- Woche der Gesundheit
- Fasching (Faschingsball, Ende des Faschings-Frühjahrserwachen)

Frühjahr:

- Frühjahrs-Nationalitäten-Woche (Hindernislauf-Frühlingssuche, Stationen-Spiel)
- Ostern (schwäbische Oster- und Eierspiele, Frühjahrstraditionen)
- Tag der Erde (22. April)
- Trachttag
- Muttertag
- Tag der Vögel und Bäume (10. Mai)
- Verabschiedung der Vorschulkinder

Sommer:

- Sommerfest (schwäbische Speisen fertigen, Kreisspiele, Reime, Basteln)

AKTIVITÄTEN IM KINDERGARTEN

In den einzelnen Aktivitätsformen des Kindergartenalltags kommen beide Sprachen (deutsch und ungarisch) zur Geltung. Während der Eingewöhnungszeit sichern wir eine liebevolle ruhige Atmosphäre, wo die Kinder ihren eigenen Interessen und Entwicklungsstand - auch sprachlich - entsprechend, sich selbständig betätigen können. Stufenweise, langsam und spielerisch stimmen wir dann die Kinder auf die deutsche Sprache ein. Mit dem Kennenlernen der direkten Umgebung, der Herausbildung und des Übens des Verhaltens- und Regelsystems und dem Begegnen mit den anderen Gruppenmitgliedern, beginnen wir die wichtigsten Redewendungen in beiden Sprachen zu vermitteln.

Die familiäre, ruhige und heitere Atmosphäre in unserem Kindergarten dient der erfolgreichen deutschen Spracherziehung. Wir sichern innerhalb der vielfältigen spielerischen Tätigkeiten und in den Einzel- und Gruppenangeboten das Bekanntmachen mit den Schätzen der ungarndeutschen Kultur und auch mit der Sprache. Ganz besonders wichtig ist es für uns: für beide Sprachen positive emotionale Bindungen herauszubilden.

Methodische Grundprinzipien im Sprachlernprozess

- Erfolgserlebnisse haben
- Situationsorientiertes Sprachenlernen
- Steigerung
- Regelmäßigkeit
- Wiederholung
- Beständigkeit
- Planmäßigkeit
- Bewusstheit
- Komplexität
- Spielerisch
- vielseitiges Erfahren
- selbständiges Tun

System der Aktivitäten des Kindergartenalltags

Die wichtigste Aktivität eines Kindes ist das Spiel und durchgreift in der Spracherziehung jeden Bereich des Tätigkeitsfeldes. Wir betrachten das Spiel als wichtigste Informationsquelle für die Lebenseinstellung, -Bewusstsein des Kindes und als nützlichste Grundbeschäftigung für die Entwicklung der Kinder.

Mit der abwechslungsreichen Auswahl an Tätigkeitsformen sichern wir den Kindern das vielfältige Erfahrungen sammeln, aktives, bewusstes, erlebnisreiches Kennenlernen des Umfeldes, die Förderung der Sprachfertigkeiten, Begegnungen mit der ungarndeutschen Kultur und erfolgreiche Zweisprachenerziehung. Die solide Spracherziehung im Kindergarten verwirklichen wir auf verschiedenen Ebenen innerhalb der unterschiedlichen Aktivitäten im Tagesablauf: bei der Versorgung und Pflege, Herausbildung zur gesunden Lebensführung und gesellschaftsfähigen Verhaltensweisen, bei zielgesteuerten Spielaktivitäten, Angeboten und Beschäftigungen.

Spiel

In der zweisprachigen Erziehung spielt das Spiel eine bedeutende Rolle. Es bietet die Möglichkeit, die sprachlichen Kenntnisse selbstbestimmend zu reproduzieren. In den täglichen Spielsituationen, beim Blättern eines Bilderbuches können sich die Kinder in deutscher Sprache üben. Durch Nachahmung können diese Muster zum Aneignen der Sprache dienen.

Im freien Spiel ergeben sich viele Möglichkeiten zur Benutzung der Sprache:

- Übungs-Wiederholungsspiele: Spielzeuge und einfache Verhaltensweisen benennen
- Konstruktionsspiele: Benennung von Gebrauchsgegenständen, Mittel und Stoffe, die dazugehörigen Tätigkeiten
- Rollen- und Regelspiele: Erweiterung des passiven Wortschatzes, kennenlernen der Regeln
- Symbol- und Rollenspiele: Puppenspiel, Dramatisieren – Paargespräche, Situationen nachahmen,
- Volksspiele – Kinderlieder, Kreisspiele: Bekanntmachen mit der ungarndeutschen Lebensweise, Kultur, positive Beziehung zur Minderheit herausbilden

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Sie benutzt für die Kinder einfache, sich ständig wiederholende, gut zu verstehende Sprachformeln.
- ✧ Sie wendet das 3 Stufenmodell an:
  - ✧ Benennen (Beobachten, wiederholtes Hörerlebnis).
  - ✧ Vertiefen (Verstehen nach Hören, 'selbst tun', bekräftigen.
  - ✧ Nachfragen (produktiver Sprachgebrauch, Herausbildung des aktiven Wortschatzes).
- ✧ Sie beobachtet und verfolgt aufmerksam die individuelle Sprachfertigkeit und Sprachentwicklung des einzelnen Kindes.
- ✧ Sie schafft natürliche Sprechsituationen und abwechslungsreiche Tätigkeitsformen für die Vermehrung des Wortschatzes des Kindes.

Gedichte und Märchen, Geschichten

Wir vermitteln in erster Linie Werke aus dem ungarndeutschen Kulturgut, aber auch aus der deutschen Literatur. Mit Erzählungen, kleinen Versen, Gedichten komplexieren wir den Sprachenlernprozess, helfen der Identitätsfindung. Wir fördern die emotionale und intellektuelle Entwicklung. Regelmäßiges Wiederholen stärkt die Selbstständigkeit und das Sicherheitsgefühl der Kinder. Während der Eingewöhnungszeit wählen wir mehr Schoßspiele, Kitzel-Verse, Reime und Fingerspiele, mit denen das Kind erste positive emotionale Begegnungen mit der Minderheitensprache bekommt, sie dienen aber auch dem Rhythmusempfinden. Die Einheit von Bewegung und Sprache bieten ästhetische und mentale „Aha! – Wow!" Erlebnisse. Bilderbücher bilden eine Entwicklungsstufe zwischen Spielzeug und Lese-Büchern. Sie spielen bei der Förderung des aktiven und passiven Wortschatzes eine bedeutende Rolle, kann man doch die Bilder der Bücher anschauen, das Geschehen mit Hand- oder selbstgebastelten Papierpuppen nachspielen, dramatisieren oder auch bildlich darstellen. In unserem Kindergarten haben neben den Schätzen der lokalen literarischen Sammlungen der Minderheit, volkstümliche und klassische deutschsprachige Werke einen gleichberechtigten Platz. Diese rhythmischen Verslein, Reime und Lieder sind uns besonders für die richtige Artikulation von hoher Bedeutung.

Aufgaben der Kindergärtnerinnen:

- ✧ Sie wählt bewusst, abwechslungsreich und niveauvoll aus den literarischen Sammlungen aus.
- ✧ Sie berücksichtigt dabei, dass die Texte (Verse, Märchen, Geschichten, Bilderbücher) einfach auszusprechen und verständlich sind, dass sie dem Entwicklungsstand der Kinder entsprechen und zum Teil auch der Minderheit angepasst sind.
- ✧ Sie verändert bei ungebundenen Werken den Text, vereinfacht ihn.
- ✧ Zum Erzählen schafft sie rituale Formen.
- ✧ Sie verarbeitet die Texte komplex - auf verschiedene Art und Weise.
- ✧ Sie fördert die emotionale, intellektuelle und ethnische Entwicklung der Kinder durch regelmäßiges, tägliches Vorlesen.
- ✧ Sie benutzt vielseitige Darstellungsmittel- und Formen für das Dramatisieren.
- ✧ Mit kurzen volkstümlichen (Minderheiten) Märchen stärkt sie die Identitätsfindung.
- ✧ Sie wiederholt ständig diese Reime, Gedichte, Märchen usw., damit die Kinder diese erlernen können.

Singen, Musik hören, Musizieren, Kinderspiele - und Tänze

Musik macht Freude. Das Hören und Bestimmen von Tönen, Klängen, Geräuschen aus dem natürlichen Umfeld des Kindes, Schoßspiele mit der Erzieherin oder Helferin, volkstümliche Lieder und Spiele, rhythmische Bewegungen machen Spaß und Lust auf weitere musikalische Momente. Sie formen den Musikgeschmack. Ein gemeinsames Musikerlebnis fördert das Gemeinschaftsgefühl, macht Neugierde auf mehr, fördert musikalische Fertig- und Fähigkeiten und Verhaltensweisen des einzelnen Kindes innerhalb der Gruppe (Töne, Melodien, hoch - tief, laut - leise Singen, rhythmische Bewegungen, Gabe des Zuhörens, Anpassung, Abwarten können usw.) Da die Kinder meistens zuerst mit dem vielfältigen - sorgfältig ausgesuchten Musik- und Kulturgut in ungarischer Sprache in Berührung kommen, ist es für ihre Persönlichkeitsentwicklung ein besonders hoch zu bewertender Vorteil, in diesem aufnahmefähigen, das gesamte Leben prägendem Lebensabschnitt auch die Musikkultur der Minderheit kennen zu lernen.

Die Texte der sorgfältig, abwechslungsreichen ausgewählten volkstümlichen Lieder und Spielen, rhythmischen Versen und Reimen, Musikgeschichten helfen bei der Entwicklung der Minderheitensprache, beim Erwerb des aktiven und passiven Wortschatzes.

Sie sind ein wichtiges Mittel der Nationalitäten-Erziehung. Über die Musik bilden sich auch emotionale Bindungen zur Minderheit und ihrer Sprache auf. Während des Singens und Musizieren lernt das Kind traditionelle Werke in Dialekt, aber auch modernere Musikstücke der deutschen Kultur kennen, in der offiziellen Muttersprache der Ungarndeutschen. Sie lernen auch die besonderen Merkmale der einzelnen Musiken kennen, wie Rhythmus, Melodie, Instrumente (Blasinstrumente, Harmonika – Geige), Temperament, Tanzformen. Über diese Musikerlebnisse lernen sie auch die Unterschiede der Kulturen und Traditionen kennen, können vergleichen und die Wertschätzung üben.

Die musikalischen Volksspiele und Tänze aber auch Werke der moderneren Kunst sind wichtige Bestandteile bei der Herausbildung kreativer und musikalischer Verhaltensweisen. Die Weitergabe der deutschen und schwäbischen Traditionen erfolgt innerhalb von Projekten zu den einzelnen Themen zum großen Teil über volkstümliche Kinderlieder- und Spiele, Tänze, Musik und literarische Werke.

<u>Aufgabe der Kindergärtnerin:</u>

- ✧ Sie wählt bewusst und aktuell aus dem reichlich zur Verfügung stehenden Sammlungen des ungarischen und ungarndeutschen Kulturgutes aus.
- ✧ Sie hat selbst Freude am Singen und Musizieren und teilt diese den Kindern durch Mimik und Gestik mit. Sie weckt damit bei den Kindern das Bedürfnis zum gemeinsamen Singen und Spielen.
- ✧ Sie fördert die musikalischen Fähig- und Fertigkeiten.
- ✧ Sie bildet das rhythmische Empfinden der Kinder aus, die Kinder lernen den Unterschied zwischen Grundschlag, Gleichtakt und Melodie kennen bzw. miteinander zu verbinden.
- ✧ Sie vergrößert das Repertoire in beiden Sprachen ständig.
- ✧ Sie wählt aus dem Kulturgut der lokalen Minderheit aus, Verse, Reime, Kreisspiele - „Ungarndeutsche Studien“... „Hoppe-Hoppe Reiter“... usw.

Zeichnen, Malen, Mustern, Basteln - Handarbeit

Das Vermitteln von produktiven Tätigkeiten und Anschauungen, wie: das Zeichnen, Malen, Mustern, Bauen, die Bildgestaltung, die Handarbeit, das verschiedene Darstellen von Dingen, Menschen und Erscheinungen, Kunstwerke mit volkstümlichen Elementen, der Anspruch auf eine ästhetische Umgebung sind ein wichtiger Bestandteil der komplexen Persönlichkeitsentwicklung. Die Kinder lernen zu den einzelnen Aktivitäten auch die Begriffe der Techniken, Werkzeuge und Materialen, Formen und Farben in der Minderheitensprache kennen. Durch vielseitige Angebote werden die Kinder auch mit den Besonderheiten der Minderheit konfrontiert. Schon die Begeisterung, mit der viele Techniken ausprobiert werden können, fördert das Bedürfnis nach kreativer Tätigkeit, nach Selbstverwirklichung, zur Gestaltung und Akzeptieren des ästhetischen Umfeldes. Das Erscheinen der Motive und Symbole, der Kleidung und der Baustil der Minderheit stärkt das Identitätsbewusstsein, die positiven Emotionen zur ungarndeutschen Nationalität. Bei der Vermittlung der Handwerker-Tradition der Minderheit erkunden die Kinder auch die gegenständliche Kultur. Die Erlebnisse, die Dinge und Gegenstände, die Techniken erheben den deutschen Sprachgebrauch auf eine höhere Ebene.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Sie schafft Bedingungen für die aktive kreative Betätigung der Kinder.
- ✧ Sie benennt alle Mittel, Werkzeuge und Materialien in Minderheitensprache.
- ✧ Sie macht die Kinder mit den Merkmalen der Werkzeuge und Materialien bekannt, zeigt die Handhabung dieser.
- ✧ Sie präsentiert verschiedene Darstellungstechniken und übt sie mit den Kindern.
- ✧ Sie gibt Instruktionen die der Sprachfähigkeit der Kinder entsprechen.
- ✧ Sie fördert die Herausbildung von visuellen Fähig- und Fertigkeiten, die Entwicklung der Kreativität.

Körperbewegung

In unserem Kindergarten haben wir, die Räumlichkeiten ausnutzend, die Möglichkeit alle sportlichen Aktivitäten im Gebäude oder auch auf dem Hof auszuführen. Die Kinder nehmen begeistert an den regelmäßigen, vielfältigen, interessanten spielerischen Bewegungsabläufen teil, zeigen Freude für vollbrachte Leistungen. Auch bei der Sprachvermittlung sind uns diese Tätigkeiten sehr von Nutzen.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Bei der Einführung der Fachausdrücke und Instruktionen in der Minderheitensprache zu den einzelnen sportlichen Tätigkeiten orientieren wir uns immer am Entwicklungsstand der Kinder.
- ✧ Wir präsentieren und führen Spiele und Übungen in der Minderheitensprache.
- ✧ Wir verbinden die einzelnen Bewegungsabläufe mit entsprechenden literarischen und musikalischen Werken.
- ✧ Die Erwärmungsphase und die tägliche Gymnastik erfolgen immer in deutscher Sprache.
- ✧ Traditionspflege: Bekanntmachen mit originalen Minderheiten – Bewegungs- und Kinderspielen.

Aktives Kennenlernen des direkten Umfeldes

Eins der wichtigsten Bereiche in unserem Pädagogischen Programm ist das Kennenlernen und Schützen der Umwelt, der neben dem Spiel tagtäglich unseren Kindergartenalltag mitbestimmt. Das direkte Umfeld der Kinder, die Natur und das gesellschaftliche Leben, bieten vielseitigen Kontakt zur Minderheitenkultur, zur Bindung an die Gewohnheiten und Traditionen, und dienen der Erweiterung des aktiven und passiven Wortschatzes.

Der Wohnort, die lokalen Traditionen und Gewohnheiten, wichtige Feste und Symbole der Minderheit geben den Kindern die Möglichkeit sich der Minderheit zugehörig zu fühlen.

Wichtig ist uns, den Kindern die Werte der Nationalitäten – Familien- und Gegenstandskultur zu vermitteln, die Mentalität der Minderheit – Anerkennung, Nächstenliebe, Beschützung.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Die Auswahl der sprachlichen Mittel und Inhalte entsprechen dem Alter und Entwicklungsstand der Kinder und richten sich nach dem Themenkreis in ungarischer Sprache.
- ✧ Mit der Schaffung von, sich regelmäßig wiederholende Kommunikationssituationen, helfen wir der nachahmenden Sprachaneignung und der Wortschatzerweiterung.
- ✧ Wir nutzen die kindliche Aktivität und Spontanität bei der Vermittlung der Minderheitensprache.
- ✧ Wir bieten Möglichkeiten für vielseitige Sprach- und Sprecherlebnisse an (Beobachten, Sammeln, Ausprobieren, Nachahmen-Spiele.
- ✧ Wir machen die Kinder mit der Geschichte, mit der Kleiderordnung, mit lokalen Besonderheiten und Dingen (Möbel, Ausstattungsstücke, Küchenutensilien, landwirtschaftlichen Geräten usw. Verhaltensweisen- und Regeln) bekannt.
- ✧ Wir führen in den Gruppen der Jahreszeit entsprechend, die zu den einzelnen Festlichkeiten gehörenden Traditionen ein.
- ✧ Zu jedem Thema beziehen wir entsprechende literarische und musikalische Materialien ein.

Aktivitäten mit Arbeitscharakter

Arbeit ist für die Persönlichkeitsentwicklung des Kindes ein wichtiges Erziehungsmittel, dazu gehören: Tischdienst, kleine Hilfeleistung im Alltag, gemeinsames Aufräumen, unser Umfeld in Ordnung halten, Selbstbedienung- und Selbstversorgung.

Mit Motivieren und Loben regen wir die Kinder zu diesen Tätigkeiten an, zum ständigen wiederholen, zu eigenständig Verantwortung übernehmen, wir fördern positive Bereitschaft und Bewusstsein.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Wir nutzen konsequent und laufend solche sprachlichen Modelle, die zu den alltäglichen Aktivitäten gehören.
- ✧ Wir sichern den Kindern, dass sie ihrem Alter und individuellen Entwicklungsstand entsprechend, freiwillig und emotional aus unterschiedlichen spielerischen Aktivitäten wählen können.
- ✧ Innerhalb der Tätigkeiten, die sich mit der Vermittlung des Nationalitätengutes beschäftigen, werden die Kinder mit den Essgewohnheiten der Minderheiten bekannt gemacht.
- ✧ Die täglichen „Arbeitsprozesse" verbinden wir mit den dazugehörenden Liedern und Versen.

Lernprozess innerhalb der Aktivitäten

Lernen ist eine, meist auf Nachahmung beruhende, spontane Tätigkeit und für die ganze Kindergartenzeit charakteristisch. Der Kindergartenlernprozess dient in komplexer Weise der harmonischen Persönlichkeitsentwicklung, fördert die Herausbildung von Lernfähig- und Fertigkeiten, die die Kinder befähigt, in der Grundschule erfolgreich am Erlernen der Minderheitensprache teilzunehmen.

Der wichtigste Schauplatz im Kindergarten ist das Spiel, wo das Kind die Aufarbeitung seines Umfeldes präsentieren kann und damit auch seine Lernerfolge.

In unserem Kindergarten ist das „Lernen" innerhalb des Spielens gesichert. Der Lernprozess kommt nur innerhalb des Spiels zur Geltung.

Wir schaffen Möglichkeiten und Voraussetzungen für vielseitige Erfahrungen, Ereignisse und Erlebnisse, die in spielerische Aktivitäten eingebettet sind, in allen Bereichen, auch in der Minderheitenkultur und Sprache. Wir nutzen dabei auch spontane Situationen.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- ✧ Neugierde an Neuem, am Lernen wecken, Aufgabenbewusstsein fördern, herausbilden.
- ✧ Im Kindergartengebäude und auf dem Hof eine Atmosphäre schaffen, die zum Sprechen motiviert, die die ungarndeutsche Tradition widerspiegelt.
- ✧ Alle täglichen Aktivitäten und spontane Momente so gestalten, dass sie zum Lernen anregen.
- ✧ Benutzen der Minderheitensprache im gesamten Tagesablauf.
- ✧ Aktive Kenntnisvermittlung über alle Sinnesorgane, während der körperlichen Bewegungen und anderen körperlichen Betätigungen.
- ✧ Die Einführung des deutschen Sprachgebrauchs von Eintritt in den Kindergarten an, stufenweise, individuell und konsequent.
- ✧ Vorbildfunktion einhalten (Artikulation, Grammatik, Emotion).
- ✧ Methoden entsprechend des Lebensalters und Entwicklungsstandes des einzelnen Kindes wählen, aktuelles Interesse und Neugierde berücksichtigen, natürliche Situationen zu „Selbst-Tun" Erlebnissen nutzen.
- ✧ Mit Hilfe von anspruchsvollen, lustigen Sprachspielen Grundlagen für das Lernen der Minderheitensprache schaffen, wie Kenntnisse aus der Kultur vermitteln, Freude am Sprechen, Erweiterung des Wortschatzes, Aussprache und grammatische Regelmäßigkeiten fördern, üben.

ERFOLGSKRITERIEN, ZU ERWARTENDER ENTWICKLUNGS-STAND NACH DER UNGARNDEUTSCHEN ERZIEHUNGSZEIT IM KINDERGARTEN

- ✓ In den Kindern hat sich ein positives Verhältnis zur Kultur und Sprache der Ungarndeutschen geformt.
- ✓ Die Kinder haben Toleranz und Offenheit für andere Kulturen entwickelt.
- ✓ Sie machen Unterschiede im Sprachgebrauch (deutsch/ ungarisch), sie nehmen die zwei Sprachen als Selbstverständlichkeit wahr, wählen der Situation entsprechend die Sprache.
- ✓ Ihren eigenen Fähigkeiten entsprechend benutzen sie gern und aktiv, auch an eine Tätigkeit bindend, ihr deutschen Sprachkenntnisse.
- ✓ Sie verfügen über präzise sprachliche Ausdrücke, sie nehmen Sprachbesonderheiten, wie Laute ('ei', 'au', Umlaute') wahr, sind bemüht um gute Aussprache in Redewendungen und Liedern.
- ✓ Können die alltäglich benutzten, ständigen Ausdrücke (Gruß- und Höflichkeitsformen, Instruktionen dem Tagesablauf entsprechend) verwenden.
- ✓ Können einige Bedürfnisse in Deutsch ausdrücken.
- ✓ Verstehen und reagieren auf einfache Fragen oder in Sprechsituationen, benehmen sich der Kommunikationssituation entsprechend (einfache Frage-Antwort), benutzen einfache Sprachmodelle untereinander.
- ✓ Haben einen weitläufigen passiven und einen begrenzten aktiven Wortschatz in den Grundthemen (Tiere, Früchte, Gegenstände, Körperteile…), sie können Richtungen, Formen, Farben, Erscheinungen in ihrem Umfeld, oft benutzte Dinge benennen.
- ✓ Sie führen Bewegungen ohne Vorzeigen aus, sie verstehen Bewegungs- und didaktische Spielabläufe und Regeln nach Vorzeigen und kurzer mündlicher Anweisung recht gut.
- ✓ Die Kinder besitzen ein großes Repertoire aus dem deutschen-mundartlichen Musik- und Literaturschatz und kennen Spiele, sie üben diese gern und bitten, erwarten, lernen gern neue kennen.
- ✓ Sie haben Freude, Lust und Mut auf Deutsch zu sprechen, sie singen selbstständig, können einfache Sätze aus bekannten Märchen nachsprechen, sogar auf Vorführungen dramatisieren.
- ✓ Sie merken sich interessante Redeformen aus Märchen oder auch kleine Verse, sie sprechen sie aus beim Blättern von Bilderbüchern nach.

- ✓ Sie erkennen die Besonderheiten der deutschen Musikkultur, kennen Instrumente (Mundharmonika, Akkordeon, Blasinstrumente), sie kennen charakteristische Volkstänze mit ein paar besonderen Tanzschritten.
- ✓ Innerhalb mathematischer Optionen zählen und formulieren sie auf Deutsch.
- ✓ Sie sind in der Lage bei Dingen die Hauptmerkmale zu bestimmen.
- ✓ Sie kennen und mögen die ungarndeutschen Traditionen und ihre Motive, nutzen diese Elemente zu Verschönerung oder dekorativen Zwecken.

BEZIEHUNGEN DES KINDERGARTENS

Innere Kontakte

(Erzieherteam, Arbeitsgruppe: Minderheit, Arbeitsgruppe: inneres Kontrollsystem (BECS), Familie)

Ziel:

- ✧ Vermittlung von Werten, Pflege der Beziehungen, gegenseitige Unterstützung.
- ✧ Wir formulieren gemeinsam unsere Ziele, bestimmen und definieren Aufgaben für den Erhalt der Identität.
- ✧ Alle Mitarbeiter, die direkt an der Erziehung beteiligt sind (Pädagogen/innen und Helferinnen) kennen die Merkmale der Nationalität und unterstützen aktiv die Minderheiterziehung.
- ✧ Wir bewerten regelmäßig die Erziehungsarbeit im Sinne der aktuellen Richtlinien.
- ✧ Wir sind uns bei der Erziehungsarbeit gegenseitig behilflich, indem wir gemeinsam planen, die Aufgaben gerecht verteilen, Erfahrungen, auch an Weiterbildungen erworbene, regelmäßig austauschen.
- ✧ Dabei unterstützt uns die laufende Führung der Einrichtungs- und Gruppendokumentation und gibt einen übersichtlichen Einblick in unsere Arbeit, die Bewertung und das Analysieren der Ergebnisse der Dokumentation hilft den Erziehungsprozess positiv zu beeinflussen, zu entwickeln.

Zusammenarbeit mit den Familien

Ziel:

- ✧ Die meisten Familien können unserer Nationalitäten-Spracherziehungsarbeit keine gesicherte Basis (Sprachkenntnisse) bieten, obwohl die Kindergartenarbeit die Ergänzung der familiären Erziehungsarbeit sein sollte. die Eltern spielen aber eine große Rolle und übernehmen eine große Verantwortung unsere Arbeit durch ihre positive emotionale Einstellung aktiv zu unterstützen.

Im Interesse des Zusammenwirkens mit unseren Partnern:

- ✧ Bekanntmachen mit den Besonderheiten der Nationalitäten-Erziehung, mit den Prinzipien der Zweisprachenerziehung, mit unserem lokalen Pädagogischen Erziehungsprogram.
- ✧ Wir machen auf die Möglichkeiten der Zusammenarbeit aufmerksam, erklären die Wichtigkeit, an den Programmen aktiv teilzunehmen. Das ist für die Festigung unserer Gemeinschaft Voraussetzung, gestattet aber auch Einblicke in unsere erfolgreiche Erziehungsarbeit.
- ✧ Wir versorgen die Partner mit wichtigen Informationen unserer Erziehungsarbeit. Wir stellen literarische Texte, Liedtexte, Tanzanleitungen usw., nach Interesse auch andere Inhalte der ungarndeutschen Geschichte zur Verfügung.
- ✧ Wir erkunden Familien in denen die Traditionen und lokaler Sprachgebrauch bis heute gelebt werden, laden sie ein und bitten sie, uns bei der authentischen Vermittlung der ungarndeutschen Werte zu unterstützen.
- ✧ Wir akzeptieren jede Art Hilfeleistung bei der Erforschung der ungarndeutschen Traditionen, unterstützen das Aufleben bzw. Pflege dieser, sind immer bereit, neue Aspekte zu berücksichtigen und in unser Programm aufzunehmen, ermutigen alle sich aktiv zu beteiligen.

Äußere Kontakte

Selbstverwaltung der Stadt Visegrád, Deutsche Selbstverwaltung Visegrád

Ziel:

- ✧ persönliches und ständiges kontaktieren mit den Ämtern, fachgerechte Zusammenarbeit, unter Berücksichtigung der gesteckten Ziele der aktuellen Nationalitäten Bildungspolitik:
  - ✧ Der Kindergarten erlaubt Einblicke in die tägliche Erziehungsarbeit
  - ✧ Die Selbstverwaltungen unterstützen den Kindergarten bei der Beschaffung von notwendigen Materialien, bei der Verwirklichung kultureller Programme, bei der Finanzierung von Weiterbildungen für die Pädagogen/innen.
  - ✧ Unseren Möglichkeiten entsprechend nehmen wir gegenseitig an Nationalitäten-Festlichkeiten teil.

Áprily Lajos Grundschule und Kunst-Grundschule

Ziel:

- ✧ Die Schule soll an der sprachlichen Kindergartenerziehung anknüpfen können, somit den Übergang Kindergarten Schule erleichtern:
  - ✧ Ziele, Aufgaben und Erwartungen des jeweiligen Bildungs- und Erziehungsprogramms einander bekannt
  - ✧ Gemeinsame Festlichkeiten und Programme planen.
  - ✧ Lehrer der Schule und interessierte Eltern der Vorschulkinder zusammenführen.

Andere Nationalitäten-Kindergärten

Ziel:

- ✧ Sich gegenseitig unterstützen und Bekräftigen:
  - ✧ Ideenbörse, Erfahrungsaustausch, gegenseitige Besuche.

Fach-Dienstleistungen, Organisationen, Vereine, die die Nationalitätenarbeit unterstützen (ÉMNÖSZ, POK…)

Ziel:

- ✧ Aktuell über die Ziele der Bildungspolitik der Landesverwaltung der Ungarndeutschen, im Bereich Vorschulerziehung informiert sein:
  - ✧ Teilnahme an den Weiterbildungen und Fachtagen des Bildungsministeriums, der deutschen Vereine, Stiftungen, Institute (UMZ)
  - ✧ Kennenlernen von Fachliteratur, Mittel
  - ✧ Teilnahme an Programmaufrufen der ungarndeutschen Nationalität (TrachtTag)

Zusammenarbeit mit anderen Nationalitäten-Einrichtungen

Ziel:

- ✧ Herausbildung eines Verbindungsnetzes der einzelnen Minderheiteneinrichtungen, Brücke zwischen den Generationen erschließen:
  - ✧ Einwohner, die der Minderheit angehören, Chor
  - ✧ Lokales Heimatmuseum
  - ✧ Dunabogdányi Heimatmuseum, Naturpark – Lehrpfad

LITERATUR

- A Nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei
- Jäger-Manz Monika: „Ich sag' dir was!" Bajapress Nyomda, Baja, 2016.
- Leitbild und Kindergarteneigene Konzeption UDPI, Autonome Region Südtirol, Goethe Institut, 2012.
- Jäger-Manz Monika: Traditionen Kindergemäß pflegen Bajapress Nyomda, Baja, 2014.
- Deutsch im Kindergarten Förderung der Zweitsprache Situationseinheiten Rahmenplan 1.,11.,III. für deutsch-ungarische Kindergarten Rosa Mammel Budapest 1995.

14. MELLÉKLETEK

14.1. Német nemzetiségi nevelésünk magyar nyelven

ÓVODÁNK

Óvodaképünk

Pedagógusképünk

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Egészséges életmód alakítása

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az értelmi és nyelvi fejlesztés, nevelés megvalósítása

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

Tárgyi feltételek

Szervezeti keretek

Hagyományok, ünnepek a német nemzetiségi nevelés terén

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGEI

Játék

Verselés, mesélés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Mozgás

Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatszerzése

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

SIKERKRITÉRIUMOK, A NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS VÁRHATÓ FEJLŐDÉSI JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

„Kleine Kinder brauchen Wurzeln,

großen soll man Flügel schenken"

(Goethe)

„...a legtöbb, amit gyermekeinknek adhatunk, a szárnyak és a gyökerek".

Gyökereket, melyet elsősorban a családtól kapnak, de az óvodának is fontos szerepe van abban, hogy minél erősebbek, mélyebbek legyenek. Ha ezek a gyökerek elég mélyek, biztos hátteret, kapaszkodót adnak a gyermeknek, hogy szárnyait bontogathassa!

Az óvodás kisgyermek a nyelv fejlődésének legfogékonyabb korszakában van. Ekkor alakulnak ki az anyanyelv és a hallott, megélt nyelv, kultúra gyökerei. A nemzetiségi kultúrát, szokásokat, hagyományokat az óvodában közösen éljük meg, elevenítjük fel és örökítjük át a felcseperedő nemzedékre. Ünnepeink, hagyományaink színesítik életünket, formálják gyermeki közösségünket. A rendszeresen, évről-évre visszatérő, ismétlődő nemzetiségi projektheteink, ünnepeink alkotják óvodánk hagyományrendszerét. Ezek a napok a kisgyermekek számára nem csupán különleges napok, hanem iránytűk, amelyek segítenek eligazodni a számára még ismeretlen időben, életük mindennapjaiban.

ÓVODÁNK

„Wer die Vergangenheit liebt,

der liebt eigentlich das Leben!"

Az első telepes családok 300 évvel ezelőtt Bajorországból, Ulm környékéről és Ausztriából érkeztek ide. Egyszerű, jól képzett emberek voltak. Erdőgazdálkodással, bányászattal, földműveléssel, szőlőműveléssel foglalkoztak az Ó hazában. A Dunán úgynevezett Schachtelekkel érkeztek Visegrádra, itt megtalálták a feltételeket az újrakezdéshez képzettségük szerint. Volt és van erdő, benne elég nagy vadállomány, találtak megfelelő követ, így a kőbányászat is megindult Visegrádon. A földrajzi viszonyok miatt gyümölcstermesztéssel, szőlőműveléssel kezdtek foglalkozni. Az évszázadok folyamán kialakultak a helyi dialektusok, szokások, énekek. A visegrádi németeket a származás, a német nyelv, a kultúra, a hagyományok, a közös vallás tartotta össze. Ma már sajnos a helyi nyelvet, dialektust csak az öregek és a középkorosztályból néhányan beszélik.

A magyarországi német kultúra így elsősorban a jellegzetes sváb ételeken és a zene világán keresztül él tovább.

Óvodánkban 1981. óta folyik kétnyelvű német nemzetiségi óvodai nevelés. Ennek köszönhetően a magyar nyelven folyó nevelés mellett, a német nemzetiség még élő szokásainak, hagyományainak és kultúrájának ápolását, a nemzetiség nyelvének megismertetését is felvállaltuk intézményünkben. Elsődleges célunk a gyermekek érdeklődésének felkeltése, a pozitív érzelmi viszony kialakítása a nemzetiségi nyelv és kultúra iránt.

Óvodaképünk

Óvodánkban a múlt-jelen egymásra épül. Intézményünk számos történelmi és természeti szépséggel van körülvéve, a történelem sokszínű változatos képe tárul elénk.

A magyarországi németek hagyományainak ápolása, nemzetiségi ünnepeink, óvodánk sváb ablakában és a csoportok sváb polcain elhelyezett régi tárgyak mind a múlt értékeit képviselik, de jelenünket is, hiszen ezen értékek továbbörökítését tekintjük egyik legfontosabb célunknak. A hagyományok fontos szerepet játszanak intézményünk szellemiségében, de nyitottak vagyunk az új módszerekre, a modern pedagógiára, amelyek értékeivel egyetértünk és amelyek építik pedagógai munkánkat, óvodai közösségünket!

Pedagógusképünk

Óvodapedagógusaink ismerik és ápolják a magyarországi német tradíciókat és kultúrát. A Nemzetiségi Törvény alapos megismerésére és érvényesítésére törekszünk, a Nemzetiségi Óvodák Irányelvei és a Köznevelési Törvény fontos alapkövei munkánknak. Az ebben megfogalmazott elvek és célok iránymutatóak számunkra. Munkánk során mindig a gyermekeket és szükségleteiket helyezzük középpontba, a tevékenységeinkhez felhasznált anyag igényesen válogatott, a gyermekek életkorának megfelelő.

Egymásra épülő és bővülő tevékenységformákat szervezünk német nyelven is, amelyek tartalmilag és módszertanilag szakszerűek. Minden alkalmat igyekszünk megragadni a német nyelv használatára, gondozási teendőinkbe is beépül, például mondóka, dal, vers formájában.

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI

Célunk:

- ✧ Elsődlegesen a gyermekek érdeklődésének felkeltése a nemzetiségi nyelv és kultúra iránt, amely megalapozza a pozitív érzelmi viszony kialakulását.
- ✧ A gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségi szintjüknek figyelembevételével, a kisebbség nyelvének és kultúrájának megismertetése, megszerettetése és elsajátítására való ösztönzése.
- ✧ A hagyományok felkutatása, megteremtése, tudatos ápolása és átörökítése.
- ✧ A német (sváb) nemzetiségi identitástudat kialakítása, elmélyítése.
- ✧ Az óvodás kor végére a német nyelv mindennapi életben történő, rendszeres alkalmazásával, használatával a gyermekek képesek legyenek a német nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.

A célok megvalósítását szolgáló feladatok:

- ✧ Törekszünk olyan érzelmi biztonságot nyújtó környezet kialakítására, amelyben könnyebben megvalósul a német nyelvhez való pozitív kötődés, elmélyülés.
- ✧ Biztosítjuk a rendszeresen visszatérő játékos, élményszerű kommunikációs helyzetekkel az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.
- ✧ A nemzetiségi nyelvet a mindennapi életből, a gyermekek szűkebb, illetve tágabb környezetéből vett témákon keresztül közvetítjük, a témákat többféle módon, komplexen dolgozzuk fel, melyek megfelelő alkalmat biztosítanak az aktív-, és passzív szókincs bővítésére egyaránt.
- ✧ Lehetőséget teremtünk minél több alkalommal a gyermekek számára mindkét nyelv használatára a különböző játékszituációkban, társas kapcsolatokban és élethelyzetekben.

A gyermek nyelvi ismereteit az alapoktól indulva, fokozatosan egymásra építve, a megismerési-, tapasztalási lehetőségek gazdag tárházát biztosítva, fejlesztjük, bővítjük, mely elősegíti, hogy a gyermekek az óvodáskor végére eljussanak olyan nyelvi szintre, amely alapján bizonyos nyelvi szituációkban jól feltalálják magukat.

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül a német nemzetiségi nevelés feladata, hogy minden részterületen, igazodva a napi élethez, a kapcsolódó tevékenységek, eszközök német nyelvű közvetítésével a komplexitásra törekedve, segítse az aktív-, passzív szókincs bővülését. Az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk az önálló testápolás, tisztálkodás, a fogmosás, étkezés, öltözködés szervezettségét, és **ezekben a helyzetekben lehetőséget adunk a nemzetiségi nyelv megismerésére, helyes alkalmazására:**

- Étkezések alkalmával ismerjék meg az eszközök, az alapanyagok (zöldségek, gyümölcsök), az ételek nevét
- Használják az alapvető udvariassági formákat („Guten Appetit!"... „Danke schön").
- Értsenek egyszerű utasításokat („Hol den Teller!"... „Komm frühstücken!").
- Mindennapos testmozgás alkalmával ismerjenek meg és értsenek egyszerű utasításokat, vezényszavakat („Setzt euch!"... „Steht auf!"... „Hüpft wie der Hase!").
- Mozgásos, énekes játékok, tánc alkalmával válogassanak a nemzetiségi kultúrkincs gyűjteményéből is.
- Tisztálkodás során ismerkedjenek meg az eszközök nevével, értsenek egyszerű utasításokat („Geh' in den Waschraum!"... „Wasch dir die Hände!").
- Alkalmazzák az egyszerű udvariassági formákat („Ich möchte bitte Zahnpaste!").
- Öltözködésnél gyakorolják a testrészek, ruhadarabok nevét, alkalmazzák a már megtanult mondókákat, dalokat.
- Pihenés alkalmával ismerjenek meg minél több német altató-dalt.

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermeket jellemzően az érzelmek befolyásolják, az érzelmek meghatározó szerepet töltenek be a gyermek megnyilvánulásaiban. Már az óvodába lépéskor fontos , hogy minél több pozitív érzelmi hatás érje őket, ez kiváltképp érvényes a kétnyelvű nevelés folyamatában. A családias, nyugodt, kiegyensúlyozott csoportlégkör, az óvodapedagógusok elfogadó, bátorító, támogató szeretetteljes attitűdje, magas szintű szakmai kompetenciája könnyen kialakítja a gyermekekben a pozitív érzelmi kötődést, biztonságérzetet, amely cselekvésre, önfeledt játékra ösztönzi őket.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Erre kiváló lehetőséget biztosítanak közös nemzetiségi programjaink (Őszi-tavaszi nemzetiségi hetek, Farsang farka, Trachttag…) is.

A német nemzetiségi nevelés folyamatában a közös szokások, hagyományok kialakítása, megélése erősítik a csoporton belüli összetartozást, a német kisebbséghez való pozitív érzelmi kötődést. A közös készülődések, ünneplések a gyermekek kommunikációs és szocializációs képességeit egyaránt nagymértékben fejlesztik.

A nemzetiségi nevelés fontos feladata, hogy a néphagyományokon alapuló népszokások értékeit megőrizze, és a jövő számára átörökítse. Ezért az óvodás gyermekeinkben tudatosan és fokozatosan alakítjuk a népi, nemzeti értékekhez, a szülőföldhöz és az ott élő magyar és más nemzetiséghez kapcsolódó viszonyukat.

Az értelmi és nyelvi fejlesztés, nevelés megvalósítása

A német nemzetiségi nyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. A német nyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes mintaadással az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv, valamint a nemzetiségi nyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylése által valósul meg.

A német nemzetiségi óvodai nevelésünk is a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint a nemzetiségi kultúráról.

Az értelmi nevelés további feladatai: az értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése, valamint a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása a német nemzetiség nyelvén is.

Nyelvi fejlesztés, szókincsbővítés területei

- Bemutatkozás, lakóhely, a családtagok nevei, kapcsolatok a családban.
- Megszólítások, köszönések, udvariassági formák.
- Egyszerű utasítások, kérések, kifejezések az egyes tevékenységi formákhoz és napirendi tevékenységekhez.
- Az egyes témákhoz tartozó szókincs: gyümölcsök, ételek, állatok, színek, testrészek, érzékszervek, ruhadarabok.
- Tárgyak, eszközök neve: játékeszközök, berendezési tárgyak, barkácseszközök és anyagok, tornaeszközök, hangszerek, tisztálkodás és étkezés eszközei, munkaeszközök, közlekedési eszközök.
- Alapmozgások, cselekvések.
- Évszakok, időjárás és a környezet változásainak elemei.
- Ünnepekhez kapcsolódó fogalmak.
- Matematikai fogalmak: ellentétek, relációk, irányok.
- Használati tárgyak, ruhadarabok, ételek neve helyi nyelvjárásban is.

A NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

Óvodánkban a nemzetiségi nevelő-oktató tevékenységet 4 fő német nemzetiségi óvodapedagógus látja el.

Nevelőtestületünk képzettségi mutatói

Képzés iránya	Képzésben részt vettek száma
Főiskolát végzett óvodapedagógusok száma	7
Német nemzetiségi óvodapedagógus	4
Szakképzett dajkák száma	3
Pedagógiai asszisztens	1

Tárgyi feltételek

Óvodánk nemzetiségi arculatát a folyosón található "Sváb ablak" és a csoportszobákban elhelyezett "nemzetiségi polc" is megjeleníti. Itt találhatóak azok a tárgyak és eszközök, melyek a régmúltat idézik. Ezek összegyűjtésében segítségünkre a szülők és a nagyszülők voltak. Német nyelvű szakkönyvkészletünket, illetve a kétnyelvű nevelést szolgáló eszközeinket, játékainkat (Kamishibai színház és a hozzá tartozó mesék, bábok, képeskönyvek, német nyelvű mesekönyvek, zenei Cd-k) folyamatosan bővítjük, az egyszerű eszközök, játékok (memória-játék, társas-játékok, egyszerű bábok) készítésében mi magunk, óvodapedagógusok is részt veszünk. A rendezvények, fellépések alkalmával gyermekeink óvodánk nemzetiségi ruháit ölthetik magukra.

Szervezeti keretek

Nemzetiségi nevelésünkben a tevékenységek megszervezésekor elvi szempontunk a folyamatosság, rendszeresség, az ismétlődés, a kötetlenség, és a rugalmasság. A jól megtervezett napirend segíti a szokások kialakulását és hozzájárul az egészséges fejlődés feltételeinek megteremtéséhez. A mindennapok során a játéktevékenységekre biztosítjuk a legtöbb időt, törekedve a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására. Óvodai életünkben a magyar és a német nyelv használata egyaránt érvényesül. A német nyelvet rugalmasan, a gyerekek életkorához, fejlettségéhez mérten használjuk a mindennapokban, hetirendünk szerint két hangsúlyos német napot szervezünk.

Javasolt napirend: Óvodai napirendünket a csoport gyermekeinek életkori sajátosságaihoz, igényeihez és a nap tevékenységeihez igazítva rugalmasan kezeljük.

Tevékenységek					
6:00 – 8:00 Gyerekek érkezése, fogadása csoport összevonással					
ideje:	Kiscsoport	ideje:	Középső csoport	ideje:	Nagycsoport
8:00 - 10:30	folyamatos reggelizés, választható tevékenységek, mozgásfejlesztés	8:00 - 10:45	folyamatos reggelizés, választható és párhuzamos tevékenységek, mozgásfejlesztés	8:00 - 11:00	folyamatos reggelizés, választható és párhuzamos tevékenységek, mozgásfejlesztés
10:30 - 11:45	játék a szabad levegőn	10:45 - 12:00	játék a szabad levegőn	11:00 - 12:15	játék a szabad levegőn
11:45 - 12:45	tisztálkodás, ebéd	12:00 - 13:00	tisztálkodás, ebéd	12:15 - 13:15	tisztálkodás, ebéd
12:45 - 15:10	tisztálkodás, pihenés	13:00 - 15:00	tisztálkodás, pihenés	13:15 - 14:50	tisztálkodás, pihenés
15:10 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék	15:00 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék	14:50 - 16:00	tisztálkodás, uzsonna, játék
16:00 – 17:00 Szabad játék csoportösszevonással					

Hagyományok, ünnepek

A német nemzetiségi nevelésben megjelenő, hagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó szokások felelevenítésével, ápolásával a nemzetiségi hovatartozást igyekszünk erősíteni, ezen ünnepek gyermekközelivé tétele elsődleges célunk.

Ősz:

- Erntedankfest – Hálaadás a jó termésért (szőlő préselés, alma szüret, alma nap)
- Látogatás a helyi- és a dunabogdányi Helytörténeti Múzeumba, a dunabogdányi nemzetiségi tanösvény bejárása
- Állatok világnapja (október 4.)
- Őszi nemzetiségi-hét (I.)
- Márton nap (lámpás felvonulás, forgószínpad)

Tél:

- közös adventi gyertyagyújtás
- Barbara ág (cseresznye, szilva faág hajtatása)
- Mikulás
- Karácsony (adventi közös gyertyagyújtás, barkácsdélután és vásár)
- Idősek karácsonya
- Nemzetiségek napja (12.18.)
- Egészséghét
- Farsang (farsangi bál, Farsang farka)

Tavasz:

- Tavaszi nemzetiségi hét (tavasz kereső-akadályverseny, "forgószínpad")
- Víz világnapja (március 22.)
- Húsvét (húsvéti, tavaszi sváb szokások, játékok)
- Föld napja (április 22.)
- TrachtTag - Népviseletek napja
- Anyák napja
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Ovibúcsú

Nyár:

- Sommerfest (sváb étel készítése, körjátékok, mondókák, barkácsolás)

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGEI

Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv (magyar, német) használata érvényesül. A beszoktatás ideje alatt szeretetteljes, nyugodt óvodai légkört teremtve, amelyben a gyermeket szeretet, tisztelet övezi, a gyermekek egyéni képességeit, nyelvi hátterét figyelembe véve fokozatosan, játékos formában kezdődik a német nyelvi ráhangolódás. Majd a szűkebb környezet megismerésével, a szokás-, szabályrendszer kialakításával, gyakorlásával, valamint a társas érintkezés legfontosabb kifejezéseinek magyar, német nyelven történő megismerésével folytatódik.

A német nyelvi nevelést szolgálja óvodánk tartalmas, derűs, nyugodt, családias légköre. Az egész napos tevékenykedés során játékos formában, csoportos és egyéni kezdeményezések keretében biztosítjuk a német kulturális kincsekkel, nyelvvel való ismerkedést. Kiemelkedően fontos, hogy a gyerekeknél mindkét nyelvhez pozitív érzelmi kötelék alakuljon ki.

Módszertani alapelveink a nyelvelsajátítás folyamatában:

- sikerélményhez juttatás
- szituáció orientált nyelvtanulás
- fokozatosság
- rendszeresség
- ismétlés
- folyamatosság
- tervszerűség
- tudatosság
- komplexitás
- játékosság
- sokoldalú megtapasztaltatás
- cselekedtetés

Az óvodai élet tevékenységi rendszere

A gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék, amely áthatja a kétnyelvű nevelés valamennyi tevékenységi területét. A játékot a gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulásának, leghasznosabb fejlesztő alaptevékenységének tekintjük.

A különböző tevékenységformák változatos alkalmazása biztosítja a gyermekek sokoldalú tapasztalatszerzését, a környező világ tevékeny, élményszerű megismerését, beszédkészségük fejlesztését, a nemzetiségi kultúrával való ismerkedést és az eredményes kétnyelvű nevelést.

A szelíd nyelvi nevelést az óvodában több színtéren valósítjuk meg. A napirend különböző tevékenységei alkalmával, a gondozás és az egészséges életmódra nevelés mindennapi tevékenységeihez kötődően, a szociális viselkedés tanulása során, az irányított játékok és a szervezett tevékenységek alkalmával.

Játék

A kétnyelvű nevelésben kiemelkedő szerepe van a játéknak, mely lehetőséget kínál a nyelvi ismeretek önkéntes reprodukálásához. A napi játékszituációkban megjelenő lehetőségeket kihasználva, képeskönyvet lapozgatva kedvező feltételeket biztosítunk a német nyelv gyakorlásához, mintát nyújtva az utánzás általi nyelvelsajátításhoz.

A szabad játék során számos lehetőség adódik a német nyelv használatára:

- Gyakorló játékok során a játékeszközök, egyszerű cselekvések megnevezésével.
- Konstruáló játék közben a felhasznált eszközök, anyagok, és a velük folytatott tevékenységek megnevezésével.
- Szabályjáték során a passzív szókincs bővítése a szabályok rövid ismertetésével.
- Szimbolikus-, és szerepjáték, bábozás, dramatizálás folyamán a párbeszédek, szituációk eljátszásával.
- Német népi játékok során a német nemzetiség életmód megismertetésével és a nemzetiségi kultúrához való pozitív kötődés kialakításával.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek számára könnyen érthető, egyszerű, állandó szófordulatok használata
- A három lépcsős modell alkalmazása:
  - megnevezés (megfigyelés, ismételt hallásélmény),
  - elmélyítés (hallás utáni megértés, tevékenykedés, megerősítés),
  - visszakérdezés (produktív nyelvhasználat, aktív szókincs kialakítása).
- A gyermekek egyéni beszédsajátosságait, beszédfejlődésének megismerése, figyelemmel kísérése
- A gyermekek szókincsének gyarapítására természetes beszédhelyzetek, változatos tevékenységformák biztosítása

Verselés, mesélés

A nemzetiségi kultúrkincsből és a német nép kultúrájából válogatott irodalmi alkotások közvetítésével, tudatos felhasználásával a gyermekek számára a német nyelv elsajátításának lehetőségeit tesszük komplexebbé, továbbá identitástudatuk alakulását segítjük elő. A verseken, meséken keresztül a gyermekek érzelmi, értelmi fejlődését segítjük elő, melyek ismétlése a gyermekeknek biztonságérzetet ad. Befogadási időszakban az ölbéli játékok, csiklandozók, mondókák, ujj-játékok lehetőséget teremtenek az irodalmi és a nemzetiségi nyelvvel való első élményszerű találkozásra, riitmusukkal, mozdulatok és szavak egységével esztétikai-érzelmi élményeket nyújtanak. A képeskönyvek átmenetet képeznek a játékeszközök és könyvek között. A képeskönyv nézegetésnek, bábozással, papírszínház illusztrációival kísért mesélésnek fontos szerepe van a nyelvi nevelésben a szókincs bővítésében. Óvodánkban a népi, klasszikus és irodalmi műveknek, a helyi gyűjtésű irodalmi anyagoknak egyaránt helye van. A népi mondókák ritmusa és dallama nélkülözhetetlen segítség a német nyelv kiejtésének gyakorlásában.

Az óvodapedagógus feladata:

- Irodalmi művek gondos, igényes összeválogatása.
- Egyszerű, kö
- nnyen érthető, a gyermekek nyelvi ismeretein alapuló népi mondókák, versek, mesék, képeskönyvek válogatása.
- Az irodalmi művek nyelvi előkészítése.
- A meséléshez állandó rituálé kialakítása.

- ✧ Az irodalmi alkotások változatos módszerekkel történő feldolgozása.
- ✧ A mindennapos meséléssel a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének elősegítése.
- ✧ A dramatizálás eszközeinek sokrétű használata.
- ✧ Rövid népmesék közvetítésével az identitás megalapozása.
- ✧ A mondókázás és a mozdulatok egységével érzelmi élményhez juttatás.
- ✧ Gyakori ismétlésen keresztül a népi mondókák, versek bevésődésének elősegítése.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak a megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, és egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A német nemzetiség zenei kincseiből válogatott, mondóka-, dalanyag, zene, népi játékok, táncok segítik a gyermekeket a német nyelv elsajátításában. A német nemzetiségi nevelés feladatainak megvalósítását szolgálják a változatos módon szervezett énekes játékok, zenehallgatás. A sokféle énekes játék gazdag tárházat kínál a gyermekek számára német nyelvű szókincsük bővítéséhez. A zenén keresztül szorosabb érzelmi kapcsolat alakul ki a német nyelv iránt. A zenehallgatások során találkoznak a német kultúrára jellemző hagyományos és modern zenei alkotásokkal. Mindkét nyelvi kultúrából igényesen összeválogatott mondókákkal, énekekkel, dalos játékokkal, táncokkal ismertetjük meg a gyermekeket, figyelembe véve a német dalok sajátos dallam és ritmusvilágát.

A közös mondókázás, éneklés, játék, tánc örömén keresztül a gyermekek olyan zenei élményhez jutnak, mely megalapozza zenei anyanyelvüket, felhasználva a nemzetiségi kultúra énekes játékait, tánckultúráját. Megismerkednek a jellegzetes tradicionális nemzetiségi hangszerekkel is, mint például a harmonika. Az énekes népi játékok, táncok és válogatott kortárs alkotások fontos eszközök a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában. A német nemzetiségi hagyományok továbbörökítése a nemzetiségi témákhoz, projekthez kapcsolódóan a nemzetiségi hagyományőrző táncokon, a helyi gyűjtésű körjátékokon, énekes játékokon, mondókákon és gyermekjátékokon keresztül valósul meg.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A zenei nevelés anyagának a magyar és a nemzetiségi zenei kincsekből való kiválasztása.
- ✧ Énekes játékok tanulásával a közös játék örömének kialakítása.
- ✧ Zenei képességek fejlesztése.
- ✧ Az egyenletes lüktetés és dalritmus megkülönböztetése és összekapcsolása.
- ✧ A repertoár állandó bővítése mindkét nyelven.
- ✧ Válogatás a nemzetiségi mondóka-, körjáték-, dalos kincsből, gyűjtésekből (pl. Ungarndeutsche Studien, Hoppe - Hoppe Reiter stb.).

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermekek német nyelven is megismerik az egyes tevékenységekhez használt eszközök nevét, formáját, színét. Változatos tevékenységek felkínálásával, sokféle technika alkalmazása során ismerkednek meg a német nemzetiségi, nyelvi sajátosságokkal. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Nemzetiségi motívumok, ruhák, tárgyak, épületek képi megjelenítése során erősödik identitástudatuk, pozitív érzelmi viszonyuk a német nemzetiséghez. A nemzetiség mesterségeivel való ismerkedés során a gyermekek felfedezik a nemzetiség tárgyi kultúráját. Az élmények, tárgyak, eszközök, technikák megismertetése fontos színtere a német nyelv használatának.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ✧ Eszközök és anyagok megnevezése német nyelven.
- ✧ Eszközök, anyagok tulajdonságainak és a velük való bánásmódnak a megismertetése.
- ✧ Különböző ábrázolási technikák bemutatása.
- ✧ A gyermek fejlettségi szintjéhez igazodó kétnyelvű utasítások adása.
- ✧ A vizuális képességek, kreativitás fejlesztése.

Mozgás

Intézményünk adottságait kihasználva a gyermekek mozgástevékenységét a szabadban és a csoportszobában szervezzük. A rendszeresen gyakorolt sokoldalú, érdekes, játékos mozgássorok a mozgás és az általa elért sikerek örömét nyújtják. Megragadjuk a testi, értelmi képességeket és a személyiség egészét fejlesztő mozgás nemzetiségi nyelvi fejlesztést szolgáló lehetőségeit.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A mozgástevékenység szakkifejezései és utasítások fokozatos, a gyerekek képességeihez mért bevezetése.
- ✧ A német nyelven vezetett gyakorlatok, játékok bemutatása.
- ✧ Mozgások, mozgásformák gyakorlásának zenei és irodalmi anyaggal történő összekapcsolása.
- ✧ A bemelegítő gyakorlatok és a mindennapos testnevelés vezetése német nyelven.
- ✧ Hagyományápolás: népi eredetű mozgásos játékok megismertetése.

Külső világ tevékeny megismerése

A Pedagógiai program kiemelt jelentőségű területe a környezeti nevelés, amely a játék mellett teljes egészében áthatja a mindennapi óvodai tevékenységeket. A gyermekeket körülvevő természeti, társadalmi környezet sokszínű lehetőséget biztosít a német kisebbség kultúrájához, hagyományaihoz való kötődés elősegítéséhez, valamint az aktív-, passzív német szókincs bővítéséhez. A lakóhely, valamint a helyi nemzetiségi hagyományok és szokások, jeles ünnepek, nemzetiségi szimbólumok megismerése a közösséghez való tartozás élményét adja. Fontosnak tartjuk a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését, megbecsülését, szeretetét, megóvását.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ A nyelvi anyagnak a gyerekek életkorához és nyelvi fejlettségéhez, valamint a magyar témakörökhöz való igazítása.
- ✧ Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek teremtésével az utánzáson alapuló nyelvelsajátítás, szókincsbővítés elősegítése.

- ✧ A gyermeki aktivitás nemzetiségi nyelven történő kísérése.
- ✧ A tapasztalatszerzés lehetőségeinek megteremtése (megfigyelés, gyűjtés, kísérletezés, utánzáson alapuló játékok), német nyelven is.
- ✧ Őseink történetének, népviseletének, a helyi nemzetiség jellegzetességeinek és a fennmaradt tárgyi emlékeknek a megismertetése.
- ✧ A csoportok életébe az évszakokhoz, ünnepekhez kötődő nemzetiségi népszokások bevezetése.
- ✧ A minden témákhoz irodalmi és zenei anyag kapcsolása.

Munka jellegű tevékenységek

A munka a gyermeki személyiségfejlesztés fontos eszköze. Munka jellegű tevékenységeink: naposi munka, alkalomszerű munka, közös rendrakás, környezetük rendben tartása, önkiszolgáláshoz kapcsolódó feladatok

Folyamatos megerősítéssel és motiválással ösztönözzük a gyermekeket a tevékenységek ismétlődő elvégzésére, az önálló feladatvállalásra.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Következetes, folyamatos, napirendi tevékenységekhez kötődő nyelvhasználat során ismétlődő mondatmodellek alkalmazása.
- ✧ Életkornak és egyéni képességeknek megfelelő szabadon választható és örömmel végezett játékos tevékenységek biztosítása.
- ✧ A nemzetiségi hagyományokhoz, szokásokhoz kapcsolódó tevékenységek, étkezési szokások megismertetése.
- ✧ Mindennapos munkafolyamatok összekapcsolása dalokkal, mondókákkal.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás az óvodai élet egészében jelen lévő, nagyrészt utánzáson alapuló spontán tevékenység. Az óvodai tanulási folyamat komplex módon a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődését szolgálva fejleszti tanulási képességeiket, amelyek alkalmassá teszik őket az általános iskolai tanulmányaik kisebbség nyelvén történő befogadására is.

Óvodáskorban a játék a tanulás legmeghatározóbb színtere, hiszen a kisgyerek játéka nem más, mint a valóság egyik feldolgozási módja, azaz tanulása. Óvodánkban a tanulás a játékon belül biztosított, a játéknak alárendelve érvényesül.

Lehetőséget teremtünk a tevékenységekbe ágyazott, játékos formában történő, sokoldalú élmény és tapasztalatszerzésre, mindkét kultúrának és nyelvnek megismerésére, kihasználva a spontán adódó helyzeteket is.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✧ Tanulás iránti vágy felkeltése, feladattudat alakítása.
- ✧ Motiváló, beszélő, a nemzetiség hagyományait tükröző környezet megteremtése az óvoda helyiségeiben és udvarán.
- ✧ Mindennapos tevékenységek, illetve az adódó alkalmak kihasználása tanulási színtérként.
- ✧ Nemzetiségi nyelvhasználat a napirendhez kötődő tevékenységek során.
- ✧ Sokoldalú ismeretnyújtás érzékszervek, tevékenykedtetés és mozgás által.
- ✧ A német nyelv fokozatos bevezetése, az óvodai élet első percétől fogva.
- ✧ Nyelvi modell nyújtása (artikuláció, nyelvtani tudás, magatartás).
- ✧ Módszerek megválasztása a gyerekek életkori és egyéni sajátosságai, aktuális érdeklődése szerint, természetes lehetőségek kínálása a cselekvés általi tapasztalásra.
- ✧ Nyelvi játékok segítségével idegen nyelvi kultúra, beszédkedv, és ezek hátteréül szolgáló szókincs, kiejtés, nyelvtani tudatosság megalapozása.

SIKERKRITÉRIUMOK, A NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS VÁRHATÓ FEJLŐDÉSI JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE (ENTWICKLUNGSMERKMALE AM ENDE DES KINDERGARTEN-ALTERS)

- ✓ A gyermekeket pozitív érzelmi viszony fűzi a német nemzetiségi kultúrához és nyelvhez.
- ✓ Nyitottsággal és kellő toleranciával szemlélik más kultúrák szokásait, hagyományait.
- ✓ Különbséget tesznek a nyelvhasználatban (német, magyar), de természetesnek veszik a két nyelv jelenlétét, és az aktuális helyzetekhez kötődő nyelvválasztást.
- ✓ Egyéni képességeiknek megfelelően szívesen és aktívan, tevékenységhez kötötten használják német nyelvi ismereteiket.
- ✓ Rendelkeznek a pontos nyelvi kifejezés képességével, érzékelik és alkalmazzák a német nyelv sajátosságait (pl. speciális hangzók), képesek tiszta szövegkiejtéssel beszélni, énekelni.
- ✓ Ismernek, használnak a mindennapi tevékenységekhez fűződő kifejezéseket (köszönés, udvariassági formák, napirendhez kapcsolódó egyszerű kifejezések)) német nyelven.
- ✓ Szükségleteik közül néhányat német nyelven is ki tudnak fejezni.
- ✓ Egyszerű kérdéseket, kifejezéseket megértenek és megfelelően reagálnak, válaszolnak azokra.
- ✓ A kommunikációs helyzetnek megfelelően tudnak viselkedni (egyszerű kérdések, válaszadó szerepkör), a megtanult egyszerű mondatmodelleket egymás között is alkalmazzák.
- ✓ A nevelési év témáihoz (pl.: állatok, termések, tárgyak, testrészek stb.) kapcsolódó passzív és aktív szókinccsel rendelkeznek.
- ✓ Megneveznek irányokat, formákat, színeket, az őket körülvevő tárgyi világ elemeit, a gyakran használt eszközöket.
- ✓ Végrehajtanak mozgásokat, bemutatás nélkül is, mozgásos és értelmi szabályjátékok rövid, bemutatással kísért magyarázatát megértik.
- ✓ Van a „tarsolyukban" német és sváb vers, ének, játék, ezek gyakorlását, illetve újak tanulását szívesen veszik, várják, kérik.
- ✓ Mernek és szeretnek német nyelven beszélni, dalolni, mesélni, szerepjátékozni.
- ✓ Megjegyzik a mesék, versek érdekes kifejezéseit, mondogatják azokat a képeskönyvnézegetés során.

- ✓ Felismerik a német zene jellemzőit, ismernek jellegzetes népi nemzetiségi hangszereket (szájharmonika, harmonika, fúvós hangszerek), nemzetiségi táncokat a hozzájuk kapcsolódó egyszerű tánclépésekkel.
- ✓ Matematikai tevékenységekben németül számlálnak.
- ✓ Képesek a tárgyak főbb formai jellemzőinek megnevezésére.
- ✓ Ismerik és szeretik a német nemzetiségi hagyományokat, ismernek nemzetiségi motívumokat, felhasználják azokat alkotásaik díszítéseként.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Belső kapcsolatok

Együttműködés a családokkal

Célunk:

- ✧ Az óvoda nemzetiségi nevelő munkáját megalapozó nyelvi hátteret a szülők nagy többsége nem tudja biztosítani, de támogató, megerősítő hozzáállás terén felelősségük és szerepük van.

A velük való partneri kapcsolattartás jegyében:

- ➢ Megismertetjük a nemzetiségi oktatás sajátosságait, a kétnyelvű nevelés elveit, helyi Nemzetiségi Pedagógiai Programunk tartalmát.
- ➢ Felhívjuk figyelmüket az együttműködési lehetőségekre, a közös programokon való részvétel fontosságára, hiszen azok egyrészt közösségformáló erővel bírnak, másrészt az ünnepeken, rendezvényeken való szereplések által nevelőmunkánk eredményeibe is bepillantást nyerhetnek.
- ➢ Elérhetővé tesszük számukra a csoportokban tanult zenei és irodalmi anyagokat, igény szerint segítjük őket további nemzetiségi tartalmak választásában.
- ➢ Számon tartjuk a helyi nyelvjárást és hagyományokat ismerő családtagokat, és alkalomadtán meghívjuk, hogy segítségünkre legyenek azok hiteles közvetítésében.
- ➢ Elfogadjuk a családoknak a nemzetiségi hagyományok kutatásában, illetve ápolásában nyújtott segítségét, illetve bátorítjuk őket az említett területeken való szerepvállalásra.

Nevelőtestület, Német Nemzetiségi Munkaközösség, Pedagógiai Fejlesztő Munkaközösség

Célunk:

- ✧ Értéket közvetítő együttműködés ápolása, egymás támogatása.
- ✧ Közösen fogalmazzuk meg célkitűzéseinket, feladat-meghatározásainkat a nemzetiségi identitás megőrzésére.
- ✧ Az óvoda pedagógusai és a nevelőmunkát segítők ismerik és támogatják az intézményben folyó pedagógiai munka nemzetiségi jegyeit.
- ✧ Nemzetiségi nevelő munkánk minőségét rendszeresen értékeljük, fejlesztjük a nemzetiségi irányelvek alapján.

- ✧ Közös tervezéssel, feladatmegosztással, jó gyakorlatok, illetve továbbképzések tapasztalatainak megosztásával segítjük egymást a mindennapokban.
- ✧ Intézményi és csoportszintű dokumentációnk a fejlesztés folyamatosságát és átláthatóságát, valamint eredményeink értékelését segíti.

Külső kapcsolatok

Visegrád Város Önkormányzata, Helyi Német Nemzetiségi Önkormányzat

Célunk:

- ✧ személyes és folyamatos kapcsolatápolás, együttműködés a szakmai területek kapcsán, a nemzetiségi oktatáspolitika aktuális célkitűzéseit figyelembe véve.
  - ✧ Az óvoda betekintést nyújt az általa folytatott nevelő munkába.
  - ✧ Az Önkormányzat támogatást nyújt az óvodának pedagógiai munkát segítő eszközök beszerzésében, nemzetiségi tartalmú programok megvalósításában, pedagógusok továbbképzéseken való részvételének biztosításában.
  - ✧ Lehetőségeinkhez mérten részt veszünk egymás nemzetiségi programjain.

Április Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Célunk:

- ✧ Az iskola tudjon építeni az óvodában folyó német nemzetiségi nevelésre, nyelvi fejlesztésre, ezáltal az átmenet megkönnyítése.
  - ✧ Egymás munkájának, elvárásrendszerének megismerését célzó alkalmakat szervezünk.
  - ✧ Közös ünnepségek, programok.
  - ✧ Leendő német nemzetiségi tanító meghívása a nagycsoportosok szülői értekezletére.

Más nemzetiségi óvoda

Célunk:

- ✧ Egymás támogatása, megerősítése

A kapcsolattartás tervezett formái:

- ✧ Ötletbörze, tapasztalatcsere, közös óvodalátogatás alkalmával

Szakmai szolgáltatók, nemzetiségi oktatási szervezetek (ÉMNÖSZ, POK…)

Célunk:

- ✧ Naprakész tájékozottság a német nemzetiség országos önkormányzatának oktatáspolitikai célkitűzéseivel, a nemzetiségi nevelést folytató óvodák lehetőségeivel kapcsolatban.
    - ✧ Oktatási Hivatal Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központja által szervezett továbbképzéseken, szakmai napokon részt veszünk.
    - ✧ Szakirodalmak és eszközök megismerése.
    - ✧ Német nyelvű újság jár az óvodába.
    - ✧ Nemzetiségi intézmények kezdeményezéseihez való csatlakozás (TrachtTag).

Egyéb, helyi nemzetiségi kapcsolattartás

Célunk:

- ✧ Helyi nemzetiségi kapcsolati háló kialakítása, generációk közötti hídépítés
    - ✧ Énekkar.
    - ✧ Helyi nemzetiségi gyűjtemény.
    - ✧ Dunabogdányi Heimatmuseum, nemzetiségi tanösvény.
    - ✧ Idősebb generációhoz tartozó helyi lakosok.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Jelen Pedagógiai Program érvényességi ideje:

Jelen Pedagógiai Program érvényességi ideje 2024-től visszavonásig.

Pedagógiai Program módosítása:

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:

- óvoda vezetője
- nevelőtestület bármely tagja
- az óvoda fenntartója

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Szervezeti átalakulás, jogszabályi változás.
- Ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt.
- Ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.

A helyi nevelési program nyilvánossága:

- A helyben szokásos módon és a honlapon hozzuk nyilvánosságra.

VÉLEMÉNYEZÉS, ELFOGADÁS, JÓVÁHAGYÁS

A felülvizsgált Pedagógiai Programot az igazgató készítette el a nevelőtestület bevonásával

Kelt: Visegrád, 2025.06.24.

VISEGRÁDI FELLEGVÁR ÓVODA

Papp Éva

igazgató

Az óvoda Szülői Szervezete a Pedagógiai Programot megismerte.

Kelt: Visegrád, 2025. 09.12.

Schüszterlné Elek Edina

Schüszterlné Elek Edina

Szülői Munkaközösség elnöke

Visegrád Város Német Nemzetiségi Önkormányzata a Pedagógiai Programot megismerte.

Kelt: Visegrád, 2025. 09.12.

Abonyi Balázs

Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

Visegrád Város Önkormányzat Képviselő-Testülete a Pedagógiai Programot jóváhagyta.

Kelt: Visegrád, 2025. 09.11.

Visegrád Város Önkormányzata 2. Visegrád

.....

Előry Dénes

Polgármester